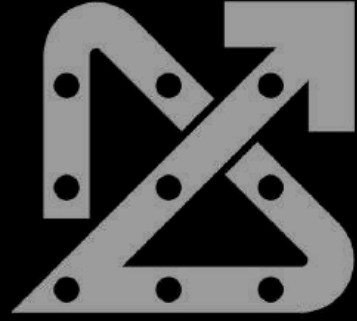

Gençlik Ağı Gazetesi

KASIM 2025

04

Biz Kimiz?

06

10 Kasım 1938: Sessizliğin İçinde Bir
Milletin Hafızası

13

Atatürk İlkeleri El Kitabı

15

Gençlik Ağındaki Gelişmeler

17

Üyelerin Sesi: Yasemin Çevik

21

Bir İlke Bir Lider

23

Katılımcılık Gerçekten Nedir? Dinlenmek ile
Duyulmak Arasındaki Fark

27

Günümüzün Hastalığı Diyabet

30

Atatürk'ün Müzik Anlayışı: Hayat Musikidir

37

Kalbimin Raflarındaki Reçeller: Didem
Madak

42

Gıda Atıklarından Üretilen Değer: Upcycling
(İleri Dönüşüm)

46

Gönülden İşler: Çöpüne Sahip Çık Vakfı

KASIM 2025
Sayı: 49

Gençlik Ağı Gazetesi

Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı

52

Tüketim Alışkanlıklarımız: Geçmişten Bugüne Bir Yolculuk

66

Çocukluğun Tarihsel Dönüşümü

71

Pikselden Zeka'ya

76

Öğretmenler Gününün Sosyolojik Arka Planı

80

Modern Zamanlar

86

Sonsuzluğun Kıyısında Bir Yolculuk: Kozmos

88

Sessizlik ve Ton: Sonbahar Müziğinde Duygusal Derinlik

90

Kariyer

95

Arşivden

96

Bulmaca

BİZ KİMİZ?

İletişim Kurulu Gençlik Ağı Gazetesi, Yönetişim Gençlik Ağı'nın çalışmalarını hem üyelerine hem de paydaşlarına duyurmak amacıyla çıkarılmaktadır. Bunun yanında hazırlanan içeriklerle hem Ağ içerisinde bir iletişim kurmak hem de gençler arasında bilgi paylaşımını canlı tutmak amaçlanmaktadır.

 Aysun Güder

 Eskişehir Osmangazi Üniversitesi - Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

 YÖN101 Eğitimi 11. Dönem Mezunu

 aysnguder@gmail.com

 Ayşe Beyza Eren

 Akdeniz Üniversitesi - Gıda Mühendisliği

 Aristo 4. Dönem Mezunu

 aysebeyzaeren0@gmail.com

 Elif Hüsnagül Enez

 Dicle Üniversitesi - Hukuk

 YÖN101 Eğitimi 9. Dönem Mezunu

 elifenez01@gmail.com

 Huriye Nur Köse

 Ankara Medipol Üniversitesi - Psikoloji

 Aristo 3. Dönem Mezunu

 ks.huriyenur@gmail.com

BİZ KİMİZ?

 Nisanur İşler
 İzmir Katip Çelebi Üniversitesi - Sosyoloji
 YÖN101 Eğitimi 8. Dönem Mezunu
 nisanurrisler@gmail.com

 Nursemin Kutluay
 Mersin Üniversitesi - Türk Dili ve Edebiyatı
 YÖN101 Eğitimi 9. Dönem Mezunu
 nurseminkutluay@gmail.com

 Simge Karsan
 İstanbul Üniversitesi - Sosyoloji
 YÖN101 Eğitimi 10. Dönem Mezunu
 simgekarsan@gmail.com

 Zeynep Çoban
 Marmara Üniversitesi - İşletme
 YÖN101 Eğitimi 9. Dönem Mezunu
 cobanzwy@gmail.com

10 KASIM 1938: SESSİZLİĞİN İÇİNDE BİR MİLLETİN HAFIZASI

Her yıl 10 Kasım sabahı saatler 09.05'i gösterdiğinde, Türkiye'nin dört bir yanında bir sessizlik başlar. Bu sessizlik, sıradan bir duraksama değil; bir milletin kendi tarihine dönüp baktığı, kalabalıklar içinde derin bir içe dönüş yaşadığı andır. O dakikalarda şehirlerin gürültüsü kesilir, trafik durur, rüzgar bile bir anlığına hafifler gibi olur. Bu, bir sessizliğin içinde yankılanan bir duygudur; yasla, minnetle, saygıyla ve hatırlamayla yoğrulmuş bir duygu. Sosyolojik açıdan 10 Kasım, yalnızca bir tarih değil; bir toplumsal hafızanın sembolik zamanıdır.

Atatürk'ün vefatı, kişisel bir kaybın ötesinde, bir toplumun ortak duygusunun, belleğinin ve kimliğinin kesiştiği bir dönüm noktasıdır. O gün, bireylerin değil, toplumun bütünüyle hatırladığı, hissettiği, içselleştirdiği bir andır. Çünkü bazı tarihler, sadece takvimde yer almaz; insanların zihinlerinde ve kalplerinde yer eder.

Bu yüzden 10 Kasım, Türkiye'deki kolektif bilincin en güçlü şekilde hissedildiği zamanlardan biridir. İnsanlar aynı anda susarken konuşur; aynı anda dururken aslında bir araya gelir. Bu durum Emile Durkheim'ın "toplumsal dayanışma" kavramını somutlaştırır: bireysel farklılıkların ötesinde bir "biz" olma halidir.

Anma törenlerinin, siren seslerinin, Atatürk anıtlarının önünde yapılan saygı duruşlarının ortak anlamı da burada yatar. Her biri bize sadece geçmişi hatırlatmakla kalmayıp, bugünü anlamlandırabilmemiz için de bir vesile olur. 10 Kasım'ın her yıl yeniden yaşanması, toplumun kendi varlığını, değerlerini ve birlik duygusunu tazelediği bir ortak hatırlama sürecidir.

Sosyolojik bir gözle bakıldığında, bu gün; hatırlamanın, bir arada olmanın ve kimlik inşasının kesiştiği bir semboldür. Çünkü bir milletin kimliği, yalnızca başarılarında değil; yas tutma, anma ve değerlerine sahip çıkma biçimlerinde de görünür hale gelir.

10 KASIM 1938: SESSİZLİĞİN İÇİNDE BİR MİLLETİN HAFIZASI

O anın sessizliğinde yalnızca geçmişe dönmeyiz; aslında kim olduğumuzu, hangi değerlere yaslandığımızı da hatırlarız. 10 Kasım, bir yas günü olmasının ötesinde; bir ulusun kalbinin aynı ritimde attığı, zamana sığmayan bir hatırlayıştır. Çünkü bazı anlar geçmez, sadece yeniden yaşanır. Ve her 09.05'te, siren sesinin ardından gelen sessizlikte, Türkiye bir kez daha kendini duyar.

Toplumsal Ritüel ve Kolektif Hafıza

Her toplum, tarihindeki bazı olayları yalnızca geçmişin bir parçası olarak değil, kimliğinin temeli olarak yaşatır. 10 Kasım da Türkiye için bu nitelikte bir gündür. Bu tarih, hem Atatürk'ün vefatını hatırlamak için hem de bir ulusun ortak belleğini ve değerlerini yeniden canlandırmak için yaşatılır. Bu nedenle 10 Kasım, toplumsal bir "hatırlama biçimi"dir.

Fransız sosyolog Maurice Halbwachs, hafızanın bireylere değil, topluluklara ait olduğunu söyler. Ona göre hatırlamak, hem zihinsel bir eylem hem de toplumsal bir süreçtir. İnsan, geçmişi kendi başına değil, ait olduğu grubun sembolleri, anlatıları ve anlam sistemleri üzerinden hatırlar. Dolayısıyla her toplumun kendi "hatırlama dili" vardır. Türkiye'nin bu dili ise 10 Kasım sabahı 09.05'taki sessizlikte yankılanır.

Bu sessizlik, bireylerin aynı anda durduğu, aynı duyguyu paylaştığı bir toplumsal belleğin görünür halidir. Her yıl aynı saatte gerçekleşen bu ortak eylem, Halbwachs'ın deyimiyle, geçmişin "şimdi"de yeniden kurulmasıdır. Bu yönüyle 10 Kasım, her yıl yeniden canlanan bir toplumsal hatırlamadır.

Atatürk'ün vefatı, bir bireyin kaybı olarak değil, bir dönemin, bir idealler zincirinin ve bir ulusal yönelişin sembolü olarak hatırlanır. Bu anma biçimi, bireysel bir duygudan çok daha fazlasını taşır; toplumun ortak kimliğini besleyen bir hafıza kaynağıdır. Her yıl 10 Kasım'da yapılan törenler, yazılan yazılar ve paylaşılan duygular, bu hafızanın sürekliliğini sağlar. Bu hatırlama biçimi, kolektif hafızanın en belirgin özelliğini taşır; geçmişi, bugünün değerleriyle yeniden yorumlamak. Çünkü toplumsal hafıza, yalnızca hatırlamakla kalmaz; aynı zamanda unutmamanın da bir düzenidir. 10 Kasım, Türkiye'nin unutmak istemediği bir değeri, bir lideri ve bir dönemi sürekli hatırlatarak, toplumun kimliğini diri tutar.

10 KASIM 1938: SESSİZLİĞİN İÇİNDE BİR MİLLETİN HAFIZASI

Bu toplumsal hatırlama aynı zamanda bir duygusal dayanışma biçimidir. 10 Kasım sabahı aynı sessizlikte birleşen milyonlar, aynı tarihe ve değerlere ait olduklarını hisseder. Bu durum, Emile Durkheim'ın "kolektif bilinç" kavramını somutlaştırır: toplum, bireylerin toplamından daha fazlasıdır; o anda hissedilen birlik, bu bilincin en net ifadesidir.

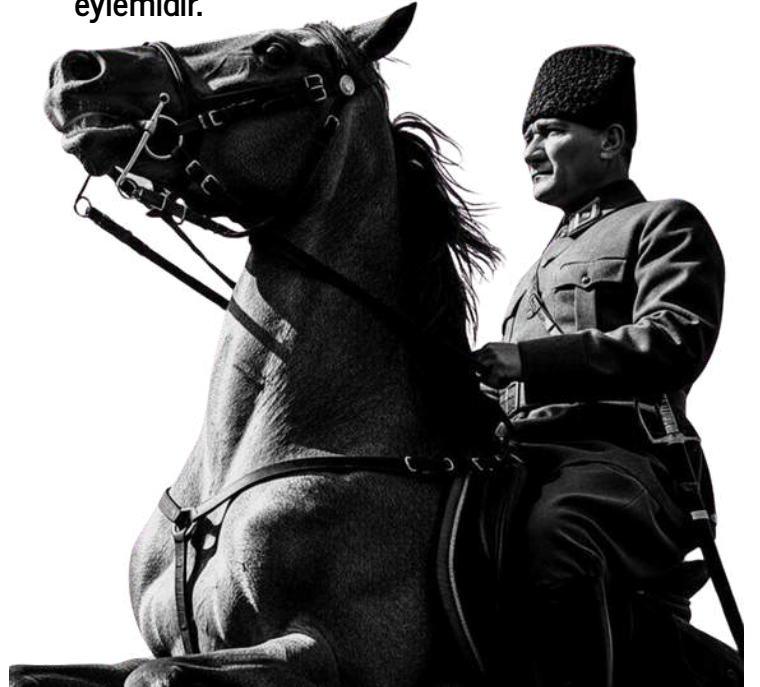
Kolektif bilinç, toplumu bir arada tutan görünmez bir ağ gibidir. Bu ağın dokusu böyle günlerde daha da güçlenir. Çünkü o sessizlikte insanlar yalnızca Atatürk'ü değil, aynı zamanda birbirlerini de hatırlarlar. Farklı şehirlerde farklı hayatlarda ama aynı anda duran milyonlar, "biz" olmanın ne anlama geldiğini yeniden hisseder.

Bu nedenle 10 Kasım, yalnızca bir anma değildir. O, geçmişle bugün arasında kurulan bir toplumsal bağdır; bireyleri ortak bir hafıza çevresinde birleştiren bir sosyolojik hatırlama anıdır. Her yıl yinelenmesi, bu hafızanın tazeliğini korur; toplum kendi köklerine yeniden bağlanır, kimliğini hatırlayarak geleceğe yönelir.

Milli Kimlik ve Ortak Değerler

Her milletin kimliği, yalnızca sınırlarla, kurumlarla ya da bayraklarla tanımlanmaz. Gerçek kimlik, ortak duygular, hatıralar ve değerler üzerinden biçimlenir. 10 Kasım, Türkiye için bu kimliğin en güçlü aynalarından biridir. O gün; bir millet yalnızca bir lideri değil; kendini, köklerini ve ideallerini hatırlar.

Mustafa Kemal Atatürk, yalnızca bir devletin kurucusu değil; bir toplumsal dönüşümün mimarıdır. Kadınların kamusal hayatta yer alması, laik eğitimin inşası, bilimin rehberliğinde ilerleyen bir toplum idealinin yerleşmesi... Bunların her biri, modern Türkiye'nin kimliğini oluşturan yapı taşlarıdır. Bu nedenle hissedilen duygu, bir "veda" değil; bir hatırlama ve yeniden bağ kurma eylemidir.

10 KASIM 1938: SESSİZLİĞİN İÇİNDE BİR MİLLETİN HAFIZASI

Bu hatırlama, aynı zamanda kültürel DNA'mızın bir parçasıdır. Nasıl ki biyolojik DNA geçmişin bilgilerini hücrelerimizde taşırsa, kültürel DNA da bir toplumun tarihini, değerlerini ve ortak anlamlarını kuşaktan kuşağa aktarır. 10 Kasım, bu aktarımın en canlı anlarından birisidir.

Bir çocuk, ilk kez 10 Kasım'da siren sesini duyduğunda, belki anlamını tam bilmez. Ama çevresindeki sessizliği, insanların yüzlerindeki duyguyu, gözlerindeki saygıyı görür. İşte o an, onun kültürel DNA'sına hafıza kodu işlenir. Yıllar sonra büyüdüğünde, o kod yeniden açığa çıkar; o da aynı saygı duruşunda yerini alır. Böylece nesiller arası bir duygusal aktarım zincirinin en somut halini görmüş oluruz.

Bu aktarım süreci, milli kimliğin yeniden üretimini sağlar. Sosyolojik açıdan kimlik, statik değil; sürekli yeniden kurulan bir olgudur. Her yıl bireyler, ulusal kimliklerini yeniden hisseder, içselleştirir ve yaşatır. Bu, hem bir geçmişe saygı eylemi hem de bir geleceği sahiplenme biçimidir.

Okullarda yapılan törenler, televizyonda yayınlanan filmler ve belgeseller, sosyal medyada paylaşılan anma mesajları, aile içinde anlatılan anılar... hepsi aynı amaca hizmet eder: geçmişle bağ kurmak ve o baği gelecek kuşaklara aktarmak. Bu ortak anlatılar, toplumun belleğini taze tutar; kimliğin sürekliliğini sağlar.

Durkheim'ın toplumsal dayanışma kavramı burada yeniden anlam kazanır: Bir toplum, sadece ortak çıkarlar etrafında değil; ortak duygular, semboller ve anlamlar etrafında da birleşir. Yaşanan duygusal yoğunluk, bu dayanışmanın en güçlü göstergesidir. Çünkü toplum, tarihini yalnızca akılla değil; kalple de hatırlar. Bu nedenle 10 Kasım, Türkiye'nin "kültürel DNA"sındaki en derin genlerden birisidir. Her kuşakta yeniden aktive olur, aynı duyguyu yeniden üretir. Ve her yıl saat 09.05'te, bir millet yeniden "biz" olmanın ne anlama geldiğini hatırlar.

10 KASIM 1938: SESSİZLİĞİN İÇİNDE BİR MİLLETİN HAFIZASI

Bir Dakikalık Sonsuzluk: Zaman ve Mekanın Sessizliği

10 Kasım sabahı saat 09.05'te sirenler çaldığında, Türkiye'nin dört bir yanında zaman adeta durur. İnsanlar yürümeyi bırakır, araçlar yolda bekler, konuşmalar kesilir. Bu sessizlik, sadece fiziksel bir duraksama değil, aynı zamanda toplumsal bir duraksamadır. Günlük yaşamın ritmi, bilinçli olarak bir an için durur ve toplum, ortak bir deneyim alanında birleşir. Sosyolojik açıdan bakıldığında, bu an bireyleri günlük rollerinden çıkarır ve onları toplumsal bir bütünün parçası haline getirir. Emile Durkheim'ın ritüeller üzerine yaptığı çalışmalar, bu tür anların toplumun kendi birliğini yeniden ürettiğini gösterir. 10 Kasım sabahı yaşanan bu sessizlik, bireysel kimliklerin ötesine geçer; milyonlarca insan görünmez bir bağla birbirine kenetlenir.

Antropolojik açıdan ise bu durum, Victor Turner'ın "liminalite" (geçiş evresi) kavramı ile açıklanabilir. Turner'a göre ritüeller, gündelik zamanın dışında gerçekleşir ve bireyler geçici olarak eşit hale gelir; toplumsal sınırlar silinir. 10 Kasım'daki sessizlik de böyle bir "ara zaman" yaratır. Zaman akmaz, mekan sıradan anlamını yitirir; şehir meydanları, okullar, iş yerleri ve evler birer anma alanına dönüşür.

Bu an, sadece zamanı değil, mekanı da dönüştürür. Bir apartman balkonunda, bir metro istasyonunda ya da bir okul bahçesinde yaşanan sessizlik, toplumsal bir mekansal bilinç yaratır. İnsanlar farklı yerlerde ama aynı anda dururken, fiziksel mekanın sınırlarını aşan bir birlik duygusu deneyimler. Bu, toplumsal hafızanın ve kimliğin mekana yansıdığı nadir örneklerden biridir.

Bir dakika boyunca ülke, bir anma sahnesine dönüşür. Herkes aynı rolü paylaşır: hatırlayan, saygı gösteren ve geçmişle bugün arasında köprü kuran insan. O dakikada bireysel zaman yerini toplumsal zamana bırakır; kişisel ritimler, toplumun ortak ritmiyle birleşir. Bu birleşme, Türkiye'nin kolektif bilincinin en yoğun şekilde deneyimlendiği andır.

10 KASIM 1938: SESSİZLİĞİN İÇİNDE BİR MİLLETİN HAFIZASI

Kuşaklar Arası Köprü ve Hayali Cemaat

Zaman ilerledikçe, Atatürk'ü bizzat tanıyan kuşaklar azalıyor. Ancak onun fikirleri, ilkeleri ve hatırası, toplumsal ritüeller aracılığıyla yaşamaya devam ediyor. Bu, sosyolojik açıdan kolektif hafızanın sürekliliğidir. Bireyler değişse de toplum aynı hatırlama biçimini sürdürür; geçmiş yalnızca bir anı değil, bugün de var olan ve geleceğe aktarılan bir deneyim haline gelir.

Siyaset bilimci Benedict Anderson, ulusları "hayali cemaatler" olarak tanımlar. Çünkü bir ulusun üyeleri birbirini tanımasa da, aynı kimliğe ait olduklarını hissederler. 10 Kasım sabahı 09.05'te yaşanan sessizlik, bu kavramın en canlı örneklerinden biridir. Edirne'deki bir öğrenci ile Kars'taki bir çiftçi, aynı anda aynı sessizlikte buluşur. Birbirlerini görmezler, tanımazlar ama aynı duyguyu paylaşırlar. Bu durum, toplumsal aidiyetin en saf halidir. Ortak bir tarih, ortak bir değer ve ortak bir saygı, bireyleri görünmez bağlarla birbirine bağlar. Geçmişle gelecek arasında kurulan bu köprüyü her yıl yeniden görünür kılar.

Ayrıca, 10 Kasım kuşaklar arası öğrenme ve hatırlama alanı yaratır. Atatürk'ü görmemiş kuşaklar bile, anma törenleri, belgeler, yazılar ve paylaşılan hikayeler aracılığıyla onu tanır ve değerlerini hisseder. Böylece tarih, yalnızca geçmişin bilgisi olmaktan çıkar; toplumun bugünkü yaşamına ve geleceğe dair bilinçli yönelime dönüşür.

10 Kasım, yalnızca bir yas günü değildir. O, bir milletin kendi kimliğini yeniden tanımladığı, değerlerini hatırladığı ve toplumsal bağlarını tazelediği bir zaman dilimidir. Her yıl aynı saatte, milyonlarca insanın aynı anda durması, sessizliği paylaşması ve geçmişle bugün arasında köprü kurması, Türkiye'deki kolektif bilincinin en güçlü göstergesidir.

Sosyolojik açıdan bakıldığında, bu günün önemi yalnızca hatırlamakla sınırlı değildir. 10 Kasım, toplumsal dayanışmanın, milli kimliğin ve ortak değerlerin somut biçimde deneyimlendiği bir an olarak öne çıkar. O dakikada bireyler, kişisel zaman ve mekanın ötesine geçer; toplumsal bir ritim ve ortak bilinçle birleşir.

10 KASIM 1938: SESSİZLİĞİN İÇİNDE BİR MİLLETİN HAFIZASI

Bir dakikalık sessizlik, bir ulusun geçmişine duyduğu saygının, bugününe olan sahiplenmenin ve geleceğe dair taşıdığı umudun sessiz ama güçlü bir ifadesidir. Bu sessizlik, sadece fiziksel bir duraksama değil; toplumsal belleğin yeniden canlandığı, kolektif bilinçle birleştiği ve bir milletin kendisini yeniden kurduğu bir ritüel alanıdır.

Her 10 Kasım, geçmişin hatırlanması ve değerlerin kuşaklar arası aktarımıyla toplumsal hafıza tazelenir. Aynı zamanda, bireyler arasındaki görünmez bağ güçlenir; bir ulusun ortak bilinci, her yıl yeniden pekişir. Sadece tarihin bir parçası değil; yaşayan, nefes alan ve her nesilde yeniden şekillenen bir toplumsal olgudur.

Belki de bu yüzden, her yıl 10 Kasım sabahı durduğumuzda, yalnızca bir dakikayı değil, bir toplumsal sonsuzluğu deneyimliyoruz: Hatırlamak, düşünmek, değerlerimizi yaşatmak ve kimliğimizi yeniden hatırlamak için...

ATATÜRK İLKELERİ EL KİTABI

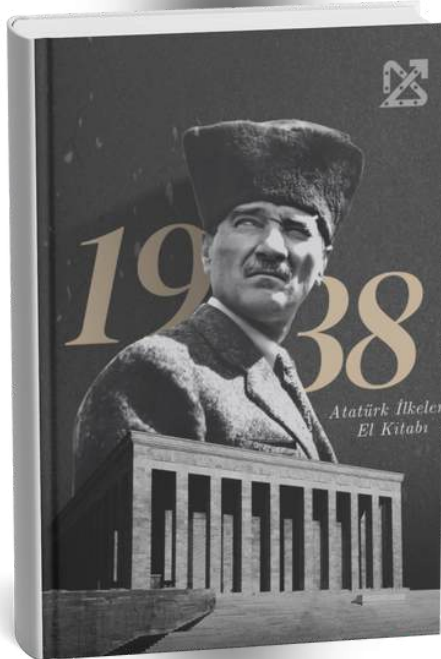
Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı olarak Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün,

"BENİ GÖRMEK DEMEK MUTLAKA YÜZÜMÜ GÖRMEK DEMEK DEĞİLDİR. BENİM FİKİRLERİMİ, BENİM DUYGULARIMI ANLIYORSANIZ VE HİSSEDİYORSANIZ, BU KAFİDİR."

sözünden yola çıktık. Atatürk'ü anlamaya, onun fikirleri ışığında hayatını şekillendirmeye çalışan gençler olarak sizler için bir "Atatürk İlkeleri El Kitabı" hazırladık. Temel amacımız Mustafa Kemal Atatürk'ün fikirlerinin sonsuz olduğunu vurgulayarak okurlarımıza umut olmaktı.

Başucu kitabınız olmasını diliyoruz.

Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü aramızdan bedenlen ayrılışının 87. seneidevriyesinde saygı, sevgi ve özlemle anıyoruz.

1938

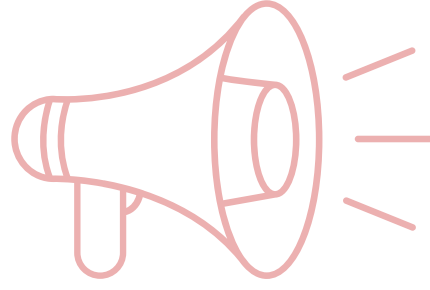
*Atatürk İlkeleri
El Kitabı*

QR KODU TARAYARAK
ATATÜRK İLKELERİ EL
KİTABINA ERIŞEBİLİRSİNİZ.

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

KASIM AYINDA NELER YAPTIK?

ÜNİVERSİTELERDE YÖNETİŞİM UYGULAMALARI İÇİN BAŞVURULAR BAŞLADI!

Hey Üniversiteli 🙋

Üniversitelerde Yönetişim Uygulamaları için başvurular başladı! 🎉

Sen de yönetim kültürü ile tanışmaya ve bu kültürü çevrene yaymaya hazır mısın? Parçası olduğum topluluğun daha etkileşimli, daha işbirlikçi ve daha etkili olmasını istiyorum diyorsan tek yapman gereken profiledeki formu doldurmak ve bizden haber beklemek.

🔗 Başvuru formu için [tıklayınız](#).

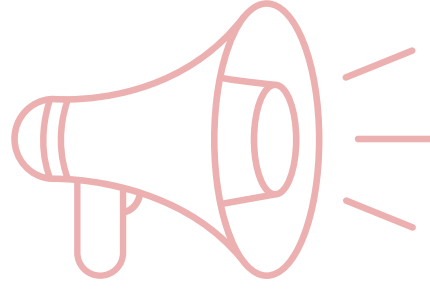
📌 Başvuru sonrasında tarafına gerekli geri dönüş yapılacaktır. Her türlü sorun için bize ulaşabilirsin.

Sevgiyle ve iyi yönetimle kal!

ÜNİYÖN
Yeni Dönem
Başvuruları
Başladı!

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

KASIM AYINDA NELER YAPTIK?

PROJE MERKEZİ AÇILDI!

🚀 YÖN101, Aristo, Sürdürülebilirlik101 veya Yönetişim+ gibi programlarda kurguladığınız ya da bunlardan bağımsız olarak geliştirdiğiniz yönetimle entegre proje fikirleriniz varsa, bu çağrı tam size göre!

Değerlendirme Süreci Hakkında: Başvurunuz, Proje Merkezi Jüri ekibimiz tarafından değerlendirilecektir. Jüri; projenizin özgünlüğü, uygulanabilirliği, yönetim tasarısı, sosyal etkisi ve ekip yetkinliği gibi çeşitli ölçütlere göre geri bildirimde bulunacaktır.

! Tüm değerlendirme ölçütlerinin detayları başvuru formunda sizi bekliyor!

PROJE
MERKEZİ
AÇILDI!

ÜYELERİN SESİ

• GENÇLİK AĞI ÜYELERİNİ TANIYALIM

Bu ay konuğumuz sevgili **Yasemin Çevik** Hadi onu yakından tanıyalım!

Herkese merhabalar, ben Yasemin Çevik. İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tarih Bölümü mezunuyum ve İstanbul'da Sınav Atölyesi butik dershanesinde Tarih öğretmenliği yapıyorum. Siyaset, yönetim, psikoloji ve sosyolojiye duyduğum ilgi doğrultusunda bu alanlarda sürekli okuyarak kendimi geliştirmeye çalışıyorum.

Argüden Gençlik Ağı ile yolculuğum, YÖN101 9. Dönem mezunu olmamla başladı. Mezuniyetimin ardından Öğrenen Çocuk Sorumlu Birey ekibinde ve Gençlik Ağı Gazetesi'nde aktif olarak görev alma fırsatı buldum. ÖÇSB, gönüllülük anlamında hep yapmak istediğim çalışmaları somutlaştırmam için büyük bir kapı araladı. İlk olarak TOG, ardından Darüşşafaka ile iş birliği yaparak yönetim ilke ve değerlerini öğrencilerle buluşturduk. Bu projelerde yer almak hem mesleki yolculuğumda hem de kişisel gelişimimde önemli bir dönüm noktası oldu. Bu nedenle, başta dönemin lideri sevgili Selin Görer olmak üzere tüm ekip arkadaşlarıma gönülden teşekkür ediyorum. Her biri çok kıymetli bir yüreğe sahip; umarım hayat onlara her zaman en güzel yolları açar.

ÜYELERİN SESİ

- GENÇLİK AĞI ÜYELERİNİ TANIYALIM

Gençlik Ağı Gazetesi ise benim için bambaşka bir deneyimdi. Daha önce yolumun kesişmediği çok değerli bir ekiple tanıştım. Geçen dönemin İletişim Lideri Elif Çelebi'ye ve GAG Lideri Elif Enez'e minnettarlığımı özellikle ifade etmek isterim. Liderlikleri sayesinde kendime ve kalemime duyduğum güven arttı; bu sayede daha cesur yazılar yazmaya devam ediyorum. Ekibimizde yer alan tüm arkadaşlarıma da teşekkür ederim; her biri çok özel insanlar. Dilerim mutlulukları daim, kalemleri daima güçlü olsun.

Argüden Yönetişim Ağı'nın bana kattıkları elbette sadece teşekkürlerle sınırlı değil. Bu platformun en kıymetli yanı, yönetim ilkelerini teoride öğrenmekten çok, bu ilkeleri yaşayan bir topluluğun içinde deneyimleme imkânı sunmasıydı. Kendimi şanslı hissettiğim bir başka nokta ise; tanıma fırsatı bulduğum ekip arkadaşlarımdır.

ÜYELERİN SESİ

• GENÇLİK AĞI ÜYELERİNİ TANIYALIM

Öğretmenlik yaparken en çok farkına vardığım ilke liyakat oldu. Liyakatın, iyi işleyen her yapının temeli olduğunu bu platform sayesinde daha somut bir şekilde kavradım. Okullardaki işleyişten sınıf içi küçük örneklerle kadar pek çok alanda liyakatın önemini gözlemledim. Buradan aldığım ilhamla öğrencilerimle birlikte GAG benzeri bir dergi çıkardık. Hem eğlenceli hem de sabrı sınayan bir süreç olsa da, öğrendiklerimi pratiğe dönüştürmek benim için çok kıymetli bir deneyimdi.

Bir diğer önemli ilke olan liderlik ise mesleğim gereği her gün içinde bulunduğum bir rol. Kendimi hiçbir zaman bir "lider" olarak düşünmemiştim; ancak öğrencilerimle kurduğum iletişim ve yön verdiğim süreçler sayesinde bu rolün doğal olarak üzerime yerleştiğini fark ettim. Bu platformda liderlik yapmamış olsam da birlikte çalıştığım liderler bana nasıl bir yol izleyeceğimi gösterdi ve kendi liderlik anlayışımın temelini attı.

ÜYELERİN SESİ

• GENÇLİK AĞI ÜYELERİNİ TANIYALIM

Tüm bu deneyimler bana yönetişimin sadece kurumsal bir kavramdan ibaret olmadığını; hayatın her alanına dokunan, insan ilişkilerini güzelleştiren, mesleki duruşu güçlendiren bir yol gösterici olduğunu öğretti. Argüden Gençlik Ağı sayesinde hem mesleki hem kişisel gelişimimde yeni kapılar açtım; kıymetli insanlar tanıdım, birlikte üretmenin mutluluğunu yaşadım ve en önemlisi, kendime olan güvenimi yeniden inşa ettim. Bu ağa dahil olmak bana sadece bir mezuniyet değil; yaşam boyu taşıyacağım bir perspektif, bir sorumluluk bilinci ve güçlü bir aidiyet kazandırdı.

Bugün öğrencilerime dokunurken, projelerde yer alırken ya da yeni bir şey üretirken attığım her adımda bu yolculuğun izini görüyorum. İyi ki Argüden Gençlik Ağı'nın bir parçası oldum.

BİR İLKE, BİR LİDER

ÖRNEK ALINAN TECRÜBELER,
ETKİ YARATAN YAŞANMIŞLIKLAR

Haber Son Havadisler **AKŞAM POSTASI** 5 KURUS

10 KINCİTESİN 1938 PERŞEMBE (AN HURİYE: TEL 2015)
**Ulu Şefimiz Atatürk
bu sabah 9.5 de öldü**

"Yurttaşlarım!

Az zamanda çok ve büyük
işler yaptık."

ŞEFİMİZ

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ebediyete intikal etmesinin yıl dönümü olan bu ayda Türk halkı olarak büyük bir hüznün içerisindeyiz. Kasım ayının bizim için anlam ve öneminden dolayı bu sayımızda "Bir İlke Bir Lider" köşemizin konuğu Gazi Mustafa Kemal Atatürk olacaktır. Kendisini yalnızca bir lider olarak değil, beraberinde bir fikir mimarı ve devrimci olarak da anmamız gereklidir. Çocukluğumuzdan itibaren bizlere anlatılan kahramanlıklarını, ileri görüşlü eylemlerini, ülkemiz için yaptığı fedakarlıkları, ilke ve inkılaplarını, düşünce biçimini ve Cumhuriyet sevdasını gün geçtikçe daha da içselleştirmekteyiz. Attığı her bir adımın izlerini, yıllar geçmesine rağmen günümüzde dahi görmekteyiz.

Kurucu Lider.

İlk ve tek, esas olan.

BİR İLKE, BİR LİDER

ÖRNEK ALINAN TECRÜBELER,
ETKİ YARATAN YAŞANMIŞLIKLAR

“Hepiniz milletvekili olabilirsiniz, bakan olabilirsiniz; hatta cumhurbaşkanı olabilirsiniz, fakat sanatkâr olamazsınız.”

Sanat yalnızca bir ifade biçimi değil özgürlüğün bir diğer adıdır. Yıllara meydan okuyan bu ileri görüşlülüğü, fikirlerinin yüzyılları da aşacağı nitelikte olduğunun en büyük kanıtıdır. Türk milletinin düşünce sistemini daha özgür bir temele dayandırmayı amaçlaması bizler için bir kültürel inşadır. Türk dili ve Türk milletinin kimliğini ortaya koyma çabasıdır. Yalnızca gündelik hayatında değil, Türk milletinin ilerlemesi için sorgulayıcılığı savunması bağımsız bir zihnin alt yapısını oluşturur niteliktedir.

Atatürk'ü anmak demek yalnızca geçmişî hatırlamak değildir. Kendisinin bizlere emanet ettiği kültürel mirasın ve Cumhuriyetin oluşum şartlarının zorluğunu bilmektir. Emanete en iyi şekilde sahip çıkabilmek için çabalamaktır, çalışmaktır. Çünkü Türk milleti çalışkandır! Türk milleti zekidir!

Mustafa Kemal Atatürk, yalnızca geçmişin değil, bugünün ve geleceğin de ilham veren tek lideridir. Ortaya koyduğu ilke ve değerler, çağdaş yönetişimin şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık ve etik sorumluluk anlayışıyla bugün hâlâ güçlü bir biçimde örtüşmektedir. Bu değerler, bizi Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün gösterdiği yola gönülden bağlamaktadır.

Gaiz Mustafa Kemal Atatürk'ün bize bıraktığı mirasın gereği olarak, nefes aldığımız müddetçe izinde olacağız. Bu az zamanda dahi bizler için, ülkemiz için yaptığın her bir şeye minnettarız. Sana minnettarız, Ata'm. Senin vizyonunu ve Cumhuriyet'in kazanımlarını yaşatma kararlılığımızdan hiçbir koşulda vazgeçmeyeceğiz. Bize emanet ettiğin bu eşsiz mirası zayıflatmak isteyen hiçbir girişimin amacına ulaşmasına fırsat tanımayacağız. Sana ve Cumhuriyete sözümüz var.

ADIM ADIM YÖNETİŞİM

KATILIMCILIK GERÇEKTEN NEDİR?: DİNLENMEKLE DUYULMAK ARASINDAKİ FARK

Hepimiz hayatımızın bir noktasında, bir ortamda fikirlerimizi paylaşıyoruz. Bu, en basit haliyle katılımın ilk adımıdır ancak deneyimlerimize baktığımızda çoğu zaman karşımıza bir gerçek çıkar: Sadece söz hakkı verilmek, yani konuşmak, tek başına yeterli değildir. Çünkü katılım, aslında çok daha derin bir kavramdır. Katılım, söylediğimiz sözlerin gerçekten duyulması, önemsenmesi, hatta bazen bu sözlerin alınan kararlara yansımalarıdır.

Bir düşünün; bir grup toplantısında söz aldınız ve fikirlerinizi paylaştınız ama sonunda ortaya çıkan kararlar, sizin söylediklerinizden çok farklı oldu ya da önerdiğiniz fikir gündeme bile gelmedi. Böyle bir durumda ne hissedersiniz? Muhtemelen hayal kırıklığı yaşar, kendinizi dışlanmış hissedersiniz. Çünkü katılım sadece "konuşma hakkı" değildir; katılımın özü, sözünüzün gerçekten karşılık bulmasıdır.

Burada dinlenmek ile duyulmak arasındaki fark çok önemlidir. Dinlenmek, başkalarının ne söylediğini işitmek demektir fakat duyulmak, o sözlerin karşı tarafta anlam bulması, etkiye bulunmasıdır. Yani bir kişinin söylediklerinin; kararlara, süreçlere yansiyabilmesidir. Yönetişim kavramı, işte tam da bu derin katılımı sağlamaya çalışır çünkü ancak sözlerin karşılık bulduğu bir ortamda insanlar kendilerini gerçekten ait hissedebilir, motive olur ve birlikte güçlü işler yapabilirler.

Özellikle gençler olarak bu farkı anlamamız çok değerlidir çünkü sıklıkla karşılaştığımız bir durumdur: "Bizi dinliyorlar ama duyulmuyoruz." Bu, çoğu zaman sessizliğe iten, enerjiyi düşüren, özgüveni zedeleyen bir hissiyattır. Oysa gerçek katılım, sadece söz hakkı değil; sözün gücünü, değerini hissetmektir. Bu güç, bireyi daha aktif ve sorumluluk almaya teşvik eder.

Yönetişim kültürünü inşa etmek; önce bu farkı anlamakla başlar. Sesimizi sadece "duyulmak için" değil, "değer verilmek için" yükseltmeliyiz. Bu yol, cesaret, sabır ve bilinç ister. Fakat birlikte öğrenmek ve deneyimlemek mümkün olur. Çünkü katılımın gerçek anlamını kavradıkça, kendi yaşam alanlarımızı da daha adil ve katılımcı kılmaya başlarız.

ADIM ADIM YÖNETİŞİM

Katılımın Önündeki Engeller: Sesimizi Duyuramamamızın Nedenleri

Katılım... Yönetişimin kalbinde yer alan bir kavram. Her bireyin karar alma süreçlerinde söz hakkına sahip olduğu, fikirlerinin duyulduğu ve değerlendirildiği bir yapı. Kulağa demokratik, adil ve umut verici geliyor. Fakat pratikte, bu kadar parlak değil tablo. Çünkü her birey aynı ölçüde konuşmıyor, her ses aynı güçte yankılanmıyor. Peki neden?

Aslında "katılamamak" çoğu zaman bireyin isteksizliğinden değil, sistemin içindeki görünmez duvarlardan kaynaklanıyor. Bu duvarlar bazen bilgi eksikliğinden, bazen güvensizlikten, bazen de fırsat eşitsizliğinden örülüyor.

İlk engel, bilgiye erişim sorunu. Katılımın temelinde bilgi vardır; bilgi olmadan fikir üretmek de, sürece katkı sunmak da mümkün değildir. Bir belediyede yeni bir park yapılacağı düşünülüyorsa ama bu süreç hakkında mahalle sakinleri bilgilendirilmiyorsa, o parkın gerçekten "ihtiyaca göre" yapıldığını nasıl bilebiliriz? Katılım ancak bilgiyle başlar. Şeffaflık ve açık iletişim, bu sürecin ilk adımıdır.

Bir diğer engel, güven eksikliği. İnsanlar çoğu zaman "zaten dinlenmeyeceğim", "kararlar önceden alınmış" düşüncesine kapılıyor. Bu duygu, katılımın önünü tıkar. Çünkü katılım sadece konuşmak değil, aynı zamanda sözünün karşılık bulacağına inanmak demektir. Örneğin, bazı belediyeler son yıllarda "katılımcı bütçeleme" modelleri uygulamaya başladı. Vatandaşlar belirli projelere oy veriyor, önerilerini sunuyor. Bu tür uygulamalar, güven duygusunu besleyerek katılımı canlı tutuyor.

Katılımın önünde duran bir başka set de süreçlerin karmaşıklığı. Toplantıların teknik terimlerle yürütülmesi, raporların anlaşılabilir bir dille yazılması, formların uzun ve yorucu olması... Bunların hepsi, özellikle gençlerin ve yeni katılımcıların sürece yabancılaşmasına neden oluyor. Oysa katılım, yalnızca "bilgisi olanların" değil, "isteği olan herkesin" hakkıdır. Süreçler sadeleştirilmedikçe, katılım hep belirli bir kesimin tekelinde kalır.

ADIM ADIM YÖNETİŞİM

Ek olarak, zaman ve kaynak eksikliği de önemli bir faktör. Gençler ders, iş veya gönüllülük arasında denge kurmaya çalışırken katılım için yeterli zaman bulamayabiliyor. Bu nedenle yönetim mekanizmalarının çağın gerçeklerine uyum sağlaması gerekiyor. Çevrimiçi toplantılar, esnek katılım modelleri veya mikro gönüllülük uygulamaları gibi yenilikler, katılımın önünü açabilir. Ve tabii, kültürel alışkanlıklar. Katılım, bir anda gelişen bir refleks değil; zamanla öğrenilen bir davranış biçimi. "Benden bir şey olmaz" düşüncesi, toplumun geneline yerleştiğinde, yönetişimin temeli sarsılır. Oysa katılım, hem bireysel bir hak hem de bir sorumluluktur.

Yönetişim, yalnızca "duyan" değil, aynı zamanda "dinleyen" bir sistem olabildiğinde güçlenir. Katılımın önündeki engelleri fark etmek, çözüm üretmek ve kapsayıcı yöntemlerle her sesi duyulur kılmak; yönetişimin gerçek anlamına ulaşmasının tek yoludur.

Katılımı Nasıl Artırabiliriz?: Sesimizi Nasıl Daha Güçlü Duyurabiliriz?

Katılım, bir yönetim biçiminden öte, bir yaşam kültürüdür. Her bireyin, yaşadığı çevrede söz hakkı olduğunu bilmesi; yalnızca kararları "takip eden" değil, o kararların "ortağı" olduğunu hissetmesi gerekir.

Peki biz gençler olarak katılımı nasıl artırabiliriz?

Birinci adım, bilgilenmek. Katılımın temeli farkındalıktır. Örneğin, yaşadığımız şehirde belediyenin "stratejik plan" taslağı paylaşıldığında onu okumak, öneri sunmak, sadece bir belgeye katkı değildir; yaşadığımız kente sahip çıkmaktır. Aynı şekilde okulda, üniversitede, kulüplerde veya gençlik ağlarında alınan kararlara dair süreçleri öğrenmek, bizi pasif bir izleyiciden aktif bir paydaşa dönüştürür.

İkinci adım, cesaret etmek. Katılım çoğu zaman bir "ilk adım" meselesidir. İlk toplantıda fikir belirtmek zor olabilir; "ya yanlış anlaşılırsa" kaygısı ağır basabilir. Ama unutmayalım ki her güçlü değişim, küçük bir cümleyle başlar. Bir fikir paylaşıldığında, sadece o fikir değil, onun yarattığı cesaret de yayılır.

ADIM ADIM YÖNETİŞİM

Üçüncü adım, dayanışma ve empati. Katılım bireysel olduğu kadar kolektif bir süreçtir. Farklı görüşlerden insanlarla bir arada olabilmek, sadece kendi fikrimizi savunmak değil, başkalarının fikirlerini de anlamaya çalışmak gerekir. Çünkü yönetişimin gücü, farklı seslerin uyumundan doğar. Bir gençlik grubunun bir mahalle meclisine katılması, sadece o grubun değil, tüm gençlerin temsiline katkı sağlar.

Dördüncü adım, teknolojiyi bilinçli kullanmak. Artık çevrimiçi platformlar, e-katılım uygulamaları ve dijital anketler aracılığıyla sesimizi duyurmak her zamankinden daha kolay. Ancak bu kolaylık, sorumlulukla birleşmediğinde anlamını yitirir. Sosyal medyada düşüncelerimizi paylaşırken saygılı, yapıcı ve çözüm odaklı bir dil benimsemek, katılımın kalitesini belirler.

Beşinci adım, sabırlı olmak. Katılımın sonuçları bazen hemen görünmez. Ancak süreç içinde fikirlerin nasıl olgunlaştığını, sistemin yavaş ama istikrarlı biçimde dönüştüğünü görmek, gerçek değişimin ta kendisidir.

Katılımı artırmanın yolu, yalnızca sesimizi yükseltmekten değil, aynı zamanda birbirimizi duymaktan geçiyor. Çünkü katılım, sadece "konuşmak" değil; "anlaşılma" ve "anlamaya çalışmak" demektir.

Biz gençler, yönetişimin geleceğini şekillendirecek kuşakız. Fikirlerimiz, enerjimiz ve bakış açımız; yalnızca bugünün değil, yarının da inşasında belirleyici olacak. Katılımı güçlendirdikçe, daha kapsayıcı, adil ve sürdürülebilir bir toplumun temellerini hep birlikte atacağız. Sesimizi duyurmak sadece bir hak değil; bir sorumluluk, bir çağrı ve bir umut biçimidir.

SAĞLIK

Bilinçli Tercihler, Güçlü Yaşamlar

GÜNÜMÜZÜN HASTALIĞI DİYABET

Diyabet, günümüzde en önemli ve hızla artan sağlık sorunlarından birisidir. Hem ülkemizde hem de dünyada görülme sıklığının yükselmesi, hastalığın toplum sağlığını etkileyen ciddi bir durum olduğunu göstermektedir. 14 Kasım Dünya Diyabet Günü vesilesiyle diyabetin gıdalarla olan ilişkisini ele almak istedim.

Diyabet nedir?

Bilimsel adı Diabetes Mellitus olan diyabet; pankreasın yeterli insülini üretememesi veya vücudun insülini etkili kullanamaması sonucunda kandaki glikoz düzeyinin yükselmesiyle ortaya çıkan kronik metabolizma hastalığıdır. Temelde iki ana diyabet türü bulunur:

- **Tıp 1 Diyabet:** Bağışıklığın kendi dokularına saldırması sonucunda pankreasın insülin üretemez duruma gelmesidir. Genetik temellidir, yaşam tarzı Tıp 1 diyabet oluşumunu doğrudan etkilemez.
- **Tıp 2 Diyabet:** Genellikle aşırı kilolu bireylerde görülmektedir. Sağlıklı beslenme, kilo kontrolü ve düzenli fiziksel aktivite gibi yaşam tarzı değişiklikleri ile büyük oranda önlenabilir. Günümüzde rafine gıda tüketiminin artması, hareketsizlik ve yüksek karbonhidratlı beslenme bu tür diyabetin görülme sıklığını ciddi şekilde artırmaktadır.

SAĞLIK

Bilinçli Tercihler, Güçlü Yaşamlar

Diyabet ve Gıdalar Arasındaki İlişki

Tip 2 diyabet yalnızca genetik yatkınlıkla açıklanamaz; beslenme alışkanlıkları, aşırı kalori alımı ve işlenmiş gıdaların sık tüketimi hastalığın gelişiminde rol oynar. Aynı zamanda gıda endüstrisinin üretim teknikleri, formülasyon seçimleri ve tüketiciye sunduğu ürün çeşitliliği de toplumun diyabet riskini doğrudan etkilemektedir.

Karbonhidratlar ve Diyabetin Temel Mekanizması

Karbonhidratlar vücudun temel enerji kaynağıdır; ancak her karbonhidrat türü metabolizma tarafından aynı şekilde işlenmez.

- Basit Karbonhidratlar: Şeker, beyaz un ve nişasta bazlı rafine ürünlerdir. Hızlı sindirilir ve kan şekerini hızla yükseltirler. Bu durum pankreastan ani ve yüksek miktarda insülin salgılanmasına yol açar. Uzun vadede hücrelerin insüline karşı duyarsızlaşmasına, yani insülin direncine neden olmaktadır.
- Kompleks Karbonhidratlar: Tam tahıllar, kurubaklagiller ve yüksek lifli gıdalardır. Daha yavaş emilir, kan şekerini kontrollü şekilde yükseltir ve pankreas üzerindeki yükü azaltır.

Araştırmalar, rafine karbonhidrat ağırlıklı beslenen bireylerde diyabet riskinin açıkça arttığını göstermektedir.

Glisemik İndeks ve Glisemik Yük

- Glisemik İndeks (GI): Gıdanın tüketildikten sonra kan şekerini ne kadar hızlı yükselttiğini gösterir. Beyaz ekmek, pirinç pilavı, patates püresi gibi gıdaların glisemik indeks değeri yüksektir. Buna karşın mercimek, tam buğday, yulaf ve sebzelerin glisemik indeksi düşüktür.

Ancak glisemik indeksin düşük olması gıdanın çok fazla tüketilebileceği anlamına gelmez. Düşük glisemik indekse sahip bir gıdanın fazla tüketilmesi de yüksek kan şekeri artışına neden olabilir. Bu nedenle porsiyon kontrolü, en az glisemik indeks kadar önemlidir.

SAĞLIK

Bilinçli Tercihler, Güçlü Yaşamlar

İlave Şeker ve Tatlandırıcılar

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), günlük enerjinin en fazla %5'inin ilave şekerden alınmasını önerirken, birçok ülkede bu oran %15'in üzerindedir. Bu durum diyabet riskinin ne kadar büyük olduğunu göstermektedir çünkü ilave şeker tüketimi ve diyabet arasında bir bağlantı vardır.

Şeker, gıdalarda yalnızca tatlılık sağlamaz; aynı zamanda yapı ve doku oluşturur, mikrobiyolojik stabilize sağlar ve aroma verir. Bu nedenle gıdalarda şekeri azaltmak için alternatif kaynaklara ihtiyaç duyulur.

Gıdalarda kullanılan bazı tatlandırıcılar şunlardır:

- Doğal tatlandırıcılar: Stevia ve eritritol gibi tatlandırıcılar kan şekerini yükseltmez.
- Şeker Alkolleri: Maltitol ve sorbitol şeker alkollerindendir. Şeker alkolleri, bazı bireylerde hafif glisemik yanıt oluşturabilirler.
- Yapay tatlandırıcılar: Aspartam ve sukraloz yapay tatlandırıcılardandır. Bilimsel açıdan güvenilirliği hala değerlendirilmektedir.

Bu nedenle bir ürünün üzerindeki şekersiz ifadesinin yer alması, onun tamamen masum olduğu anlamına gelmeyebilir. Etiket okuma alışkanlığı tam da bu yüzden çok önemlidir.

Lif İçeriğinin Önemi

Lifler; sindirimi yavaşlatır, glikozun kana geçiş hızını azaltır, bağırsaktaki yararlı bakterileri olumlu etkiler ve insülin duyarlılığını artırır. Günlük yeterli lif alımı, diyabet riskini azaltmada önemli bir rol oynar.

Diyabetle Mücadele ve Sağlıklı Bir Gelecek

Diyabetle mücadelede en etkili yöntem, hastalık ortaya çıkmadan önce önlem almaktır.

Sağlıklı beslenme alışkanlıklarının benimsenmesi, işlenmiş ve şekerli gıdaların azaltılması, düzenli fiziksel aktivite ve ideal kilonun korunması hem diyabet riskini düşürür hem de genel yaşam kalitesini artırır. Toplum olarak bilinçli gıda tüketimi, üretim süreçlerinde şeffaflık, etiket okuma alışkanlığının yaygınlaştırılması ve bireysel farkındalığın artması, diyabetle mücadelede güçlü bir adım atmamızı sağlayacaktır.

Diyabet kader değildir. Doğru bilgi, doğru beslenme ve doğru yaşam alışkanlıklarıyla sağlıklı bir geleceğe sahip olmak mümkün.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

KÜLTÜR & SANAT

ATATÜRK'ÜN MÜZİK ANLAYIŞI: HAYAT MUSİKİDİR

Atatürk'e göre müzik, yalnızca bir eğlence aracı değil; hayatın kendisiydi. İzmir Kız Öğretmen Okulu'nda bir öğrenciye verdiği meşhur cevap, onun bu yaklaşımını en güzel şekilde özetler:

"Hayatta musiki lazım değildir. Çünkü hayat musikidir... Eğer mevzu bahis olan hayat insan hayatı ise musiki behemahal vardır."

Atatürk, bir ulusun çağdaşlaşma düzeyinin ölçütlerinden birinin müzik anlayışında yapabildiği değişim olduğunu söylerdi. Bu nedenle müzik devrimini, en zor devrimlerden biri olarak görüyordu. Çünkü bu değişim, önce kişinin alıştığı ses dünyasını geride bırakmasını, ardından da yeni bir müzikal anlayışa yönelmesini gerektiriyordu.

Ona göre musiki inkılabının amacı, Türk ulusunu çağdaş dünyanın seviyesine taşımaktı. Bu yolda Batı'nın çok sesli müzik geleneğinden yararlanılması gerektiğini savunuyordu. Batılıların yüzyıllarca süren müzikal gelişimini duyduğunda ise, "Bizim o kadar beklemeye vaktimiz yoktur" diyerek değişimin ne kadar acil olduğunu vurgulamıştı.

Peki nasıl bir müzik ortaya çıkmalıydı? Atatürk, Osmanlı'dan kalan klasik musiki geleneğinin çağın gerisinde kaldığını düşünüyordu. Asıl Türk musikisinin Anadolu halkının içinden, onların ezgilerinden doğduğunu söylüyor; yeni ulusal müziğin de bu köklerden beslenip Batı tekniğiyle işlenmesi gerektiğini belirtiyordu. Ona göre ancak bu şekilde, milli motifler evrensel müzik dünyasında hak ettiği yeri alabilirdi.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

KÜLTÜR & SANAT

Atatürk'ün Müzik Zevkleri

Devlet adamı kimliğinin yanında Atatürk, kişisel olarak Alaturka müziği çok seven, hem geleneksel hem de Batı müziğine hâkim bir dinleyiciydi. Sofra sohbetlerinde Alaturka fasıllar eksik olmazdı. Rast, Uşşak, Nihavent, Şederaban gibi makamları çok sever; zaman zaman kendi sesiyle kısa taksimler yaparak şarkılar okurdu.

Türküler ise onun dünyasında ayrı bir yere sahipti: "Yanık Ömer", "Kırmızı Gülün Âli Var", "Çökertmeden Çıktım Halilim", "Havada Bulut Yok" gibi türküler en sevdiği eserler arasındaydı.

Unutulmaz bir anı ise şudur, Alaturka müziğin radyolardan kaldırılmasının ardından, bir akşam sofrada Vasfi Rıza Zobu bir semai okur. Atatürk duygu dolu bir anın ardından şöyle der:

"Ne yazık ki benim sözlerimi yanlış anladılar... Bizim seve seve dinlediğimiz Türk bestelerini dünyaya tanıtmanın yolunu bulun demek istemiştım."

Bu sözler, onun kişisel zevki ile bürokrasinin aşırı uygulamaları arasındaki gerilimi çok açık biçimde ortaya koyar.

Başka bir akşam, sevdiği bir türküyü çaldırmak istediğinde Nuri Conker ona takılarak, "Sen radyodan Alaturka'yı kaldırdın, kendin de çaldırma bakalım" der. Atatürk ise devrim yapan neslin bazen kendi alışkanlıklarından fedakârlık etmesi gerektiğini söyleyerek reformun arkasında durur.

Kadın Sanatçılara Verilen Değer

Atatürk'ün müziğe olan ilgisinin en güçlü yansımalarından biri, Klasik Türk Müziği'nin önde gelen kadın sanatçılara verdiği değer ve onların sesinden dinlediği eserlerdir. Safiye Ayla ve Müzeyyen Senar, Cumhuriyet'in erken döneminde ortaya çıkan ve ulusal şöhrete ulaşan iki önemli hanende olarak Atatürk'ün sofrasında, toplantılarında ve özel meclislerinde sık sık yer almışlardır. Cumhuriyet öncesinde sahneye çıkması dahi yasaklanan Türk kadınları için bu iki isim, hem birer sanat öncüsü hem de modernleşmenin sembolü haline gelmiştir.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

KÜLTÜR & SANAT

Özellikle Safiye Ayla, Atatürk'ün dikkatle takip ettiği ve sesini dünya standartlarında bulduğu sanatçıları arasındadır. Atatürk'ün ona söylediği "Safiye, isterim ki tüm dünya müziğimizi senin sesinden dinlesin" sözü, yalnızca kişisel bir beğeniyi değil, aynı zamanda Cumhuriyet'in sanat politikası içinde kadın sanatçılara verilen değeri de gösterir. Ayla'nın Batı tekniği ile Türk müziğinin sentezlenmesine dair olumlayıcı yaklaşımı da Atatürk'ün müzik vizyonu ile örtüşmektedir.

Müzeyyen Senar ise genç yaşında Atatürk'ün sofrasına kabul edilen ve sesiyle Gazi'nin hayranlığını kazanan bir diğer hanendedir. Onun Klasik Türk Müziği eserlerindeki hâkimiyeti, tavrı ve güçlü yorumu, Atatürk'ün müzik sohbetlerinde önemli bir yere sahip olmuştur.

Atatürk'ün sevdiği eserlerin bir kısmı, bu iki sanatçının repertuarında yer alan geleneksel makam müziği örnekleridir. Sofra meclislerinde zaman zaman kendi sesiyle taksimler yapan, makam geçişleriyle konuklarını şaşırtan Atatürk'ün özellikle Rast, Nihavent, Uşşak, Şederaban gibi makamlara ilgi duyduğu bilinmektedir. Bu eserler yalnızca dinlediği şarkılar değil, aynı zamanda içinde büyüdüğü kültürel dünyanın, çocukluk hatıralarının ve Anadolu'nun ses hafızasının yansımalarıdır.

Aşağıda, Atatürk'ün severek dinlediği ve bazılarını bizzat söylediği bilinen eserlerden birkaç örnek yer almaktadır:

"Nihansın dideden ey mest-i nâzum"

Atatürk'ün en çok sevdiği eserlerden biri olarak anılır. Sözleriyle aşkın gizliliğini ve bağlılığın derinliğini anlatan bu şarkı, sofra meclislerinde sıkça okunurdu:

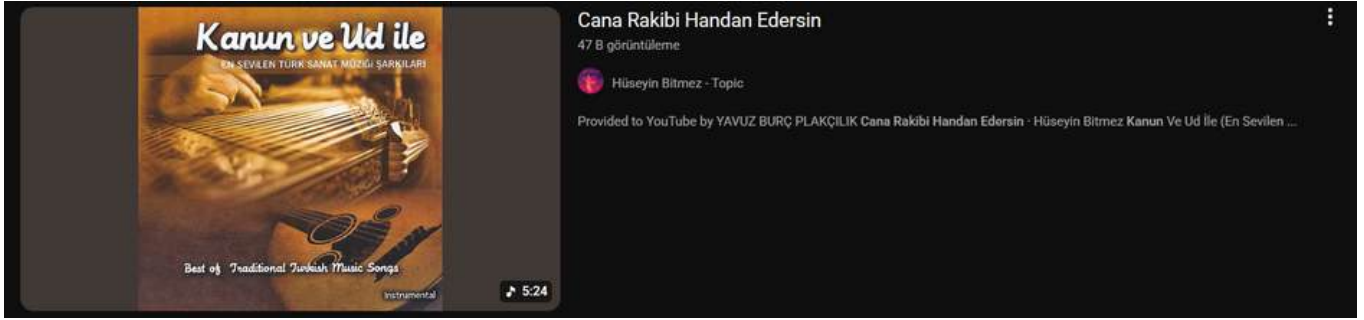
"Nihansın dideden ey mest-i nâzum, bana sensiz cihanda can ne lâzım."

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

KÜLTÜR & SANAT

"Cânâ rakibi handân edersin"

Atatürk'ün zaman zaman kendi sesinden okuduğu belirtilen bir diğer eser. Şarkının dramatik yapısı Atatürk'ün yorumuyla birleştiğinde mecliste büyük bir sükûnet oluşurdu:

"Cânâ rakibi handân edersin, ben bî-vefâyı giryân edersin."

"Dil seni sevmeyeni sevmeye lezzet mi olur"

Atatürk'ün yine kendi söylediği kaydedilen eserlerden biridir. İçinde hem sitem hem de öğüt barındıran bu sözler, onun içten yorumuyla ayrı bir anlam kazanmıştır:

"Dil seni sevmeyeni sevmeye lezzet mi olur, olsa da böyle muhabbetde hakikat mi olur."

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

KÜLTÜR & SANAT

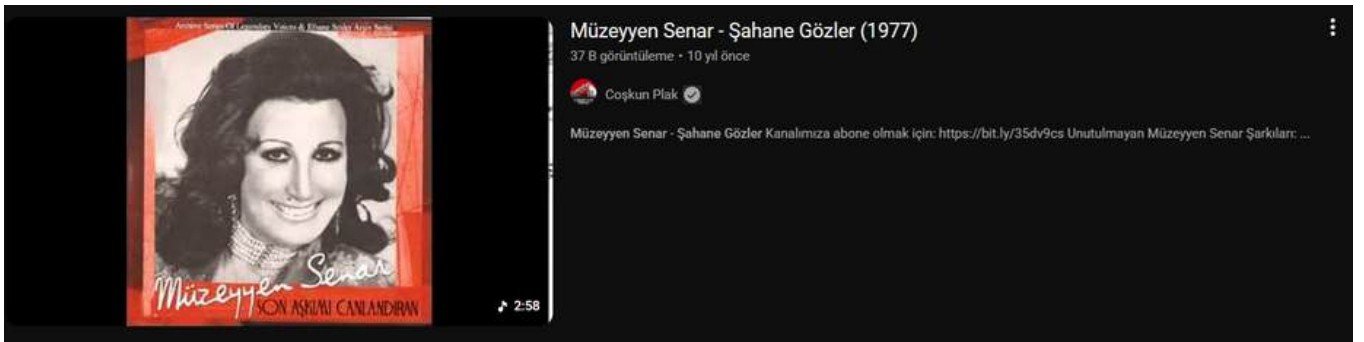

"Bâde-i vuslat içilsin kâse-i fağfurdan"

Atatürk'ün güçlü bir sesle ve belirgin bir makam hâkimiyetiyle okuduğu belirtilen eserlerdendir. Meclislerde büyük heyecan yaratırdı.

"Şâhâne gözler, şâhâne"

Bu türkü, Atatürk'ün hem halk müziğine hem de klasik makamlara duyduğu sevginin birleştiği bir örnektir: "Şâhâne gözler şâhâne, hüsnüne yoktur bahâne."

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

KÜLTÜR & SANAT

Bu eserler yalnızca Atatürk'ün müzik zevkini değil; onun geleneksel Türk müziğinin melodik zenginliğine duyduğu derin ilgiyi de yansıtır. Batı tekniğini ve çok sesliliği savunurken bile, Anadolu'nun ezgilerinden vazgeçmemiş; ulusal müziğin özünü bu toprakların seslerinde görmüştür.

Bu nedenle Safiye Ayla ve Müzeyyen Senar gibi sanatçılar, Atatürk'ün gözünde yalnızca birer ses sanatçısı değil, Cumhuriyet'in kültürel dönüşümünü taşıyan öncü figürler olarak da büyük önem taşımıştır.

Atatürk Dönemi Müzik Yenilikleri

- Atatürk, ulusal müziğin modernleşmesi için büyük bir kurumsal dönüşüm başlattı:
- Musiki Muallim Mektebi (1924) ile çağdaş müzik öğretmenleri yetiştirildi.
- Muzıka-i Hümayun, Ankara'ya taşınarak Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın temeli oluşturuldu.
- Darülelhan, İstanbul Belediye Konservatuarı'na dönüştürüldü; Doğu musikisi bölümü kapatılarak Batı müziği ağırlıklı bir yapı kuruldu.
- Ankara Devlet Konservatuarı (1936) kurulup müzik eğitimi modern bir çerçeveye oturtuldu.

Yetenekli gençler Avrupa'ya gönderildi ve Türk Beşleri olarak anılan büyük besteciler yetişti. Paul Hindemith, Carl Ebert, Ernst Praetorius ve Bela Bartok gibi dünyaca ünlü sanatçılar Türkiye'ye gelerek müzik devrimine katkıda bulundu.

Opera alanında da önemli adımlar atıldı. 1934'te İran Şahı'nın ziyareti için bestelenen Özsoy Operası, modern Türk operasının başlangıcı oldu.

Radyolarda Alaturka müziğinin yasaklanması kısa süreli bir tartışma yaratsa da, bu uygulama daha sonra kaldırıldı. Atatürk, yasaklamanın kendisinin değil, uygulamacıların aşırı yorumlarının bir sonucu olduğunu özellikle belirtmişti.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

KÜLTÜR & SANAT

Sonuç: Yeni Bir Türk Müziği Kimliği

Tüm bu çabaların hedefi, halk müziğinin köklerinden beslenen, Batı tekniğiyle işlenmiş, hem milli hem evrensel bir Türk müziği kimliği yaratmaktır. Bu dönüşüm, yalnızca teknik bir müzik reformu değil; yeni bir ulus-devletin kültürel temellerini atan en büyük adımlardan biriydi.

Bu süreci, bir bahçıvanın eski bir bahçeyi alıp, yerel tohumları dünyanın en gelişmiş teknikleriyle yetiştirerek rengârenk, güçlü ve özgün bir bahçeye dönüştürmesine benzetebiliriz.

Amaç taklit etmek değil; kendi müziğimizi evrensel bir dilde, en parlak haliyle dünyaya anlatmaktır.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

EDEBİYAT

KALBİMİN RAFLARINDAKİ REÇELLER: DİDEM MADAK

...

Dünya artık bir daha hiç
Bir okul çıkışı gibi kokmayacak mı?

Özellikle ortaokulda, okul çıkışlarında burnuma hep damla çikolatalı kek kokusu gelirdi. Kendisini yukarıdaki dizeler ile tanıdığım sevgili Didem Madak, "Sahiden bunu düşünen tek kişi ben değilmişim!" dedirtmişti bana. Sonra hemen Grapon Kağıtları isimli kitabını okumuştum. Artık canım şiir okumak istediğinde, elim hep onun kitaplarına gidiyor.

Didem Madak, 8 Nisan 1970'te İzmir'de, öğretmen bir ailenin ilk çocuğu olarak dünyaya geldi. Öğretmen olan anne ve babasının görevleri nedeniyle çocukluğunun büyük bir kısmı Amasya ve Burdur gibi farklı şehirlerde geçti. Hayatındaki en büyük figür ve şiir sevgisinin kaynağı annesidir. Annesinin şiir defterleri, Didem Madak'ın edebiyatla ilk tanışmasını sağladı. Henüz 13 yaşındayken annesini beyin kanseri nedeniyle kaybetti. Annesinin erken ölümü, şairin tüm yaşamını ve şiirlerindeki annesizlik, yalnızlık ve incinmişlik temalarını derinden etkiledi.

Özellikle Pulbiber Mahallesini ilk okuyuşumda, annesiyle ilgili yazdığı özlem dolu dizeler beni epey etkilemişti. Bir filmi ya da oyunu izlerken de kolayca duygulanabilen biri olarak, şiirlerdeki tek bir dizenin dahi bu kadar etkileyici olması beni hep düşündürür.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

EDEBİYAT

AH'LAR AĞACI

...
İlk üç vişneyi verdiğinde bahçedeki ağaç
Annem sevindiği hatırlarım.
Ah demişti.
Ah!
Üç küçük kırmızı dünya verilmişti sanki ona.
Annem çok sevinmelerin kadınıydı.
Bazen sevinince annem gibi,
Rengarenk reçeller dizerim kalbimin raflarına.
Annem çok sevinmelerin kadınıydı,
Sıcak yemeklerin.
Başına diktikleri o taş,
Ne zaman dokunsam soğuktur oysa.
Ben okşadığımda ama, ısınır sanki biraz.
İç ses!
Bu bahsi kapalı
(Ah'lar Ağacı, 2012)

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

EDEBİYAT

Madak, lise eğitimini İzmir'de tamamladıktan sonra Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden önce Ege Üniversitesi Biyoloji Bölümü'nü kazanmış, ancak kısa süre sonra okulu bırakıp çeşitli işlerde çalışmıştı. Hukuk Fakültesini de bir dönem bırakmış, sonrasında 2000 yılında tamamladı. Mezun olduktan sonra stajyer avukatlık yapmış ve İstanbul'a taşındıktan sonra bir dönem İstanbul Eczacılar Odası'nın avukatlığını yaptı.

Annesinin vefatından sonra babasının yeniden evlenmesini kabul edemeyerek evden ayrıldı ve genç yaşta mutsuzlukla sonuçlanan bir evlilik yaptı. Bu zorlu dönemde geçimini sağlamak için tezgâhtarlık, sekreterlik, anketörlük gibi çeşitli işlerde çalıştı. Eşinden ayrılıp Bornova'da bir bodrum katına taşındığı dönemde, ruhsal yalnızlığını gidermek için tasavvuf ile ilgili derin okumalar yaptı ve şiir yazmaya bu dönemde yoğunlaştı. Özellikle şiire başladığı zorlu dönemde, edebiyatçı Müjde Bilir ile sıkı bir dostluk kurdu ve onunla yazdığı şiirler üzerine uzun sohbetler yaptı.

Şiirleri, Öküz, Ludingirra ve Sombahar gibi edebiyat dergilerinde yayımlanmış ve kısa sürede dikkat çekti. Grapon Kağıtları, Ah'lar Ağacı ve Pulbiber Mahallesi isimli üç tane şiir kitabı vardır. İlk kitabı olan Grapon Kağıtları, İnkılap Kitabevi Şiir Ödülü'nü kazanmıştır. Bu ödülü kazanmasında kız kardeşi Işıl'ın büyük rolü vardır. Madak, bir yere şiir gönderme heveslisi olmasa da Işıl'ın onun şiirlerini yarışmaya göndermesiyle bu süreç başladı ve ödülü kazandı. Yalnızca şair değil, aynı zamanda bir çevirmen olup İngilizce ve Fransızcadan çeviriler yaptı. Şiirlerinde genellikle kendi hayatından, kadın olmaktan, çocukluğundan ve annesinden izler bulunur. Yazı dili; samimi, günlük konuşma diline yakın ve güçlü imgelerle doludur.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

EDEBİYAT

BIKTIĞIM ŞEYLER VE YEŞİL FANILA

...

Sonra gittin.

Birlikte kışlıkları naftalinleyecektik.

Söz vermiştim unutmuyacaktım gözlerini

Bir yeşil fanila gibi ipte, alıp ütüleyecektim.

Herkese iyi akşamlar demeyi öğretecektim gözlerine.

Sonra gittin.

Çocuk oldum bir daha, ağladım.

Kaç şiir, kaç kere sular altında kaldı.

Kitaplar, aşk, her şey.

Her şeyi son bir kere daha kurtaramazdım.

Keşke nane şeker gibi mentollü bir buluttan doğaydım

Sonra gittin.

Beyaz bir küf büyüdü evde, tersten yağan kar gibi.

Keşke dünya toz şekeri ile kaplı olsaydı.

Çocuk oldum sonra ağladım, yağmur bile beni ayıpladı.

Söz dedim, söz verdim.

Yüzüme bir daha çiçekli masa örtüleri sermeyeceğim.

Sokakta kuş ölüsü bulmuş çocuk gibi ağladım.

Söz dedim, söz verdim.

Yüzüme bir daha çiçekli masa örtüleri sermeyeceğim.

Sokakta kuş ölüsü bulmuş çocuk gibi ağladım.

Söz dedim, söz verdim.

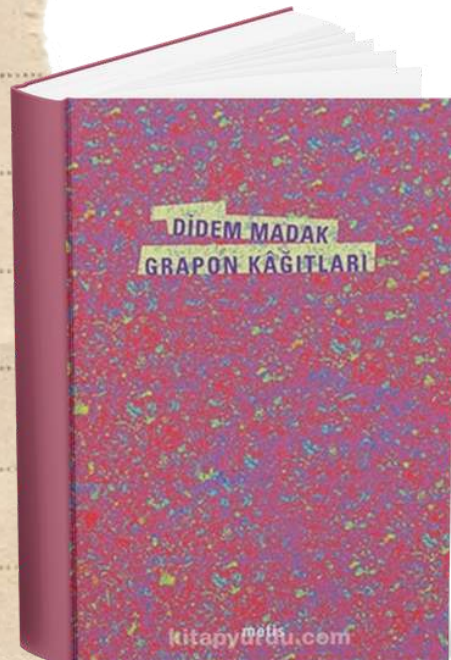
Ruhumu gömdüğüm yer hala belli.

Güneşi özledim, sonra seni

Keşke gölgesine razı bir fesleğen olaydım.

(Grapon Kağıtları, 2012)

2006 yılında Timur Çelik ile evlenmiş ve bu evlilikten kızı Füsun dünyaya geldi. Kızına annesinin adını verdi. Kızı doğduktan sonra şiirle çok ilgilenememiş ve durumdan şikâyetçi olmadığını da kızına yazdığı mektubunda dile getirmiştir.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

EDEBİYAT

"Canım Kızım

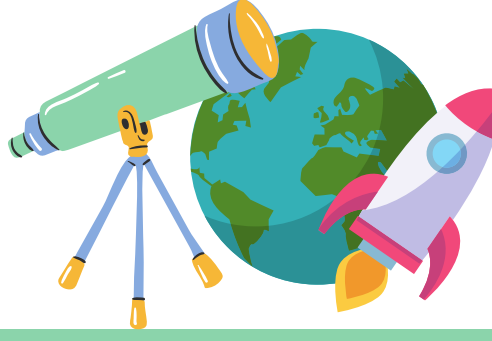
Sana mektup yazacağım. Çünkü artık başka bir şey yazamıyorum. Bu konuda pek de dertli değilim doğrusunu istersen. Sen bana belki bugüne kadar yazdığımdan başka türlü bir yazı yazmayı öğretirsin. Kendimi bir sonbahar ağacı gibi hissediyorum. Mutlu bir sonbahar ağacıyım ben. Yere düşen yapraklarımı eğilip topluyorum. Saçıma tutuyorum. Bakın yakışmış mı diye soruyorum. Sonra yaprakları havaya savuruyorum. Ben iki kişilik bir kabilenin me isimli kölesiyim. Çünkü sen acıktığında me diye ağlıyorsun ve bu ismimi seviyorum reis!

Canım kızım, cehaletimden şair oldum... Annesizlikten. Sen sakın şair olma!"

2010 yılında kolon kanseri teşhisi konuldu. Bir yılı aşkın süren tedavisinin ardından 23 Temmuz 2011'de, henüz 41 yaşındayken İstanbul'da hayatını kaybetti. Düşüncelerini ve hislerini bu kadar yalın bir dille anlatması sanırım pek çoğumuz için Didem Madak'ı unutulmaz bir şair yapıyor. Hayatındaki renklere, acılara, özlemlere ortak oluyor ve büyümenin sancısını hep birlikte hissediyoruz. Onun dizeleri; ruhumuzdaki izleri, unuttuğumuzu sandığımız kişileri veya o tanıdık kokuyu tek bir satır ile canlandırıp kendisini hatırlatabileceğini bizlere fısıldıyor.

BİLİM ADASI

GIDA ATIKLARINDAN ÜRETİLEN DEĞER: UPCYCLING (İLERİ DÖNÜŞÜM)

Her gün sofralarımıza gelen yiyeceklerin yaklaşık üçte biri ne yazık ki çöpe gidiyor. İklim krizinin etkilerinin giderek daha görünür olduğu bu dönemde, gıdaların israf edilmesi yalnızca çevresel değil, aynı zamanda büyük bir ekonomik bir kaybı da beraberinde getiriyor. İşte tam bu noktada "Upcycling", yani gıda atıklarından katma değeri yüksek ürün üretimi devreye giriyor.

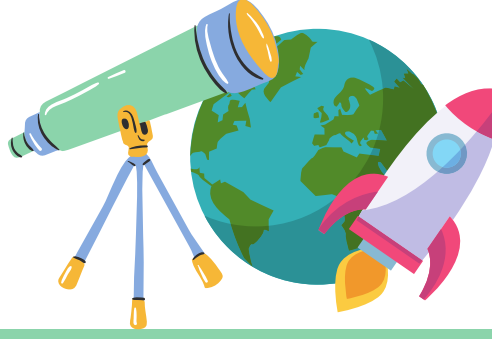
Upcycling nedir?

Upcycling (İleri Dönüşüm); bildiğimiz geri dönüşümden farklı olarak, atıkların değerini artırarak yeni ve daha nitelikli bir ürün ortaya çıkarılmasıdır.

- Geri Dönüşüm (Recycling): Atık malzeme işlenerek genellikle aynı kalitede veya daha düşük kalitede bir hammaddeye dönüştürülür.
- İleri Dönüşüm (Upcycling): Atık veya yan ürün olan malzemeler, yaratıcı diyebileceğimiz süreçlerle işlenerek orijinal halinden daha yüksek katma değere sahip ürünler haline getirilir.

Upcycling bugün moda, mimari, teknoloji, ambalaj, otomotiv hatta mobilya tasarımı gibi pek çok alanda karşımıza çıkmaktadır. Bunlara örnek olarak eski kot pantolonlardan çantalar üretilmesi, atık camların dekoratif eşyalara dönüştürülmesi, plastik şişelerden ayakkabı yapılması vb. verilebilir. Ancak bu kavramın şüphesiz en kritik uygulama alanı gıda endüstrisidir. Çünkü gıda atıklarının değerlendirilmesi; çevre, ekonomi ve sürdürülebilirlik üçgeninde hayati bir rol oynar.

BİLİM ADASI

Tüm bu alanların içinde en önemlisi ise, günlük yaşamımızda sürekli tükettiğimiz gıdaların yüksek katma değerli ürünlere dönüştürülmesidir. Çünkü gıda atıklarının değerlendirilmesi çevre, ekonomi ve toplumsal yaşam için kritik bir önem taşıyor ve sizlere bunları anlatacağım.

Gıdalarda Upcycling Süreci Nasıl İşler?

Gıda atıklarının yeniden ekonomiye kazandırılması dört temel aşamada gerçekleşir:

1. Atığın Belirlenmesi: Sebze ve meyve kabukları, posalar, kahve telvesi ve bira üretiminden kalan arpa artıkları gibi tekrar üretim potansiyeli olan atıklar belirlenir.
2. İşleme Süreci: Fermantasyon, ekstraksiyon, kurutma, öğütme ve biyoteknolojik yöntemler kullanılarak atıkların içerisindeki besin ve kimyasal değerler ortaya çıkarılır.
3. Yeni Ürünün Tasarlanması: Atıktan elde edilen hammaddelerle yeni gıda ürünleri, biyoplastikler, doğal katkı maddeleri ve kozmetik içeriklerin formülasyonları oluşturulur.
4. Ürünün Kullanıma Sunumu: Tüketicilerle buluşan bu yeni ürünler sayesinde gıda atıkları azaltılmış olur.

Gıda Endüstrisinde Başarılı Upcycling Örnekleri

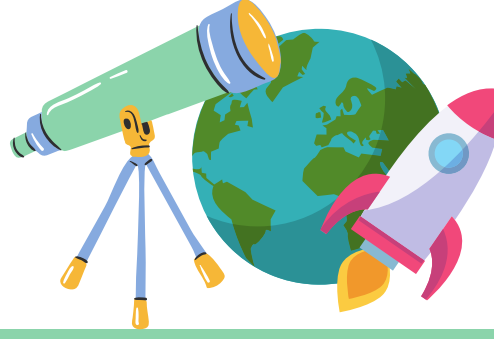
1. Kahve Telvesinden Gelen Lezzet

Kahve üretimi ve tüketimi sırasında oluşan posa, antioksidan ve diyet lifi açısından oldukça zengindir. Bu yan ürün; un, kozmetik hammaddesi ve biyopolimer gibi yüksek değerli ürünlere dönüştürülebilmektedir.

- ABD merkezli Renewal Mill, kahve posasını işleyerek yüksek lifli un ve bu unla yapılan atıştırmalıklar üretmektedir.

BİLİM ADASI

2.Meyve ve Sebze Posalarından Atıştırmalık Üretimi

Meyve suyu ve püre üretiminde ortaya çıkan elma, havuç ve portakal gibi maddelerin posaları; polifenoller ve doğal aroma bileşenleri içerir. Bu posalar bisküvi, kraker, bar, bebek maması ve fonksiyonel lif tozu üretiminde değerlendirilir.

Barnana isimli firma, muz ticareti sırasında şekil bozukluğu veya leke nedeniyle kusurlu bulunup ihracata alınmayan muzları cipse dönüştürerek tekrar ekonomiye kazandırmaktadır.

3.Bira Üretimi Yan Ürünü ile Ürün Geliştirme

Biracılıkta ortaya çıkan arpa posası (spent grain), yüksek protein ve lif içeriğine sahiptir. Bu yan ürün ekmek, kraker, makarna ve bitkisel protein karışımlarında kullanılır.

ReGrained isimli firma, arpa posasını un haline getirerek protein bar ve kraker gibi fonksiyonel atıştırmalıklar üretmektedir.

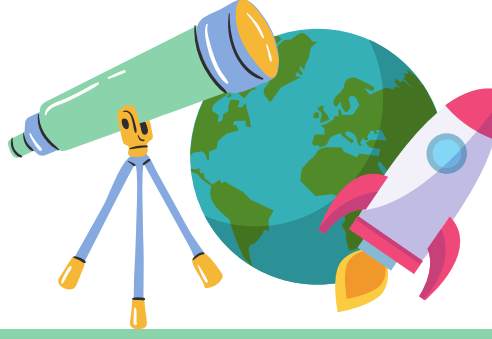

4.Portakal Kabuğundan Pektin Elde Edilmesi

Narenciye kabukları, gıda endüstrisinde kıvam artırıcı olarak kullanılan pektin ve aromatik yağlar bakımından zengindir. Bugün endüstride kullanılan ticari pektinlerin büyük bir bölümü, atık narenciye kabuklarından elde edilmektedir.

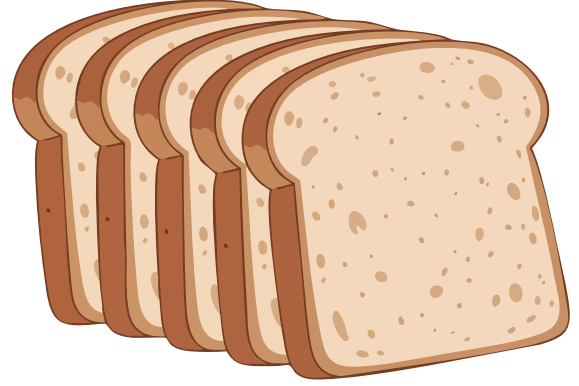
BİLİM ADASI

5.Ekmek Atıklarından Bira ve Şeker Üretimi

Dünya genelinde en fazla israf edilen gıdalardan biri ekmektir. Ekmek atıkları; glikoz şurubu ve maltodekstrin üretiminde veya fermente edilerek içecek sektöründe kullanılmaktadır.

İngiltere merkezli Toast Ale firması, satılmayan bayat ekmekleri toplayıp fermente ederek bira üretmektedir.

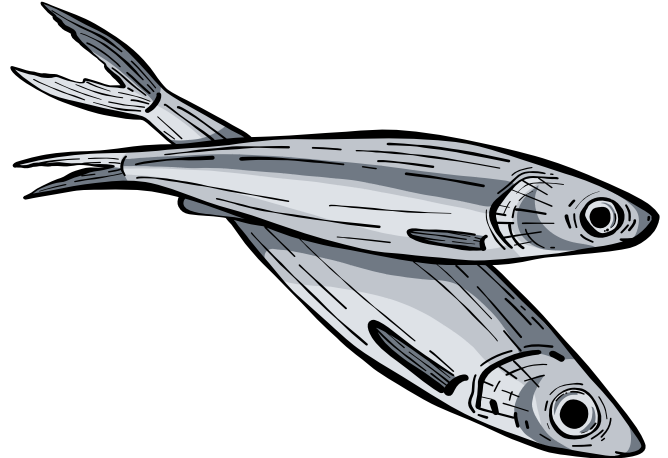

6.Peynir Altı Suyundan (Whey) Protein Tozu Üretimi

Eskiden atık olarak görülen peynir altı suyu, bugün sporcu beslenmesinin vazgeçilmezi olan "Whey Protein"ın kaynağıdır. Süt endüstrisinin en büyük yan ürünü olan peynir altı suyu; protein, laktik asit ve biyoaktif peptitler açısından zengindir. Peynir altı suyundan protein tozu, içecek, sporcu gıdası ve bebek maması üretimi yapılmaktadır.

7.Balık Atıklarından Kolajen ve Jelatin Üretimi

Balık işleme tesislerinden çıkan atıklar; kolajen, jelatin, Omega-3 yağ asitleri ve mineral açısından zengindir. Bu atıklar gıda takviyesi, kozmetik ve ilaç sektöründe hammadde olarak değerlendirilmektedir.

Geleceğin Gıda Stratejisi

Gıdaların dönüştürülmesi; gıda güvenliği sorunlarının, iklim krizinin ve kaynak tüketiminin arttığı günümüzde stratejik bir çözüm olarak öne çıkmaktadır. Atıkların yeniden değerlendirilmesi yalnızca çevresel etkisini azaltmakla kalmaz, aynı zamanda yeni ekonomik fırsatlar yaratır ve döngüsel ekonomi modelini destekler. Sürdürülebilir bir gelecek için tabağımızdaki yemeğin yalnızca tadına değil, hikayesine ve dönüşümüne de odaklanmalıyız.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

ÇÖPÜNE SAHİP ÇIK VAKFI

Bu ayki köşemizde Çöpüne Sahip Çık Vakfı'nı ağırlıyoruz. Vakfın Genel Müdürü Emrah Bilge bizimle.

Elif Enez: Çöpüne Sahip Çık Vakfı'nın kuruluş hikayesi nedir?

Emrah Bilge: Kuruluş hikayesi aslında çok basit bir hikâye. Bizim kurucumuz Murat Vargı. Aynı zamanda NB Holding'in de kurucusu, yani Türkiye'de bir girişimci.

Telekom sektörünün ilk Türk sahibinin kurulmasında çok ciddi çalışmaları olmuş. Neden bunları söylüyorum? Yenilikçi bir insan. Yani baktığı yerde sorun veya eksik gördüğü yerde buna bir cevap, bir çözüm üretme konusunda bakan bir insan.

Dolayısıyla 2015 yılında —ve aynı zamanda çok deniz seven biri, denizde zaman geçiren bir insan, teknesiyle Türkiye'nin, dünyanın kıyılarında gezen biri— vakıf daha henüz kurulmadan önce bile Murat Bey sürekli gezdiği kıyılardaki çöpleri kendi ekibiyle toplamaya, yerel yönetimlerle temas kurarak bu işi nasıl çözeceğine dair bir takım çözümler ortaya çıkarmaya odaklanmış.

2015 yılında da bunu bir kurumsal çatı altında toplamayı düşünmüş. Ve kurucularımız, Murat Bey ile beraber başka kurucularımız da var. Bir miktar varlığı buraya vakfederek bu vakfı kurmuşlar, çok da iyi yapmışlar.

Çünkü kurumsallık —demin de bahsettik— bu alanda çok önemli bir şey; süreklilik sağlayan bir şey. O günden bugüne kadar vakıf çok büyüdü.

Aslında hepimizin dünyayla, toplumla, çevreyle ilgili dertleri var. "Şu iş çözülrse bu şöyle olsa daha iyi olur" diye düşündüğümüz meseleler... Bir insanın çıkıp bu derdini kişisel bir dert olmaktan çıkararak toplumun önüne kurumsal bir yapıyla çıkması çok önemli bir şey.

Başlangıç hikayesi bu.

Çevre Bakanlığı ile ilk temaslar 2015'te kuruluyor. Kamu spotları hazırlanıyor. Daha vakıf kurulmadan bile kamu spotları hazırlanıyor.

Türkiye'de maalesef bu alanda kurulmuş ve çalışmış tek vakıfız. Yeni başka vakıflar kurulmaya bugünlerde başlandı ama yıllarca tek vakıftık.

Hedefimiz, derdimiz de aslında bir toplumsal dönüşüm yaratmak.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Elif Enez: Teşekkür ederiz. Emrah Bey, çok güzel açıkladınız. Aslında kulağa bilindik bir vakıf gibi geliyorsunuz ama biz hikayenizi daha derinden, en üstlerden öğrenmek istemiştik. O nedenle klasik bir sorumuz var her zamanki gibi. Peki vakfınızın ana misyonu ve vizyonu nedir?

Emrah Bilge: Ana misyon ve vizyon dediğimiz şey aslında herkesin hayal ettiği bir şey: daha iyi bir dünya.

Bizim "çöpüne sahip çıkmak"tan kastımız daha iyi bir dünya tahayyülü. İnsanların daha az tükettiği, daha sorumlu tüketim alışkanlıklarına sahip olduğu, tüketim kültürünün esiri olmaktan ziyade ihtiyaç kadar tükettiği bir dünya.

Daha az çöp üreten, gezegeni daha az kirleten, daha temiz bir çevrede yaşadığımız bir dünya... Bizim vizyonumuz bu.

Bu vizyona ulaşmak için kendimize edindiğimiz misyon ise Türkiye'de atık ve tüketim konusunun kültürel bir dönüşümünü sağlamak. Sosyolojiden bahsettik; bu, sosyolojik bir mesele. Tüketim alışkanlıklarının daha çevre odaklı olmasını sağlamak, hayatı daha az tüketim odaklı hale getirmek, doğru atık tüketim alışkanlıklarını yerleştirmek...

Geri dönüşümü desteklemek, bununla ilgili eğitim ve farkındalık çalışmaları yapmak yoluyla toplumu dönüştürmek.

Çok iddialı tabii ama bir sivil toplum kuruluşunun amacı da dönüşüm yaratmaktır.

Dolayısıyla bu başlattığınız bir süreç; 50 yıl sonra dönüşür belki. Ama dönüşür bir gün. Biz de o yolda çalışmaya devam ediyoruz.

Elif Enez: Sanırım STK'larda şöyle bir şey var: hiçbir zaman tam çözüme ulaşmazlar ama çözümün parçası olurlar.

Emrah Bilge: Çok doğru. Çünkü bahsettiğimiz şeyler idealdir. Kadın konusunda çalışanlar da ideal için çalışır, çevre konusunda çalışanlar da, insan yardımı yapanlar da...Hiçbir STK bir sorunu tamamen çözeceğini düşünmez. Biz de ideale yönelik adımlar atıyoruz.Ama insan da yaşamında böyle yapmıyor mu? Kendinin ideal bir versiyonunu belirleyip ona yaklaştırmaya çalışmıyor mu?

Dolayısıyla kusurlu varlıklarız, kusurlarımızı azaltmaya çalışıyoruz.Ve daha önemlisi gezegendeki diğer canlılarla birlikte yaşamak zorunda olduğumuzu fark etmek...STK'ların hiçbir zaman ideale ulaştığı görülmez. Eğer ulaşırsa zaten gerek kalmaz, kapanırız.Dünyada bunun örnekleri var. Sorun ortadan kalktığında STK başka odaklara yöneliyor. Kuzey İrlanda, Güney Afrika örnekleri gibi... Yarın atık problemi çözülmüşse biz de tüketim odaklı başka konulara yönelebiliriz.Ama şu an Türkiye'de hâlâ "çöpünü yere değil çöpe at" düzeyindeyiz. Çok yol var.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Elif Enez: Peki bahsettiğiniz canlılar... Vakıf olarak hangi gruplara ya da ihtiyaç sahiplerine yardım ediyorsunuz?

Emrah Bilge: Biz doğrudan "mağdur gruplara" çalışan bir STK değiliz. Kızılay gibi, TOG gibi değiliz. Bizde mağdur kitle toplumun tamamı.

Çevre öyle bir konu ki, siz de mağdursunuz, ben de mağdurum ama farkında değiliz. Bizim görevimiz bu farkındalığı sağlamak.

Yardım ettiğimiz kitle diye bir şey yok; toplumun tamamının farkındalığını artırıyoruz.

Elif Enez: Peki bunları yaparken gönüllüye ihtiyaç duyuyor musunuz?

Emrah Bilge: Biz üç kişilik bir ekibiz. Küçük ama çok çalışan bir ekip. Yönetim kurulumuz var, danışma kurulumuz var.

Sürekli büyük bir gönüllü kitlemiz yok ama proje bazlı çağrı yapıyoruz.

İstanbul Maratonu gibi etkinliklerde gönüllü çağrısı yapıyoruz. 15 gönüllüyle parkurda çalıştık mesela.

Biz TOG gibi örgütlenmiş bir gençlik STK'sı değiliz. O yüzden düzenli gönüllü yapımız yok.

Elif Enez: Yaptığınız etkinliklerden örnek verebilir misiniz?

Emrah Bilge: Elbette. İstanbul Maratonu iyi bir örnek. Kalabalık alanları seviyoruz çünkü orada farkındalık hızlı yayılıyor. Festivaller, gençlik etkinlikleri, kampüs etkinlikleri...Çocuklar için kutu oyunlarımız var. Atık Basketi oyunu var. Belediyelerle çalışmalar var.İleri dönüşüm atölyeleri yapıyoruz. Marmara Urban Forum'da bir dokuma atölyesi yaptık, 250 kişi katıldı.İki yılda bir fotoğraf yarışmamız var.En büyük projemiz ise öğretmen eğitimleri. 320 bin öğretmen eğittik. MEB ile protokolümüz var. Eğitim 2030'a kadar devam ediyor.Bu eğitim Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi ile geliştirildi. Şimdi anaokulu versiyonu üzerinde çalışıyoruz.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Elif Enez: Bakanlıkla proje yapmak zor bir süreç. Amacınız daha çok kitleye ulaşmak mı?

Emrah Bilge: Kesinlikle. Amaç protokol imzalamak değil; daha çok öğrenci ve öğretmene ulaşmak. Bu da MEB'le iş birliğiyle mümkün. Bakanlık her STK'yla çalışmaz. Güven oluşturmanız gerekir. İçeriğiniz bilimsel olmalı. Üniversite desteği olmalı. Bizim için protokol amaç değil, araç.

Elif Enez: Gönüllü bulma süreçleriniz nasıl işliyor?

Emrah Bilge: Sosyal medya üzerinden duyuru yapıyoruz. Ekibi büyütmek ise tamamen kaynak ve ihtiyaç meselesi. Şu an önceliğimiz değil.

Elif Enez: Vakfın önümüzdeki yıllara yönelik hedefleri nelerdir?

Emrah Bilge: En büyük hedefimiz, mevcut eğitim projesinin okul öncesi versiyonunu hazırlamak. Maddi olarak kaynaklarımızın önemli bölümünü buraya aktarıyoruz. Hem de emeğimizi de çok yoğun bir şekilde, çünkü gerçekten emek isteyen işler bunlar. 2018 yılında başlayan projenin bakanlıkla protokol imzalanması 2022-2023'e kadar sürdü. Çünkü önce Kocaeli'nde bir ilçede başladık. Oradan kaymakamlık oluruyla devam ettik, valilik oluruyla büyüttük. İlçe Milli Eğitim, İl Milli Eğitim derken en sonunda süreç bakanlığa kadar gitti. Bu süreçler gerçekten meşakkatli, çok emek isteyen ve defalarca dokunmanız gereken süreçler. "Bir eğitim projesi hazırladım, hadi bakanlığa götürüyüm onaylasınlar" gibi bir durum olmuyor. Önce sahada görmeniz gerekiyor, test etmeniz gerekiyor.

Emrah Bilge: Peki soracaksınız neden ilkokuldaki çalışmanın aynısını okul öncesinde de yapmak istediniz?

Çünkü ilkokul 3. sınıf öğrencisi 8 yaşında. Ana sınıfına gelen çocuk ise 5 yaşında. Eğitim bilimciler der ki: Bir çocuğa ne kadar erken doğru davranışları, ahlaki kurguyu, değer sistemini kazandırırırsanız; o değer sistemi hayatı boyunca onunla birlikte var olur. Bu yüzden okul öncesi çok kıymetli. Ama tabii okuma yazma bilmeyen bir çocuğa eğitim vermek bambaşka bir uzmanlık alanı. Zor ama keyifli bir süreç.

Elif Enez: Peki önümüzdeki yılın çalışma planı nasıl?

Emrah Bilge: 2026 boyunca da büyük oranda bu okul öncesi versiyon üzerine çalışacağız. Ayrıca "Farkında Mısın?" adında bir fotoğraf ve kısa video yarışmamız var, iki yılda bir yapıyoruz. 2024'te yapmıştık, 2026'da yine yapılacak. Yarışmanın kendi web sitesi var, bakabilirsiniz.

Elif Enez: Bunun dışında düzenli olarak devam eden çalışmalarınız var mı?

Emrah Bilge: Elbette. Bir yandan da yıl boyunca sürekli belediyelerle seminerler, etkinlikler ve atölye çalışmaları yapıyoruz. Mesela bugün sabah Üsküdar Belediyesi ile bir seminerdeydik. Geçen hafta Sultanbeyli Belediyesi ile etkinliğimiz vardı. Türkiye'de atık yönetimini fiilen üstlenen kurumlar belediyeler olduğu için bizim en çok çalıştığımız paydaşlar da onlar.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Elif Enez: Evet, belediyelerin sorumluluğu oldukça büyük.

Emrah Bilge: Kesinlikle. Çünkü atığınızı evinizden alıp geri dönüşüme yönlendiren onlar. Ancak toplum farkındalığı artmadıkça sistem başarılı olamaz. Evinde ayrıştırma yapmayan bir vatandaş varsa, dünyanın en iyi geri dönüşüm sistemini kursanız da sonuç alamazsınız. Dönüp dolaşıp iş yine farkındalığa geliyor.

Elif Enez: Peki bu farkındalığın yayılması için önerileriniz neler?

Emrah Bilge: Bu gerçekten uzun bir konu, saatlerce konuşabiliriz. Ama kısaca şunu söyleyeyim: Türkiye'de gönüllülük kültürü çok güçlü değil. İnsanlar kendilerini toplumsal konularla ilgili sorumlu hissetmeyebiliyor. STK'lara üye olma oranı da maalesef düşük. Herkes "devlet yapsın" diye düşünüyor. Oysa gönüllülük ve toplumsal katılım hepimizin borcu. Bu kültür ancak çocuklukta, ailede, eğitimde başlayan bir süreçle oluşur.

Elif Enez: Peki bu vakıfta çalışmak sizin için ne ifade ediyor?

Emrah Bilge: Benim için büyük bir tatmin. Gece kafamı yastığa koyduğumda sadece para için çalışmadığımı bilmek çok değerli. Topluma bir katkı sunduğumu hissediyorum. Bir de çok şey öğrendim. Buraya başlamadan önce bu kadar detaylı bilmiyordum geri dönüşümü. Öğrendikçe hayatım da değişti. Daha az tüketmeye, daha az satın almaya, daha sürdürülebilir davranmaya başladım. Plastik bardak, tek kullanımlık ürün, pipet... Hepsini hayatımdan çıkardım.

Elif Enez: Peki çalıştığınız vakıf bir nesne olsaydı ne olurdu?

Emrah Bilge: Gezegenin kendisi olurdu. Çünkü aslında yaptığımız işin özü gezegenin korunması. Hepimizin üzerinde yaşadığı, nefes aldığı bu mavi-yeşil küre... Dünyanın ne kadar küçük ve kırılgan bir şey olduğunu fark etsek bence çok şey değişir.

Elif Enez: Peki çalıştığınız vakıf bir nesne olsaydı ne olurdu?

Emrah Bilge: Korkmak kötü değil. Sorunu görmezden gelmek daha kötü. Çözümün ilk adımı yüzleşmek. "Gezegeni kaybedersek yenisini yaparız" gibi bir şey yok. Sağlığını kaybeden biri bazen tedavi olabilir. Ama gezegenin telafisi yok.

Elif Enez: Çok doğru. Son olarak neler söylemek istersiniz?

Emrah Bilge: Umut her zaman var. İnsan hem bozan hem de yapan bir canlı. Yarın değil belki ama yüz yıl sonra çok daha iyi bir dünya olabilir. Önemli olan doğru tarafta durmak, değer üretmek, sorumluluk almak.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

REDDET

Plastik poşetler, meşrubat pipetleri, kağıt-plastik bardaklar gibi tek kullanımlık ürünleri kullanmayı reddedebiliriz. Bunun yerine kendi alışveriş çantamızı, termosumuzu, su şişemizi taşıyabiliriz.

AZALT

Daha az tüketmek daha az çöp demektir. Tüketimi azaltmak çöpü azaltmanın en etkili yoludur ve çevreyi korumak için en kolay yoldur.

YENİDEN KULLAN

Satın aldıklarımızın %90'ını sekiz ay içinde çöpe atıyoruz. Atmak yerine onarabilir, yeniden kullanabilir ya da başkasına verebiliriz.

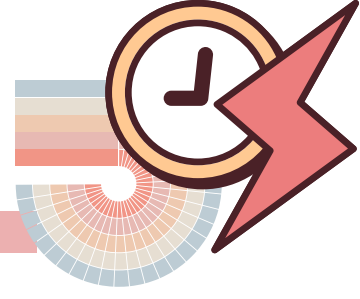

GERİ DÖNÜŞTÜR

Geri dönüşüm çöp olarak doğaya atılacak maddelerin değerlendirilmesini sağlar. Hem sürdürülebilir bir çevre koruma ve ekonomi için ayırtırma ve geri dönüşüm yapmalıyız.

ALIŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

TÜKETİM ALIŞKANLIKLARIMIZ: GEÇMİŞTEN BUGÜNE BİR YOLCULUK

İnsan, Paylaşım ve Değişimin Öyküsü

Tarih, yalnızca olayların kronolojisi değildir; insanın ilişkiler kurma, paylaşma ve anlam yaratma çabalarının bir kayıdır. Taştan ekrana uzanan yolculuğumuzda, ekonomik davranışlarımızın kökenine baktığımızda, gördüğümüz şey sadece para ve mülk değil, aynı zamanda insan doğasının derinliklerindeki karşılıklık ve aidiyet ihtiyacıdır.

Marcel Mauss'un 1925'te kaleme aldığı The Gift adlı eserinde vurguladığı gibi, arkaik toplumlarda armağanlar hem maddi değer taşır hem de sosyal bağların ve toplumsal düzenin temelini oluşturur. Avcı-toplayıcı topluluklarda, bir arkadaşınıza avladığınız geyik veya topladığınız meyveyle hediye sunmak, basit bir jest gibi görünse de hayatta kalmayı garantileyen toplumsal bir zorunluluktur. Karşılıklık ilkesi, yani "Bugün seninle paylaşıyorum, yarın sen bana yardım edeceksin." anlayışı, hem güveni hem de toplumsal dayanışmayı beslerdi.

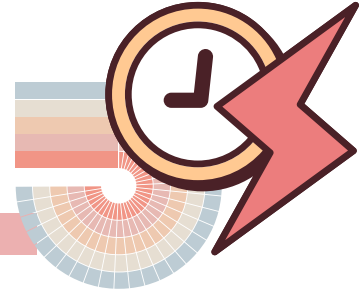
David Graeber'in Debt: The First 5.000 Years adlı çalışması ise borcun, yalnızca modern bankacılık sisteminin bir ürünü olmadığını gösterir. Borç, tarih boyunca toplumsal ilişkilerin bir simgesi olarak işlev görmüş; ödenebilir ya da ödenemez borçlar, insanların birbirine olan güvenini ve sosyal dokuyu şekillendirmiştir.

Bu noktada Polanyi'nin The Great Transformation kitabındaki kavramlar devreye girer: Ekonomi hiçbir zaman toplumsal sistemden ayrı var olmamıştır. Tam tersine, tarih boyunca ekonomik eylemler, sosyal normlar, dini kurallar ve kültürel pratiklerle iç içe geçmiştir. Taştan yapılmış bir av malzemesi paylaşımından, modern e-ticaret sitelerinde yapılan dijital alışverişe kadar, insan "karşılık alma ve ilişkilerini sürdürme" arzusu hiç değişmemiştir.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Bugün, market raflarından online sepetlere uzanan tüketim davranışımızın kökeninde, işte bu tarihsel bağ ve sosyal beklentiler vardır. İnsanın ekonomiyi anlamlandırma biçimi, her zaman hem maddi hem de manevi bir boyut taşımıştır. Arkaik toplumlarda, ekonomi hayatın kendisiyken, modern toplumda ekonomi artık kimliğin, prestijin ve hatta duygusal tahminin bir aracı haline gelmiştir.

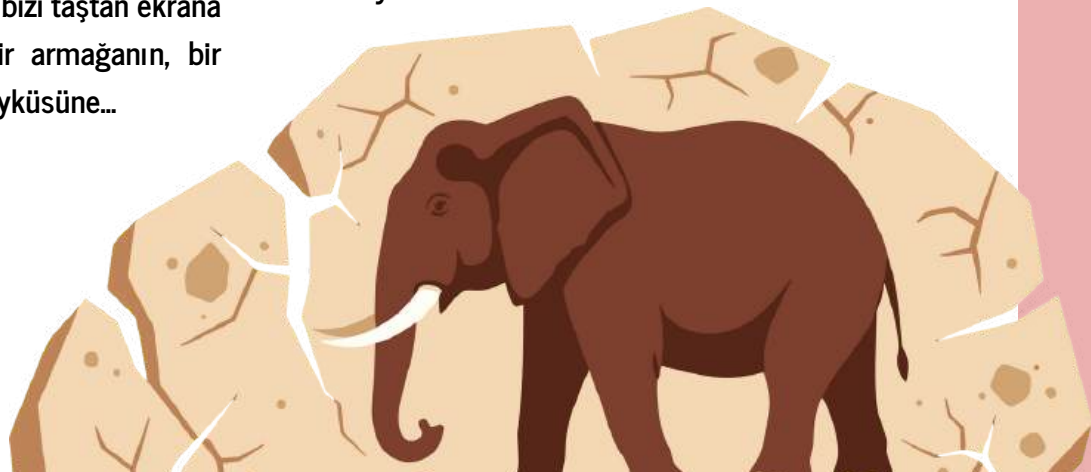
Bu yazıda, Paleolitik çağdan günümüz dijital ekonomisine kadar uzanan bir yolculuk yapacağız. Her adımda, ekonomik davranışların tarihsel kökenlerini, toplumsal bağlarını, sosyolojik ve psikolojik etkilerini keşfedeceğiz. Arkaik toplumlarda hediye ve borcun işlevinden, sanayi devriminin ve küreselleşmenin tüketim kültürünü nasıl dönüştürdüğüne; pandemi döneminde şekillenen alışkanlıklardan dijital çağın algoritmik ekonomisine kadar bir yol izleyeceğiz.

Tarihsel bir perspektifle ilerlerken, her değindiğimiz kısımda hem geçmişin derslerini hem de günümüz tüketim davranışlarını birbirine bağlayacağız. Çünkü insan, ekonomik kararlarını verirken yalnızca cebini değil, aynı zamanda kalbini ve toplumsal ilişkilerini de hesaba katar. Ve işte bu anlayış, bizi taştan ekrana uzanan bir hikayeye götürüyor: Bir armağanın, bir borcun, bir ürünün, bir tıklamanın öyküsüne...

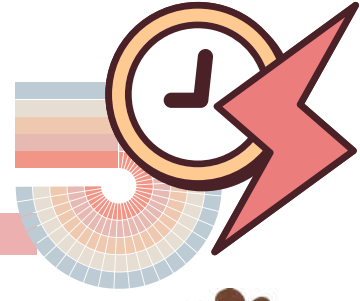
Paleolitik Çağda Paylaşmanın Kökleri

Taşın aletlerin, mağara resimlerinin ve ateşin keşfinin ötesinde, Paleolitik çağın en önemli hazinesi, insanın paylaşma ve iş birliği yeteneğiydi. Avcı-toplayıcı topluluklarda hayatta kalmak, bireysel çabalarla değil, topluluk dayanışmasıyla mümkün oluyordu. Bir avın veya toplanan meyvenin paylaşılması hem yemek ihtiyacı için hem de sosyal bağları güçlendirmek ve güveni pekiştirmek için önemliydi.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Marcel Mauss'un The Gift kitabında anlattığı gibi, armağanların ilkel toplumlarda işlevi yalnızca maddi değeri ile sınırlı değildi. Bir hediye, "Bugün ben sana yardım ettim, yarın sen bana yardım edeceksin." mesajını taşıyordu. Bu, karşılıklılık ilkesinin (reciprocity) doğduğu andı; hem bireyler arası güveni hem de toplumsal düzeni sağlamlaştırıyordu. Örneğin bir avı ilk önce en çok ihtiyacı olan aileyle paylaşmak, hem topluluk içinde statüyü hem de ileride karşılık almayı garanti ediyordu. Bu davranış, tarih boyunca borç ve karşılık kültürünün temelini atıyordu.

David Graeber, borcun tarihsel kökenlerini incelerken, Paleolitik topluluklarda da toplumsal ilişkilerin borç ve karşılıklılık ekseninde şekillendiğini vurgular. Her paylaşılan ürün, hem bugünün hem de geleceğin güvenliğini inşa eder. Borç, ekonomik bir kavram olduğu kadar, ahlaki ve toplumsal bağlayıcılığı bulunan bir kavramdır. İnsanlar, birbirine borçlu olmanın getirdiği sorumlulukla, toplum içinde güvenli bir yaşam sürdürürlerdi.

Paleolitik çağ insanının paylaşımı aynı zamanda sosyal kimlik ve aidiyet aracıydı. Avcı-toplayıcı topluluklarda bireyler, topluluğa katkıda bulunarak kendilerini değerli ve görünür kılar; aynı zamanda grup içinde güçlü bağlar kurarlardı. Bu bağlamda ekonomi, yalnızca üretim ve tüketim değil, toplumsal ilişkilerin ve insan psikolojisinin ayrılmaz bir parçasıydı.

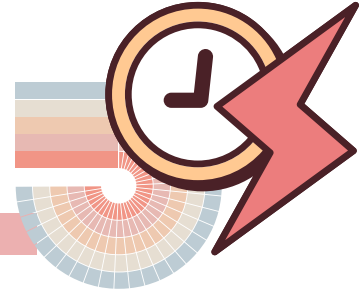
Bu dönemde ekonomik davranışların bir başka yönü de eşitlikçi bir yapıda olmasıydı. Kaynaklar genellikle paylaşılır, bireyler arasında büyük mülkiyet farkları oluşmazdı. Karşılıklılık, hem hayatta kalmayı hem de topluluk bütünlüğünü garanti ediyordu. Böylece insan, tarih boyunca "paylaşmak, borçlanmak ve ilişkilerini sürdürmek" gibi temel davranışlarla ekonomik hayatın özünü şekillendirdi.

Paleolitik toplumdaki bu paylaşım kültürü, bugün hala tüketim alışkanlıklarımızın temelinde yankı buluyor. Online topluluklarda bir ürünün veya bilginin paylaşılması, sosyal medyada bir hediyeleşme veya "like" göndermek... Tüm bunlar, insanın tarih boyunca geliştirdiği ilişki odaklı ekonomik davranışın modern yansımalarıdır.

Kısacası, Paleolitik Çağ insanı bize gösteriyor ki, ekonomi her zaman yalnızca maddi değil, manevi ve toplumsal da bir olgudur.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Tarım Devrimi ve Mülkiyetin Doğuşu

Paleolitik çağın eşitlikçi ve paylaşım odaklı dünyasından, Neolitik döneme yani tarım devrimine geçiş, insanlık tarihinin en köklü dönüşümlerinden biriydi. İnsan artık göçebe avcı-toplayıcı değil, toprağa bağlı bir üretici haline geliyordu. Bu dönüşüm, sadece gıda üretiminde değil, toplumsal yapının ve ekonomik ilişkilerin yeniden şekillenmesinde de devrim niteliğindedir.

Tarım devrimiyle birlikte üretim, artık bireysel çabalardan ziyade kalıcı yerleşimler ve iş bölümü ile mümkün oldu. Toprağın sahipliği, ürünlerin birikmesi depolanması, mülkiyet kavramının doğmasına yol açtı. Artık bazı insanlar daha fazla kaynak biriktirebiliyor, bazıları ise bu kaynaklara erişim için bağımlı hale geliyordu. Bu, sosyal tabakalaşmanın ilk tohumlarını attı; ekonomik güç, toplumsal güçle birleşiyordu.

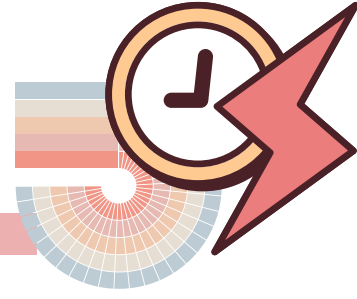
David Graeber, borç tarihini incelerken tarım toplumlarını özellikle vurgular: Borç, yalnızca para veya ürün karşılığı değil, toplumsal sorumluluk ve hiyerarşi aracına dönüşüyordu. Örneğin, bir köylü komşusundan tohum veya araç borç aldığı anda, bu sadece üretim için gerekli bir araç değil, aynı zamanda sosyal bir bağ ve zorunluluk yaratıyordu. Borç ilişkisi, topluluk içindeki güç dengelerini ve karşılıklılığı düzenleyen bir mekanizma haline geliyordu.

Marcel Mauss'un armağan ekonomisi kavramı da bu dönemde yeni bir boyut kazanır. Artık hediye ve paylaşım, yalnızca karşılıklılık ile değil, aynı zamanda statü ve prestij göstergesiyle de ilişkilendirilmeye başlar. Toprağı ve üretilen fazlalığı paylaşan kişi, hem ekonomik hem de sosyal açıdan güç kazanır. Toplumdaki hiyerarşi, kimin neyi verdiği ve kimin neyi aldığı üzerinden şekillenir.

Tarım devrimi aynı zamanda ekonominin toplumsal gömülülüğünü güçlendirdi. Polanyı'nın deyimiyle, ekonomi hala toplumdan ayrılamamıştı; üretim ve mülkiyet ilişkileri, toplumsal normlarla iç içeydi. Ancak artık bireysel birikim ve mülkiyet, ekonomik ilişkilerin merkezine oturmaya başlamıştı. Toplumsal eşitlik ve paylaşım kültürü, yerini karmaşık borç ve mülkiyet ilişkilerine bırakıyordu.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Bu dönemin bir başka önemli sonucu da geleceğe dönük planlama ve risk yönetimidir. Tarım ürünleri depolanabilir hale geldiği için, insanlar artık "Bugün ne yedim?" sorusunun ötesine bakıyor, gelecek için strateji geliştireyordu. Bu, ekonomik davranışların sadece anlık değil, uzun vadeli düşünce ve planlama gerektirdiğini gösteriyordu.

Tarım devrimiyle başlayan bu süreç, insanlığı modern ekonominin temellerine doğru yönlendirdi. Antik çağ şehir devletlerinde, tapınak ve saray ekonomilerinde gördüğümüz karmaşık mülkiyet, borç ve hediye ilişkileri, aslında tarım devrimiyle atılan adımların birer yansımasıdır. İnsan, artık sadece paylaşmakla değil, biriktirmek, planlamak ve sosyal statü oluşturmak ile meşguldü.

Antik Çağ Ekonomileri: Hediye, Borç ve İktidar

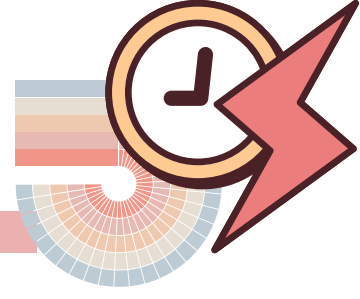
Tarım devrimiyle birlikte kurulan yerleşik hayat, insan topluluklarını daha karmaşık ekonomik ilişkilerle karşı karşıya bıraktı. Antik çağda, Mezopotamya'nın bereketli topraklarından Mısır'ın Nil boyuna, Yunan kentlerinden Roma İmparatorluğu'na kadar, ekonomi artık sadece yaşamı sürdürmenin bir aracı değil, iktidarın ve sosyal düzenin temel taşı haline gelmişti.

Marcel Mauss'un armağan ekonomisi kavramı, Antik çağda somut örneklerle kendini gösteriyordu. Antik Yunan'da "xenia" yani misafirlik ve hediyeleşme geleneği, sadece nezaket veya dostluk göstergesi değildi; toplumsal statüyü ve karşılıklılığı belirleyen bir sistemdi. Bir ev sahibi, misafirine sunduğu armağanla hem saygınlığını gösteriyor hem de ileride karşılık almayı garanti ediyordu. Benzer şekilde, Roma'da zenginler ve soylular, halkı eğlendirmek ve destek sağlamak amacıyla gösterişli hediyeler ve ziyafetler düzenliyordu. Bu hediyeler, ekonomik gücün sosyal güce dönüştüğü bir mekanizma işlevi görüyordu.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

David Graeber, borcun tarihini incelerken Antik Mezopotamya'daki borç tabletlerine dikkat çeker. Borç, burada sadece ekonomik bir kayıt değil, toplumsal bir sözleşme ve hiyerarşi aracıydı. Borcu olan kişi, borç verenin sosyal ve ekonomik etkisi altında kalıyor; bu durum toplumsal dengeyi ve iktidar ilişkilerini doğrudan etkiliyordu. Borç, aynı zamanda ahlaki bir yükümlülük olarak kabul ediliyor; geri ödenmeyen borçlar, hem bireysel hem de topluluk düzeyinde güveni sarsıyordu.

Antik toplumlarda ekonomi ve iktidar arasındaki ilişkiyi anlamak için Polanyi'nin kavramları önemlidir. Ekonomi, artık tamamen toplumsal normlarla iç içe değil, yavaş yavaş bağımsız ve kurumsallaşmış bir yapı hazırlanmaya başlamıştı. Tapınak ekonomileri, saray depoları, şehir devletlerinin ticaret mekanizmaları, toplumsal düzenin ve siyasi gücün ekonomik temelini oluşturuyordu. Hediye ve borç ilişkileri, yalnızca bireysel davranışları değil, aynı zamanda toplumun örgütlenme biçimini de şekillendiriyordu.

Bu dönemde bir başka önemli gelişme, ekonomik eylemlerin sosyal statü ile doğrudan ilişkilendirilmesi idi. Kim daha fazla hediye verebiliyor veya borcunu daha iyi yönetebiliyorsa, toplum içinde daha prestijli konum elde ediyordu. Bu, modern tüketim kültürünün erken bir yansımasıdır: İnsan, artık sadece hayatta kalmak için değil, aynı zamanda görünür olmak ve sosyal değer kazanmak için üretim ve dağıtım yapıyordu.

Antik çağ ekonomileri bize gösteriyor ki, ekonomik davranışlar her zaman toplumsal bağ ve iktidar ilişkileriyle iç içe olmuştur. Hediye ve borç, yalnızca alışveriş aracı değil; insanın kim olduğunu, topluluk içindeki yerini ve gelecek ilişkilerini belirleyen bir araçtı.

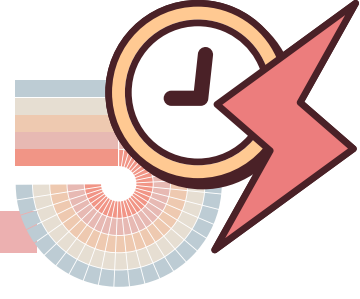

Orta Çağ ve Dinin Ekonomik Davranışa Etkisi

Antik çağın karmaşık hediye, borç ve iktidar ilişkilerinin ardından, Orta çağ toplulukları yeni bir boyut kazandı: din ve inanç sistemlerinin ekonomiye doğrudan etkisi. Bu dönemde ekonomik davranış, sadece üretim ve tüketimle değil, aynı zamanda ahlak ve normlarla da şekilleniyordu.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Hristiyanlık ve İslam gibi dinler, ekonomik eylemlere sınırlar koyarak toplumsal düzeni sağlamayı amaçladı. Faiz yasağı, zekat ve sadaka gibi uygulamalar, yalnızca bireylerin maddi davranışlarını düzenlemekle kalmıyor, aynı zamanda topluluk dayanışmasını güçlendiriyordu. Graeber'in belirttiği gibi, borç hem ekonomik bir yükümlülük hem de ahlaki ve toplumsal bir sorumluluk haline gelmişti. Borcun ödenmemesi, hem maddi kayıp hem de sosyal güvenin zedelenmesi anlamına geliyordu.

Orta çağda ekonomik davranışın bir diğer boyutu, tüketimin ahlaki sınırlarla belirlenmesiydi. Gösterişten uzak, kanaatkar bir yaşam biçimi, hem dini bir ideal hem de toplumsal bir norm olarak kabul ediliyordu. Kilise ve medrese, bireylerin harcama alışkanlıklarını denetliyor, ekonomik eylemleri "doğru" ve "yanlış" ekseninde yorumluyordu. Bir zengin, sadece mal biriktirmekle değil, aynı zamanda toplumun ihtiyaçlarını gözetmekle sorumlu sayılıyordu.

Bu dönemde ekonomi hala toplumdan ayrılamamıştı. Polanyi'nin deyişiyle, ekonominin gömülü olduğu bu toplumlarda üretim, dağıtım ve borç ilişkileri, sosyal ve dini normlarla iç içeydi. Tapınak ve manastır ekonomileri, hem üretim hem de paylaşımın merkezi haline gelmiş, toplumun güven ve istikrarını sağlayan mekanizmalar olarak işlev görmüştü.

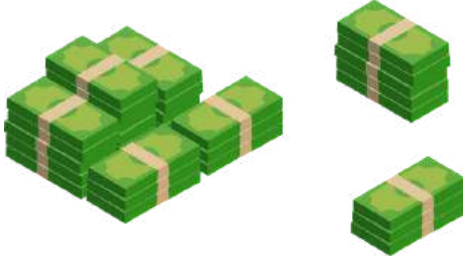
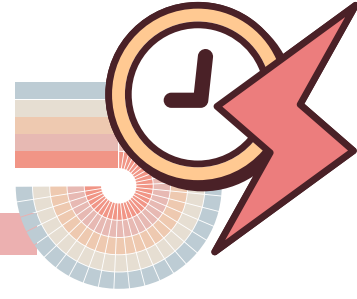
Dönemin bir başka özelliği de toplumsal dayanışmanın kurumsallaşmasıydı. Zekat ve sadaka gibi yükümlülükler, bireysel yardımın ötesinde sistematik bir yardım ağının temelini oluşturuyordu. Bu, modern sosyal devlet uygulamalarının ve paylaşım ekonomisinin tarihsel öncüllerini gözler önüne serer.

Orta çağ bize şunu gösteriyor: Ekonomi, sadece para ve ürünlerin hareketi değildir; ahlaki değerler, toplumsal sorumluluklar ve inanç sistemleriyle iç içe geçmiş bir süreçtir. Bu anlayış, günümüz tüketim kültürünün "etik tüketim" ve "sosyal sorumluluk" gibi kavramlarında hala yankı bulmaktadır.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Modern Öncesi Dönem: Ticaretin ve Şehirlerin Yükselişi

Orta çağın dini normlarla şekillenen ekonomisinin ardından, Avrupa ve Orta Doğu şehirlerinde yeni bir rüzgar esmeye başladı: ticaretin ve şehir hayatının yükselişi. Rönesans dönemi, yalnızca sanat ve bilimde değil, aynı zamanda ekonomi ve sosyal ilişkilerde de bir uyanışı temsil ediyordu. İnsanlar artık hem hayatta kalmak için hem de ticari başarı, sosyal statü ve prestij kazanmak için üretim ve alışveriş yapıyordu.

Şehirler büyüdükçe, ticaret yolları uzadı; limanlar, pazarlar ve loncalar ekonomik hayatın merkezine yerleşti. Loncalar, yalnızca üretim ve kalite kontrolü sağlamakla kalmıyor, aynı zamanda toplumsal düzeni ve hiyerarşiyi belirleyen kurumlar haline geliyordu. Bir zanaatkar, hem yaptığı işin kalitesiyle hem de lonca içindeki pozisyonuyla da tanınıyordu.

Bu dönemde ticaret, toplumsal statünün bir göstergesi olarak da işlev görüyordu. Zengin tüccarlar, gösterişli evler, saray benzeri iş yerleri ve lüks ürünlerle hem ekonomik hem de sosyal güçlerini sergiliyorlardı. Mauss'un armağan teorisi, buradaki hediyeler ve gösterişli alışverişlerde kendini tekrar ediyordu: Verilen ve alınan her ürün, topluluk içindeki gücü ve prestiji simgeliyordu.

David Graeber'in borç analizleri, bu dönemde ticaret ve borç ilişkilerinin toplumsal düzenle nasıl iç içe geçtiğini gösterir. Tüccarlar, hem kendi sermayelerini hem de müşterilerinin ve iş ortaklarının güvenliğini yönetmek zorundaydı. Borç, yalnızca ekonomik bir araç değil, sosyal bağları ve topluluk içindeki güveni ölçen bir mekanizma haline gelmişti.

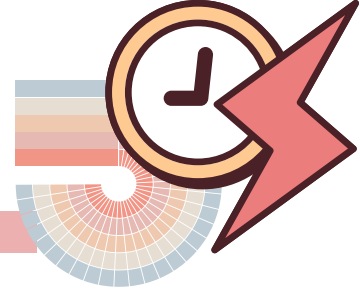
Polanyi'nin kavramlarıyla da anlaşılır ki, ekonomi hala tamamen bağımsız değildi; toplumsal normlar ve kültürel kurallar ticaretin işleyişini belirliyordu. Ancak şehirleşme ve ticaretin genişlemesi, ekonominin toplumsal gömülülüğünden kısmen ayrışmasının da ilk adımlarını işaret ediyordu. Üretim ve ticaret artık hem hayatta kalmayı hem de gelişmiş bir kimlik ve toplumsal prestij yaratmayı hedefliyordu.

Bu dönemde bir başka dikkat çekici gelişme, uzun mesafeli ticaret ve para kullanımının yaygınlaşmasıdır. Artık borç ve alışveriş, hem yerel düzeyde hem de farklı şehirler ve hatta ülkeler arasında gerçekleşiyordu. Ticari ilişkiler, ekonomik gücün sınırlarını ve sosyal etki alanlarını belirleyen temel araçlar haline geldi.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Modern öncesi dönem bize gösteriyor ki, şehirler ve ticaretin yükselişi, ekonomiyi yalnızca üretim ve tüketimden ibaret olmayan, toplumsal statü, güven ve kimlik inşasıyla iç içe geçen bir süreç haline getirmiştir. Bu yapı, sanayi devrimi ve piyasa ekonomisine giden yolun temel taşlarını oluşturuyor.

Sanayi Devrimi ve "Büyük Dönüşüm"

18.yüzyılın sonları ve 19.yüzyılın başları, insanlık tarihinin en radikal ekonomik ve toplumsal dönüşümlerinden birini getirdi: Sanayi Devrimi. Taş ve tarım toplumlarının el emeğine dayalı üretiminden, makineleşmiş, fabrikalaşmış ve hızla büyüyen bir üretim sistemine geçiş, hem üretim yöntemlerini hem de toplumsal ilişkileri, yaşam tarzlarını ve tüketim alışkanlıklarını kökten değiştirdi.

Karl Polanyi, The Great Transformation adlı eserinde bu süreci "büyük dönüşüm" olarak tanımlar. Ona göre piyasa ekonomisi, hem toplumun bir parçası hem de toplumun üzerine inşa edilen bir sistem haline gelmiştir. Sanayi devrimiyle birlikte ekonomi, kendi başına bağımsız bir güç haline gelmiş; işçi ve sermaye ilişkileri, toplumsal normları şekillendiren belirleyici faktörler arasında yer almaya başlamıştır.

Fabrikalar, işçilerin yaşamını yalnızca üretim ile değil, aynı zamanda sosyal ve mekansal düzenleri ile de belirlemeye başladı. Graeber'in borç analizleri, bu dönemde işçilerin ve küçük esnafın, hem kapitalist sermayeye hem de toplumsal yükümlülüklerle bağlı olduğunu gösterir. Borç ve ücret ilişkileri, bireyin özgürlüğünü sınırlayan bir mekanizma haline gelirken, aynı zamanda toplumsal hiyerarşi ve iktidar ilişkilerini güçlendirdi.

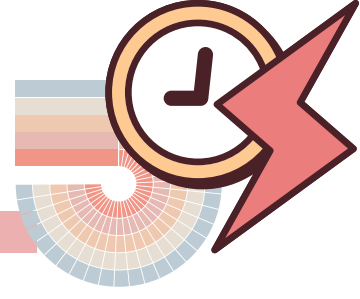
Sanayi devrimi, Mauss'un armağan ekonomisi kavramının modern bir yansımasını da ortaya çıkardı: Hediye ve paylaşım, yerini tüketim ve prestij göstergelerine bıraktı. Fabrikada kazanılan gelir, hem hayatta kalmak için hem de statü ve kimlik inşası için kullanılmaya başlandı. Tüketim, toplumsal görünürlüğün ve bireysel başarının bir ölçüsü haline geldi.

Polanyi'nin vurguladığı bir diğer nokta, ekonominin toplumsal gömülülüğünden kopma riskidir. Sanayi devrimi ile birlikte piyasa mekanizmaları, toplumsal ilişkilerden bağımsız hareket etmeye başladı. Bu durum, işçi sınıfının korunması, sosyal güvenlik ve çalışma koşulları gibi yeni toplumsal sorunları gündeme getirdi. Ekonomi artık sadece üretim ve paylaşım değil, politik, toplumsal ve etik meselelerin merkezine oturuyordu.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Sanayi devrimi ayrıca tüketim kültürünün temellerini de atmıştır. Artık bireyler, yalnızca ihtiyaçlarını karşılamak için değil, arzularını, prestijlerini ve kimliklerini ifade etmek için ürün satın almaya başladı. Hedonik tüketim, toplumun ve bireyin psikolojisinin ayrılmaz bir parçası haline geldi.

Sanayi Devrimi ve Polanyi'nin "Büyük Dönüşüm" kavramı, bize modern ekonomik yaşamın hem fırsatlarını hem de risklerini gösterir: Toplum ve ekonomi arasındaki denge, bireylerin yaşam tarzları ve tüketim alışkanlıkları üzerinden şekillenir. Bu dengeyi anlamadan, günümüz küresel tüketim kültürünü ve dijital ekonomiyi yorumlamak mümkün değildir.

20.Yüzyıl ve Küreselleşme: Tüketim Kültürünün Evrimi

20.yüzyıl, insanlık tarihinin tüketim ve ekonomik davranışlar açısından en hızlı değişim dönemlerinden biri oldu. Sanayi devriminin yaptığı üretim kapasitesi, artık yalnızca ulusal sınırlarla sınırlı değildi; dünya çapında malların dolaşımı, ticaret ağlarının genişlemesi ve teknolojik ilerlemeler, küresel bir tüketim kültürünün doğmasına yol açtı.

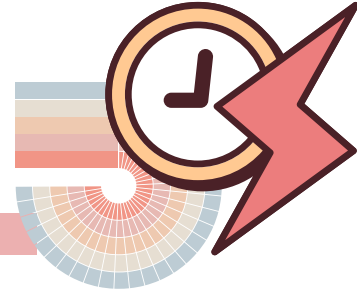
Küreselleşme, ekonomik ilişkilerin sınırlarını genişletirken, tüketim alışkanlıklarını da kültürel bir deneyime dönüştürdü. Artık bir ürün, yalnızca ihtiyacı karşılamıyor; kimlik, statü ve sosyal görünürlük için bir araç haline geliyordu. Hedonik (hazcı) tüketim, bu dönemde yaygınlaştı; bireyler, hem işlevselliği hem de ürünün sosyal değerini de önemsemeye başladı.

Dijitalleşme ve internetin yükselişi, tüketim kültürünü bir kez daha dönüştürdü. Araştırmalar, özellikle pandemi döneminde, insanların satın alma davranışlarında dramatik değişimler olduğunu ortaya koyuyor. E-ticaretin hızlı yükselişi, çevrimiçi platformlarda sosyal etkileşim, tüketim ve sosyal statü arasındaki bağın dijital bir yansıması olarak karşımıza çıkıyor. Sosyal medya, hem ürün tanıtımı hem de prestij, kimlik ve aidiyet duygusunun bir aracı.

Polanyi'nin "gömülmüş ekonomi" kavramı, günümüz dijital ekonomisi için hala geçerlidir. Ekonomik davranışlar, tamamen piyasa kurallarına bırakılamaz; kültürel normlar, toplumsal değerler ve psikolojik eğilimler hala tüketim kararlarını şekillendirir. McKinsey ve diğer güncel araştırmalar, tüketici davranışlarındaki trendlerin yalnızca gelir ve fiyatla açıklanamayacağını, duygusal, sosyal ve kültürel dinamiklerin etkili olduğunu gösteriyor.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Ayrıca, küreselleşmenin Türkiye gibi ülkelere etkisi de belirgindir. 1980 sonrası dönem, hem Batı kültürünün etkisi hem de ekonomik açılımlarla birlikte, tüketim biçimlerini ve sosyal normları köklü biçimde değiştirdi. Hanelerin tüketim alışkanlıkları, yalnızca gelirle değil, aynı zamanda küresel kültürel mesajlar ve medya etkisiyle şekilleniyor.

Bu dönemde, Mauss'un armağan ekonomisi kavramı modern bir boyut kazanıyor: Sosyal medya üzerinden yapılan paylaşımlar, "like" ve hediyeleşmeler, dijital çağın karşılıklılık ve prestij göstergeleri olarak işlev görüyor. Graeber'in borç kavramı, dijital ekonomide kredi kartları, e-cüzdan ve çevrimiçi ödeme sistemleri üzerinden yeniden yorumlanabilir; borç artık hem ekonomik hem de psikolojik bir yük.

20.yüzyıl ve küreselleşme bize gösteriyor ki, insanın ekonomik davranışları tarih boyunca sürekli evrim geçirmiş ama her dönemde sosyal bağ, prestij ve güvenin belirleyici rolü devam etmiştir. Modern tüketim kültürü, geçmişten gelen bu paylaşım, borç ve prestij mirasının dijital ve küresel bir yansımasıdır.

Pandemi Dönemi ve Dijital Çağda Tüketim Alışkanlıkları

2020 yılının başında tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 pandemisi, hem sağlık ve sosyal yaşamı hem de tüketim alışkanlıklarını radikal biçimde değiştirdi. Mağazaların kapanması, sosyal mesafe önlemleri ve ekonomik belirsizlik, insanların ne satın aldığı, nasıl satın aldığı ve tüketim kararlarını nasıl verdiği üzerinde kalıcı etkiler bıraktı.

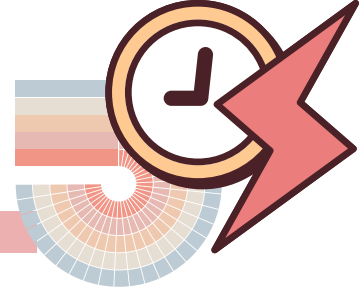
Araştırmalar, pandemi sürecinde online alışverişin arttığını, insanların gıda, sağlık ve teknoloji ürünlerini dijital kanallardan temin ettiğini gösteriyor. Bu değişim, yalnızca erişim kolaylığı ile açıklanamaz; aynı zamanda psikolojik güven, sosyal etkileşim ve hazzı tüketim gibi faktörler ön plana çıkıyor. İnsanlar, alışveriş deneyiminden sadece ürünü değil, kontrol, tatmin ve aidiyet duygusunu da kazanıyorlardı.

Hedonik (hazcı) tüketim anlayışı, pandemi döneminde özellikle öne çıktı. Araştırmalar, tüketicilerin duygusal tatmin ve stres yönetimi için satın alma davranışlarını yönlendirdiğini ortaya koyuyor. Online alışveriş, hem günlük rutinlerin devamını sağladı hem de bireylere bir tür psikolojik destek sundu. Bu durum, Graeber'in borç ve karşılıklılık analizleri ile de örtüşüyor: Pandemi sürecinde kredi kartı ve dijital ödeme sistemleri üzerinden yapılan harcamalar, bireylerin sosyal ve psikolojik yükümlülüklerini de içeriyor.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Polanyi'nin gömülü ekonomi kavramı, pandemi döneminde de geçerli oldu. Ekonomi hala toplumsal ve kültürel normlarla şekilleniyor; insanlar yalnızca fiyat ve ihtiyaç değil, etik, güven ve sosyal bağ kriterlerine göre tüketim yapıyordu. Pandemi sürecinde sürdürülebilir ürünler, yerel üreticilerden alışveriş ve dayanışma odaklı harcamalar, bu gömülmüş ekonomi anlayışının modern yansımalarıydı.

Küreselleşmenin etkisi ve dijitalleşmenin yaygınlaşması, Türkiye'de de tüketim alışkanlıklarını değiştirdi. Hanelerin alışveriş alışkanlıkları, online platformlar üzerinden küresel ürünlere erişim ile çeşitlendi; aynı zamanda sosyal medya, tüketicilerin prestij, kimlik ve aidiyet arayışlarını pekiştiren bir araç haline geldi.

Pandemi, bize bir kez daha gösterdi ki, tüketim hem ekonomik bir eylem hem de sosyal ve psikolojik bir süreçtir. İnsan, tarih boyunca olduğu gibi, ihtiyaç, prestij ve sosyal bağlarını göz önünde bulundurarak davranmaktadır. Bu süreç, modern tüketim kültürünün dijitalleşmiş, küreselleşmiş ve duygusal boyut kazanmış halini ortaya koyuyor.

Dijital Çağda Tüketici Davranışları ve Sosyal Medyanın Rolü

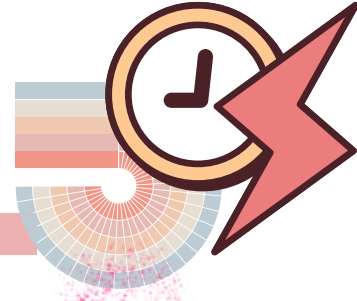
21.yüzyıl, tüketici davranışlarının dijital platformlar ve sosyal medya üzerinden şekillendiği bir çağ oldu. Artık alışveriş sadece fiziksel mağazalarda değil, akıllı telefonlar ve bilgisayar ekranları üzerinden gerçekleşiyor; tüketiciler, sosyal etkileşim ve dijital görünürlük ile satın alma kararlarını bütünleştiriyor. Araştırmalar, sosyal medyanın tüketici psikolojisi üzerindeki etkilerini net bir şekilde ortaya koyuyor. Instagram, TikTok ve YouTube gibi platformlarda ürün tanıtımları, kullanıcı yorumları ve influencer etkisi, bireylerin hem ne satın alacağını hem de nasıl tüketeceğini belirliyor. Hedonik tüketim anlayışı, burada yeniden şekilleniyor: Tüketim artık sadece haz almak değil, sosyal statü ve kimlik inşası ile doğrudan bağlantılı.

Dijital çağın bir diğer etkisi, veriye dayalı kişiselleştirilmiş pazarlamadır. E-ticaret siteleri ve sosyal medya algoritmaları, kullanıcıların ilgi alanlarına ve geçmiş davranışlarına göre ürün önerilerinde bulunuyor. Bu durum, Graeber'in borç ve karşılıklılık analizleri açısından yeni bir boyut kazandırıyor: Artık tüketici, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal yükümlülükler çerçevesinde yönlendiriliyor.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Polanyi'nin "ekonomi gömülülüğü" kavramı da dijital çağda geçerliliğini koruyor. Ekonomik davranışlar hala toplumsal normlar, kültürel değerler ve psikolojik eğilimler ile şekilleniyor. Sosyal medya üzerinden yapılan alışverişler, sadece ürün edinme değil; bir topluluğa ait olma, kimliğini ifade etme ve sosyal görünürlük sağlama gibi işlevler de taşıyor.

Güncel raporlar, pandemi sonrası dönemde dijital alışverişin kalıcı bir davranış haline geldiğini ortaya koyuyor. McKinsey & Company'nin 2025 tüketici raporu, tüketicilerin %70'inin online platformları tercih ettiğini, %50'sinin ise sosyal medya üzerinden ürün keşfettiğini gösteriyor. Bu, modern tüketicinin sanal ortamda sosyal bağ, prestij ve kimlik inşası ile alışverişini birleştirdiğinin açık bir göstergesi.

Türkiye özelinde de durum benzer: Küreselleşme ve dijitalleşme, hane halkı tüketim alışkanlıklarını dönüştürdü. Online alışveriş, sosyal medya etkileşimi ve dijital ödeme sistemleri, tüketicilerin hem ekonomik hem de sosyal davranışlarını etkiliyor. Artık bir ürün, hem işlevi ile hem de sosyal görünürlüğü ve kültürel değeri ile de değerlendiriliyor. Sonuç olarak, dijital çağda tüketici davranışları, tarih boyunca şekillenen paylaşım, borç, prestij ve sosyal bağ unsurlarının modern bir yansımasıdır. Sosyal medya, veri odaklı pazarlama ve dijital etkileşim, ekonomiyi yeniden toplumsal ve psikolojik boyutlarıyla örüyor. İnsan, tarih boyunca olduğu gibi, ihtiyaç, prestij ve toplumsal bağlar ekseninde tüketmeye devam ediyor.

Tüketim Kültürünün Evrimi: Tarihinden Dijital Çağa

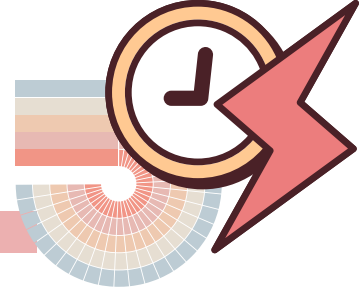
İnsanın ekonomik davranışları, tarih boyunca toplumsal bağlar, prestij ve ihtiyaç dengesi ekseninde şekillenmiştir. Paleolitik çağda paylaşım ve toplum dayanışması temel iken, tarım devrimi ile mülkiyet ve borç ilişkileri ön plana çıkmıştır. Antik çağ, hediye ve borç kültürünün sosyal hiyerarşi ve iktidar ile bütünleştiği bir dönem olarak öne çıkar. Orta çağda din, ahlak ve ekonomik davranışları düzenlemiş, modern öncesi şehirleşme ve ticaret, piyasa ilişkilerinin kurumsallaşmasının temellerini atmıştır.

Sanayi Devrimi ile birlikte, Karl Polanyi'nin deyiimiyle "Büyük Dönüşüm" gerçekleşmiş, ekonomi toplumsal normlardan kısmen bağımsızlaşmış, üretim ve tüketim birey ve topluluk üzerindeki etkisini güçlendirmiştir. Graeber'in borç analizleri ve Mauss'un armağan ekonomisi kavramı, modern tüketim kültürüne ışık tutarak, prestij, statü ve sosyal bağ gibi kavramların ekonomik davranışlar üzerindeki kalıcı etkilerini göstermiştir.

20.yüzyıl ve küreselleşme, tüketimi hem bir ihtiyaç hem de kimlik ve toplumsal görünürlük aracı haline getirmiştir. Dijital çağ ve pandemi dönemi, bu süreci hızlandırmış; online alışveriş, sosyal medya etkisi ve hedonik tüketim, tüketicilerin davranışlarını dramatik biçimde değiştirmiştir. İnsanlar artık ürünleri yalnızca kullanmak için değil, aynı zamanda kendilerini ifade etmek, sosyal bağ kurmak ve prestij kazanmak için tüketmektedir.

ALIŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Günümüz dijital ekonomisi, Polanyi'nin gömülmüş ekonomi kavramının modern bir yorumunu sunar: Ekonomi hala toplumsal ve kültürel normlarla iç içedir. Sosyal medya, e-ticaret platformları ve dijital ödeme sistemleri, tüketici davranışlarını yönlendirirken, aynı zamanda tarih boyunca var olan paylaşım, borç ve prestij mekanizmalarını dijital bir formda yeniden üretir.

Bu tarihsel perspektif, günümüz tüketim kültürünü anlamak için kritik öneme sahiptir. İnsanlık, paleolitik topluluklardan dijital toplumlara uzanan bu yolculukta, ekonomi, toplum ve psikolojiyi birbirine bağlayan karmaşık bir ağ oluşturmuştur. Her dönemde ihtiyaçlar, sosyal bağlar, prestij ve kimlik, tüketim davranışlarının merkezinde yer almıştır.

Sonuç olarak, tarihsel evrim bize şunu gösteriyor: Tüketim kültürü, hem ekonomik bir süreç hem de tarih, toplum, psikoloji ve kültürün kesişiminde sürekli yeniden şekillenen bir olgudur. Modern tüketici, geçmişten miras kalan imkanlarıyla birleştirerek, hem bireysel hem de toplumsal anlamda ekonomik davranışını yeniden tanımlar.

SOŞYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

ÇOCUKLUĞUN TARİHSEL DÖNÜŞÜMÜ

Çocukluğu bugün anladığımız biçimiyle ele almak, aslında kısmen yeni bir olgudur. Fransız tarihçi Philippe Ariès'in 1960'larda yayınlanan çığır açıcı eseri "L'Enfant et la Vie Familiale sous l'Ancien Régime" (Eski devirlerde çocuk ve aile yaşamı), Orta Çağ Avrupa'sında çocukların "küçük yetişkinler" olarak algılandığını ortaya koymuştur. O dönemde çocuklar, yedi yaş civarından itibaren yetişkin giysileri giyer, onlarla aynı işlerde çalışır ve toplumsal yaşamın tüm alanlarına yetişkinlerle birlikte katılırlardı. O zamanlarda çocukluğa özgü bir yaşam evresi, koruma ihtiyacı ya da eğitim süreci fikri henüz gelişmemiştir.

Çocukluğun ayrı bir yaşam dönemi olarak tanınması, büyük ölçüde 17. ve 18. yüzyıllarda Avrupa'sında yaşanan toplumsal dönüşümlerle şekillenmiştir. Protestan Reformasyonu'nun ahlaki eğitim vurgusu, Aydınlanma düşüncesinin eğitime verdiği önem ve Jean-Jacques Rousseau gibi filozofların çocuğun doğasına dair yeni fikirleri, çocukluğu yeniden tanımlamıştır. Rousseau'nun Emile adlı eserinde savunduğu "çocuğun masum ve korunması gereken bir varlık olduğu" fikri, modern çocukluk anlayışının temellerini atmıştır.

Sanayi Devrimi'nin yaşandığı 19. yüzyıl ise çocukluk kavramını derinden etkileyen bir döneme işaret eder. Fabrika sisteminin yarattığı zor çalışma koşulları, çocuk işçiliğinin görünür hale gelmesine ve toplumsal tepkilere yol açmıştır. İngiltere'de 1833 Fabrika Yasası gibi düzenlemeler, çocukların korunmasına yönelik ilk yasal adımlardır. Aynı süreçte zorunlu eğitimin yaygınlaşması, çocukluğu üretim alanından eğitim alanına kaydırmış ve çocukların "ekonomik değer" yerine "duygusal değer" taşıyan bireyler olarak görülmesini sağlamıştır.

Bu yüzyıl aynı zamanda çocuk haklarının uluslararası arenada tanınmasını da içermektedir. 1924'te Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi, 1959'da BM Çocuk Hakları Bildirgesi ve nihayet 1989'da BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukluğun evrensel bir koruma şemsiyesi altına alınmasını hedeflemiştir. Ancak bu evrenselleşme çabası, paradoksal bir soru ortaya çıkarmıştır: Tarihsel ve kültürel olarak bu kadar farklı şekillerde yaşanan çocukluk, tek bir model üzerinden tanımlanabilir mi?

SOŞYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

Çocukluğun Toplumsal Boyutu

Çocukluğun tarihsel ve kültürel çeşitliliğinin farkına varan sosyologlar, 20. yüzyılın sonlarında çocukluk çalışmalarında köklü bir paradigma değişimi başlattılar. Allison James ve Alan Prout'un 1990'larda geliştirdiği "yeni çocukluk sosyolojisi" birkaç temel ilke üzerine kuruludur. İlk olarak, çocukluk bir sosyal inşadır; yani biyolojik bir gerçeklikten ziyade toplumsal değerler, normlar ve kurumlar tarafından şekillendirilen bir kategoridir. Bu perspektif, çocukluğun toplumdan topluma, hatta aynı toplum içinde farklı sosyal sınıflar arasında nasıl değiştiğini anlamamızı sağlar.

İkinci olarak, çocukluk artık sınıf, toplumsal cinsiyet ve etnisite gibi diğer sosyal değişkenlerle kesişen bir kategori olarak görülmelidir. Kentli-köylü, zengin-yoksul, kız-erkek çocuk ayrımları, çocukluk deneyimlerini temelden farklılaştırır ve tek tip bir çocukluk modelinin yetersizliğini ortaya koyar.

Üçüncü ilke ise çocukların sosyal aktörler olarak konumlandırılmasıdır. Bu yaklaşım, çocukları pasif, şekillendirilmeyi bekleyen varlıklar olarak gören geleneksel sosyalleşme teorilerinden köklü bir kopuşu temsil eder. Emile Durkheim'ın eğitimi "yetişkin kuşakların henüz sosyal yaşam için hazır olmayan kuşağa uyguladığı bir etki" şeklinde tanımlamasının aksine, yeni paradigma çocukları kendi sosyal dünyalarını aktif olarak inşa eden, yorumlayan ve dönüştüren özneler olarak görür.

Çocuk Aktivistler İklim İçin Okul Grevinde Buluştu

Haber İklim Manşet

Hemra Nida © 16 Mart 2019

Haber için tık!

SOŞYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

Evrensel Haklar ve Yerel Gerçeklikler Arasındaki Fark

Yeni çocukluk sosyolojisinin ortaya koyduğu teorik çerçeve, 1989 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni değerlendirmek için kritik bir perspektif sunar. Sözleşme, 196 ülke tarafından onaylanarak tarihin en yaygın kabul gören insan hakları belgesi olmuştur. Bu evrensel kabul, çocuk haklarının korunması açısından tarihi bir başarıdır. Ancak sosyolojik bakış açısı, bu başarıyı kutlarken aynı zamanda bazı önemli soruları da gündeme getirir.

- Sözleşmenin Çocukluk Modeli

Sözleşme, çocuğu 18 yaşın altındaki tüm bireyler olarak tanımlar ve yaşam hakkından eğitime, sağlık hizmetlerinden istismara karşı korunmaya kadar geniş bir hak yelpazesi sunar. Sözleşmenin temelinde dört ana ilke yatar: ayrımcılık yapmama, çocuğun yüksek yararı, yaşam ve gelişme hakkı ve çocuğun görüşlerine saygı. Bu ilkeler, sosyolojik anlamda belirli bir çocukluk modelini varsayar: Korunaklı aile ortamında büyüyen, tam zamanlı eğitime devam eden, ekonomik üretime katılma zorunluluğu olmayan, oyun oynama ve gelişim için zamana sahip olan bir çocukluk. Bu model aslında büyük ölçüde modern Batı toplumlarının çocukluk deneyimini yansıtır ve 18-19. yüzyıl Avrupa'sında şekillendiği bir gerçektir.

Sözleşme, "evrensel ve bireysel bir çocuk" varsayımına dayanır. Ancak bu varsayımın pratikte ne anlama geldiği tartışmalıdır. Çünkü çocukluk sosyolojisi bize çocukluğun farklı kültürlerde büyük çeşitlilik gösterdiğini hatırlatır. Bu nedenle Sözleşme'nin çizdiği ideal çocukluk modeli, birçok toplumdaki gerçekliklerle tam olarak örtüşmemektedir.

SOŞYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

• Evrensellik İkilemi

İskandinav ülkelerinde sosyal devlet güvencesiyle büyüyen bir çocuğun ya da Güneydoğu Asya'da tekstil atölyesinde çalışan bir çocuğun yaşadığı "çocukluk" birbirinden tamamen farklıdır. Bu farklılıkların somut bir örneğini ülkemizde de açıkça görmekteyiz. TÜİK'in 2024 Çocuk İşgücü Araştırması, 520 bini aşkın çocuğun ekonomik faaliyetlerde yer aldığını ortaya koymaktadır. Özellikle kırsal bölgelerde çocuklar aile tarımında, hayvancılıkta ya da küçük ölçekli ticari faaliyetlerde aktif rol almaktadır. Sosyolojide yapılan saha çalışmaları, bu çocuklar için çalışmanın çoğu zaman aile ekonomisine katkı ve toplumsal değer kazanma anlamı taşıdığını göstermektedir. Doğal olarak çocuklar, içinde büyüdükleri sosyal çevrenin pratiklerini yaşam biçimi olarak içselleştirirler.

Yaş grubu 15-17 olan çocukların işgücüne katılma oranı %24,9 oldu

Hanehalkı İşgücü Araştırması 2024 yılı sonuçlarına göre 15-17 yaş grubundaki çocukların işgücüne katılma oranı %24,9 oldu. İşgücüne katılma oranı cinsiyete göre incelendiğinde, bu oran erkek çocuklar için %35,6, kız çocuklar için %13,7 olduğu görüldü.

"Agresif büyüme temposu çocuğu işçileştiriyor"

İSİG Meclisi verilerine göre son 12 yılda en az 800'ü aşkın çocuk işçinin çalışırken hayatını kaybetti. Yıldırım ve bu duruma yol açan nedenleri de şöyle özetledi:

"Ölümlerin nedeni işyerlerinde İSG tedbirlerinin alınmamasından fazlasıdır. Türkiye'nin agresif büyüme temposu, daha çok çocuğu en güvencesiz şekilde işçileştiriyor. 2023-2024 döneminde 612 bin çocuk zorunlu eğitim dışında kalırken, kayıtlı ve kayıt dışı sektörlerin hepsini topladığımızda çocuk işçi sayısı 2 milyonu buluyor."

"Çocuğun savunmasızlığı ile sömürülmesi arasında ilişki var"

Haber için tık!

Bu tespit, Sözleşme'nin uygulanmasında önemli pürüzler yaratmaktadır fakat kesinlikle çocuk işçiliğini meşrulaştırmak anlamına gelmemelidir. Aksine, politikaların neden bazı bölgelerde beklendiği gibi işlemediğini ve etkili müdahalelerin yerel bağamları nasıl dikkate alması gerektiğini anlamamıza yardımcı olur.

SOŞYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

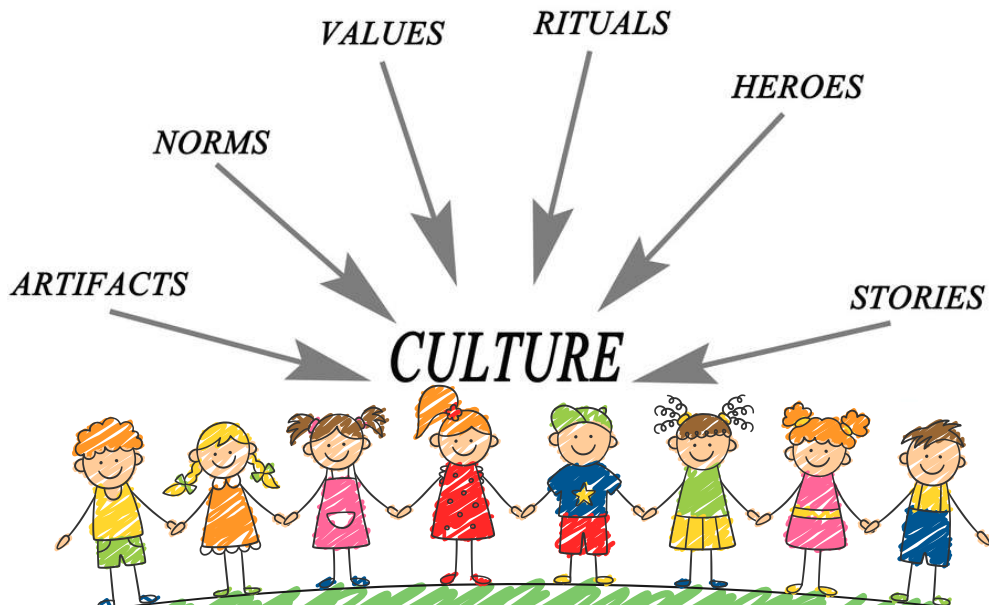

- Koruma ve Özerklik Dengesini Yeniden Düşünmek

Sözleşme'nin 12. maddesi olan çocuğun katılım hakkı, bu gerilimi dengeleme çabasını yansıtır. Bu madde, çocukları yalnızca korunması gereken pasif özneler olarak değil, kendi yaşamlarına dair söz sahibi aktif bireyler olarak tanır. Ancak pratikte bu hakkın ne anlama geldiği ve nasıl uygulanacağı belirsizdir.

Çocuğun "olgunluk derecesine uygun" şekilde dinlenilmesi ilkesi, çocukluğun evrensel bir gelişim çizgisi izlediği varsayımına dayanır. Oysa gelişimsel psikoloji bile artık bu tür evrensel aşamaların kültürel bağlamdan bağımsız olmadığını kabul etmektedir. Bu nedenle bir çocuğun ne zaman "yeterince olgun" olduğuna kimin ve hangi kriterlere göre karar vereceği sorusu önem kazanmaktadır.

Çocukluk sosyolojisinin teorik arka planı, Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni bir dayatma aracı olarak değil, yerel bağlamlarla etkileşime girebilecek esnek bir çerçeve olarak değerlendirmemiz gerekir. Bu, evrensel hakları reddetmek değil; onların farklı toplumsal, kültürel ve ekonomik koşullarda nasıl gerçekten anlamlı ve uygulanabilir hâle gelebileceğini sorgulamaktır. Çocukluk deneyiminin sınıfsal, kültürel ve bölgesel farklılıklar içinde yeniden şekillendiği düşünüldüğünde, çocuklara yönelik politikaların da bu çoğulluğu dikkate alan kapsayıcı ve bağlama duyarlı bir yaklaşımla tasarlanması gerekir.

İNOVASYONUN ÖNCÜLERİ

ŞİRKETLERİN ETKİLİ DÖNÜŞÜMLERİ

PIKSELİDEN ZEKAYA

Bir Oyun Kartı Üreticisinden Dünya Ekonomisinin Motoruna: NVIDIA'nın İnovasyonel Dönüşüm Hikayesi

1 Trilyon Dolarlık Deri Ceket

Silikon Vadisi'nin tarihi garajlarda başlar, ancak modern dünyanın kaderini değiştiren hikaye bir "Denny's" restoranının köşesinde, kahve lekeli bir masada başladı. Yıl 1993'tü. Jensen Huang, Chris Malachowsky ve Curtis Priem, o dönemde henüz adı bile konmamış bir sorunu çözmek için bir araya geldiler: Bilgisayarların grafikleri işlemesi gerekiyordu, ancak CPU'lar (Merkezi İşlem Birimleri) bu iş için çok hantaldı.

Bugün NVIDIA, sadece bilgisayar oyunlarını daha gerçekçi kılan bir şirket değil. O, kanser araştırmalarından otonom araçlara, ChatGPT gibi üretken yapay zekalardan iklim simülasyonlarına kadar her şeyin arkasındaki "beyin gücünü" sağlayan bir dev. Bir zamanların niş "ekran kartı" üreticisinin, petrol devlerini ve bankaları geride bırakarak trilyon dolarlık bir imparatorluğa dönüşmesi, şans eseri olmadı. Bu, radikal bir vizyonun ve Wall Street'i karşısına alma pahasına alınan risklerin hikayesidir.

Oyunun Kurallarını Yazmak (1993-2006)

NVIDIA'nın ilk yılları, hayatta kalma mücadelesiyle geçti. 90'ların ortasında grafik kartı pazarında 30'dan fazla şirket rekabet ediyordu. NVIDIA'yı ayırtıran şey, Ar-Ge döngüsünü rakiplerinden daha hızlı çalıştırmasıydı (her 6 ayda bir yeni ürün).

İNOVASYONUN ÖNCÜLERİ

ŞİRKETLERİN ETKİLİ DÖNÜŞÜMLERİ

1999 yılında şirket, GeForce 256'yı piyasaya sürdüğünde teknoloji dünyasına yeni bir terim hediye etti: GPU (Grafik İşlem Birimi). Bu, pazarlama için uydurulmuş bir terimden fazlasıydı. NVIDIA, grafik işleminin CPU'dan bağımsız, kendine has bir matematiği olduğunu kanıtlamıştı.

Dönüm Noktası: "Herkes grafiklerin sadece oyunlar için olduğunu düşünüyordu. Biz ise bunun bir hesaplama biçimi olduğunu gördük." — Jensen Huang

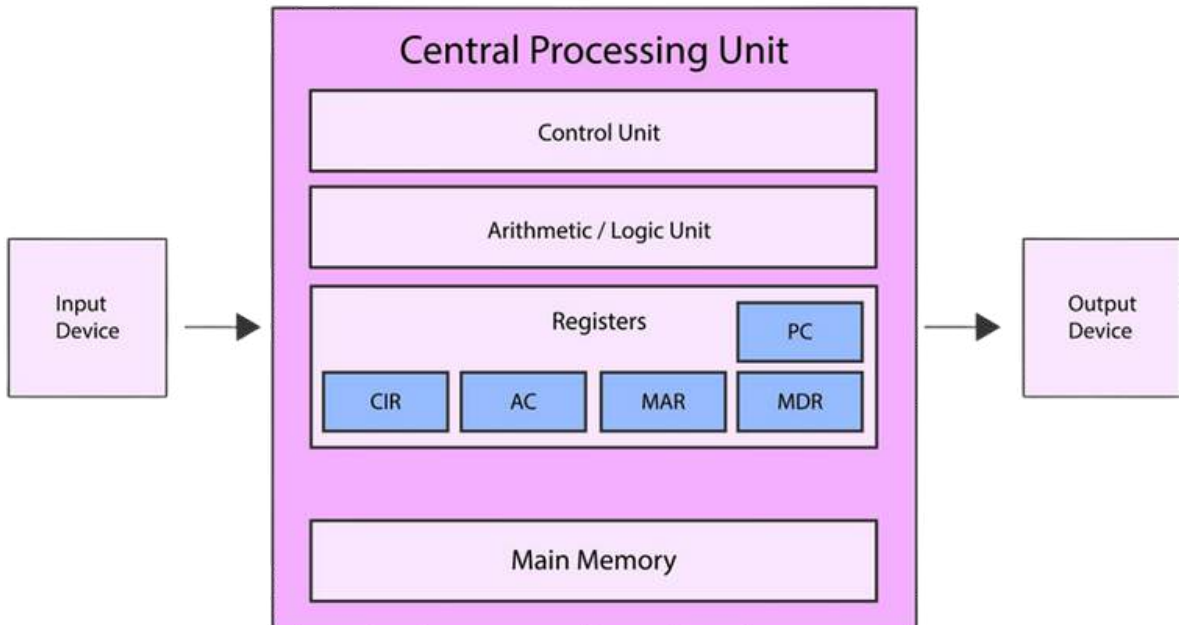
Bu dönemde şirket, oyuncuların kalbini kazandı. Ancak bir şirketi "dünya devi" yapmak için sadece oyuncular yetmezdi. Şirketin asıl dönüşümü, kimsenin beklemediği bir anda, 2006 yılında başladı.

Büyük Kumar ve "Cuda" Devrimi (2006-2012)

Şirketlerin çoğu "işler iyi giderken" strateji değiştirmez. NVIDIA ise oyun pazarının hakimi olduğu, kasasının para dolduğu bir dönemde, geleceğini tehlikeye atabilecek bir karar verdi.

Jensen Huang, GPU'ların sadece pikselleri boyamak için değil, karmaşık matematiksel hesaplamalar için de mükemmel olduğunu fark etti. Bir GPU, aynı anda binlerce küçük işlemi yapabilirdi (paralel işleme). CPU ise işlemleri sırayla yapardı (seri işleme).

2006 yılında NVIDIA, CUDA (Compute Unified Device Architecture) platformunu duyurdu. Bu, yazılımcıların NVIDIA ekran kartlarını sanki bir süper bilgisayarmış gibi programlamasına olanak tanıyan bir yazılım katmanıydı.

İNOVASYONUN ÖNCÜLERİ

ŞİRKETLERİN ETKİLİ DÖNÜŞÜMLERİ

Risk Neydi? Bu, devasa bir maliyetti. NVIDIA, her bir çipine (oyuncular kullansa da kullanmasa da) pahalı silikon alanları eklemek zorundaydı. Bu durum kâr marjlarını düşürdü, hissedarlar isyan etti. Wall Street analistleri, "Kimsenin kullanmadığı bir özellik için neden milyarlar harcıyorsunuz?" diye soruyordu.

Ancak Jensen Huang, Moore Yasası'nın (işlemci hızlarının her iki yılda bir ikiye katlanması) yavaşladığını ve dünyanın yeni bir hesaplama yöntemine ihtiyaç duyacağını öngörmüştü. Haklıydı. Üniversitelerdeki fizikçiler, biyologlar ve kimyagerler, laboratuvarlarındaki ucuz oyun kartlarını kullanarak süper bilgisayar gücüne eriştiler.

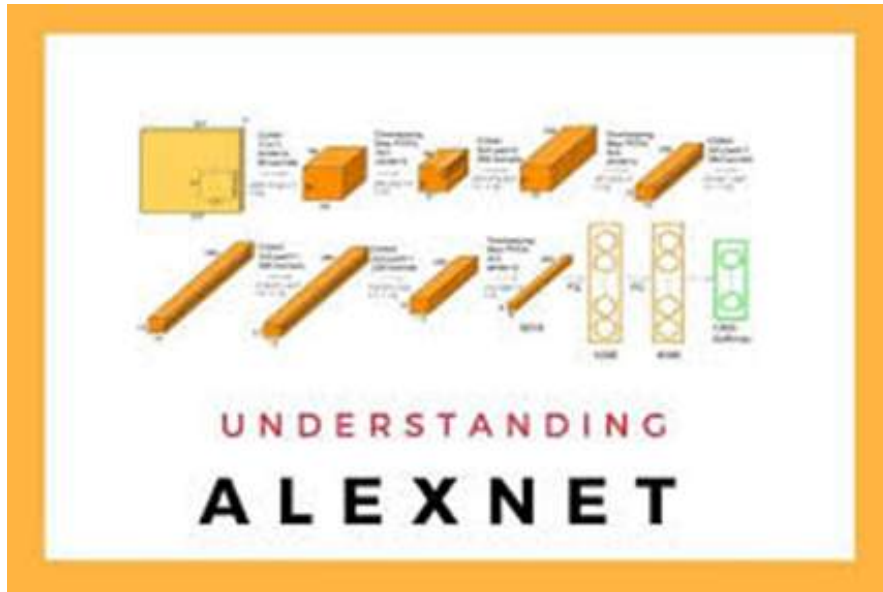
Yapay Zeka Çağının Şafağı (2012 ve Sonrası)

NVIDIA'nın kaderi, 2012 yılında AlexNet adlı bir yapay zeka modelinin ImageNet yarışmasını kazanmasıyla sonsuza dek değişti. Araştırmacılar, derin öğrenme (Deep Learning) algoritmalarını eğitmek için CPU'ların aylar sürdüğünü, ancak NVIDIA GPU'larının bu işi günlere indirdiğini keşfettiler.

NVIDIA, bu anı bir "şans" olarak değil, bir "işaret fişeği" olarak gördü. Şirket, tüm stratejisini değiştirdi:

1. Donanım Pivotu: Sadece grafik çizen kartlar değil, yapay zeka (AI) ve tensör işlemleri için özel çekirdekler (Tensor Cores) ürettiler.
2. Yazılım Ekosistemi: Sadece çip satmadılar; yapay zeka geliştirmeyi kolaylaştıran kütüphaneler (cuDNN) sundular. Bu, rakiplerin (AMD, Intel) pazara girmesini zorlaştıran devasa bir "hendek" oluşturdu.

Veri Merkezi Dönüşümü NVIDIA, artık sadece oyuncuların kasasında değildi. Amazon (AWS), Google ve Microsoft'un devasa veri merkezlerine binlerce NVIDIA GPU girmeye başladı. Şirket, "PC şirketi" kimliğinden sıyrılıp "Veri Merkezi Şirketi" kimliğine büründü.

İNOVASYONUN ÖNCÜLERİ

ŞİRKETLERİN ETKİLİ DÖNÜŞÜMLERİ

İnovasyonun Bütüncül Yaklaşımı: Omniverse ve Otonom Sürüş

Bir donanım şirketi olarak kalmak, emtia üreticisi olma riskini taşır. NVIDIA, bu tuzağa düşmemek için "Platform Şirketi"ne dönüştü.

- Omniverse: NVIDIA, sadece gerçek dünyayı modellemekle kalmadı, "dijital ikizler" (digital twins) yaratmak için Omniverse platformunu kurdu. BMW fabrikalarından Amazon depolarına kadar şirketler, fiziksel tesislerini kurmadan önce NVIDIA'nın sanal evreninde simüle etmeye başladı.
- NVIDIA Drive: Otonom araçlar için uçtan uca bir çözüm sundu. Mercedes-Benz ve Jaguar Land Rover gibi devlerle ortaklıklar kurarak otomobili "tekerlekli bir bilgisayara" dönüştürdü.

İstatistiksel Bakış: 2016 yılında NVIDIA'nın Veri Merkezi gelirleri toplam gelirin çok küçük bir kısmıyken, 2024 itibarıyla oyun gelirlerini katlayarak şirketin ana gelir kalemi haline geldi.

Liderlik Dersleri ve Kültür

NVIDIA'nın dönüşümü, sadece teknolojik değil, kültürel bir başarıdır. Şirketin "entelektüel dürüstlük" (intellectual honesty) adını verdiği bir prensibi vardır: Bir hata yaptığını veya bir stratejinin çalışmadığını kabul etmek.

Örneğin, mobil cihaz pazarına girmeye çalıştılar ve başarısız oldular. Jensen Huang, bu başarısızlığı hızla kabul etti, pazardan çekildi ve o teknolojiyi Nintendo Switch ve otomobillere yönlendirdi. Birçok şirket "batık maliyet" (sunk cost) yanılgısına düşerek yıllarca zarar ederken, NVIDIA hızla adapte oldu.

Mellanox Satın Alımı 2019'da ağ teknolojileri şirketi Mellanox'u 6.9 milyar dolara satın almaları, eleştirmenlerce "pahalı" bulundu. Ancak bu, NVIDIA'nın sadece "bilgisayarın içindeki çipi" değil, "veri merkezinin tamamını" bir bilgisayar olarak görme vizyonunun parçasıydı. Bugün bu entegrasyon, yapay zeka fabrikalarının temelini oluşturuyor.

İNOVASYONUN ÖNCÜLERİ

ŞİRKETLERİN ETKİLİ DÖNÜŞÜMLERİ

Yapay Zekanın Iphone Anı

2023 yılında ChatGPT'nin patlamasıyla dünya "Üretken Yapay Zeka" (Generative AI) ile tanıştı. Bu devrimin arkasındaki tek güç, on binlerce Altına hücum döneminde kazmakürek satanlar gibi, yapay zeka çağında da herkes NVIDIA'nın kapısını çaldı.

NVIDIA'nın grafik işlemciden yapay zeka liderliğine dönüşümü, şu dersleri barındırıyor:

1. Pazar Yaratmak: Var olan talebi karşılamak yerine, olmayan bir pazar (GPGPU) yaratmak.
2. Platformlaşmak: Sadece donanım değil, vazgeçilmez bir yazılım ekosistemi (CUDA) kurmak.
3. Cesur Pivotlar: Ana gelir kaynağı (Oyun) zirvedeyken bile, geleceğin teknolojisine (AI) yatırım yapmak.

Bugün NVIDIA, sadece bir çip üreticisi değil. O, dijital çağın sanayi devrimini mümkün kılan buhar motorunun mucididir.

Yazar'ın Notu

- 1993: NVIDIA kuruldu.
- 1999: İlk GPU (GeForce 256) icat edildi.
- 2006: CUDA duyuruldu (Yapay zeka devriminin tohumu).
- 2016: İlk AI süper bilgisayar OpenAI'ye bağışlandı.
- 2023: Piyasa değeri 1 Trilyon doları aştı.

Biliyor muydunuz? NVIDIA'nın CEO'su Jensen Huang, şirketin kuruluşundan (30+ yıl) beri görevde olan nadir teknoloji liderlerinden biridir. Şirket logosundaki "yeşil göz", Roma mitolojisindeki kıskançlık sembolünden esinlenilmiştir (Rakiplerin bizi kıskanması için!).

SOŞYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

ÖĞRETMENLER GÜNÜNÜN SOSYOLOJİK ARKA PLANI: BİR TOPLUMUN KENDİNİ YENİDEN KURMA SÜRECİ

Her yıl 24 Kasım'da, bir ülkenin geleceğini biçimlendiren öğretmenler yalnızca takvimde bir gün değil, toplumsal hafızanın canlı birer yansıması olarak hatırlanır. Toplumlar, öğretmenlerini hatırlamanın farklı yollarını bulur; kimi zaman sınıflarda yapılan minik kutlamalarla, kimi zaman da özel günler aracılığıyla bu saygıyı gösterir. Öğretmenler Günü, bu hatırlama biçimlerinin en anlamlı ve yaygın olanıdır; yalnızca bireysel bir teşekkür değil, bir ülkenin eğitime ve geleceğine dair düşünsel ve duygusal bir yeniden buluşmasıdır.

24 Kasım'ın Türkiye'nin modernleşme serüveni içindeki yeri, bu nedenle tesadüfi değildir. Cumhuriyet'in eğitim ideolojisinin en güçlü yansımalarından biri olan bu tarih, Atatürk'ün Başöğretmen unvanını aldığı günün sembolik ağırlığını taşır ve genç bir devletin "geleceğin mimarı" olarak öğretmene yüklediği rolü hatırlatır.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında öğretmen yalnızca bir meslek mensubu değil, devletin kurucu kadrolarının topluma uzanan eli, yeni yaşam biçiminin taşıyıcısı, modernleşme sürecinin hem temsilcisi hem de uygulayıcısıydı. Köy Enstitüleri'nin ortaya çıkışı bu anlayışın en belirgin örneğidir. Burada yetiştirilen öğretmenler, sınıfın dört duvarına hapsolmuş bir eğitim anlayışından çok daha fazlasını temsil ediyor; toplumsal değişimlerin somut aktörleri haline geliyordu. O yıllarda öğretmenlik, bilgi aktarımından ziyade bir ülkenin kendisini dönüştürme heyecanının, idealist bir var oluş biçiminin simgesiydi. Her yıl 24 Kasım'da yapılan kutlamalarda hala hissedilen o duygu, o kolektif hafıza ve minnet, aslında geçmişteki bu kurucu rolün hafızamızdaki izlerinden beslenir.

SOŞYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

Toplumsal hafıza kavramı burada açıklayıcı bir çerçeve sunar. Maurice Halbwachs'ın sözünü ettiği kolektif bellek, toplumun geçmişi bugünde yeniden üretme biçimidir ve Öğretmenler Günü de tam olarak böyle bir yeniden üretim sahnesidir. Her yıl aynı ritüellerle, aynı ifadelerle, benzer sembollerle öğretmenlere dönmek; bir toplumun kendine ait değerleri tazelemesinin, hatırlamakla yetinmeyip anlamları yeniden inşa etmesinin yoludur. Hobsbawm'ın "icat edilmiş gelenek" dediği şey ise tam bu noktada devreye girer. Öğretmenler Günü, Cumhuriyet'in kendi ulus inşası süreci içinde anlam yüklediği günlerden biri olarak, yalnızca kutlanan bir tarih değil, her yıl yeniden doğrulanan bir düşünsel zemindir. İcat edilmiştir belki ama artık toplumun kendi kendini anlatma biçimlerinden biri haline gelmiştir.

Öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsü ise bu günün arkasındaki sosyolojik yapıyı daha da görünür kılar. Pierre Bourdieu'nun sembolik sermaye kavramı, öğretmenlik mesleğinin toplumsal olarak neden saygın bir konuma yerleştirildiğini anlatır. Öğretmen, bilgiyle özdeş bir figürdür ve bilgi, her toplumda en kıymetli güç kaynaklarından biridir. Bu nedenle öğretmene yöneltilen saygı, yalnızca kişisel niteliklerle açıklanamaz; toplum, öğretmende geleceğini biçimlendirecek bir otorite görür. Fakat bu sembolik değer ile mesleğin gündelik gerçekliği arasındaki mesafe zaman zaman açılır. Öğretmenin ekonomik koşulları, çalışma yükü veya eğitim politikalarının getirdiği sınırlılıklar; bu mesafenin genişlemesine yol açar. Öğretmenler Günü'nde yükselen övgü dolu cümlelerin ardından çoğu öğretmenin içinden geçen burukluk, tam da bu mesafenin doğurduğu duygusal gerilimden kaynaklanır. Öğretmenin gözünde bugün yalnızca bir kutlama değil, kendi emeğinin görünmezleştiği anların kısa bir telafisidir.

SOŞYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

Küresel ölçekte yaşanan dönüşümler, bu gerilimi daha da güçlendirmiştir. Neoliberal politikaların eğitim sistemine nüfuz etmesi, öğretmenliğin tanımında büyük bir kırılmaya yol açtı. Artık pek çok ülkede öğretmenlik giderek performans ölçümlerine, standartlaştırılmış sınavlara, çıktıya dayalı verimlilik baskılarına sıkıştırılmış durumda. Öğretmen, öğretme eyleminin doğal akışından çok, ölçülebilir hedeflerin ve yönetsel beklentilerin belirlediği bir alanın içinde hareket etmeye zorlanıyor. Bu dönüşüm, öğretmen kimliğini yalnızca teknik rollere indirgeyebilme tehlikesini taşıyor. Oysa Öğretmenler Günü geldiğinde toplum hala idealize ettiği bir öğretmen figürüne dönüyor: Fedakar, yol gösteren, ılık tutan, geleceği şekillendiren... Bir yanda sistemin zorladığı dar çerçeve, diğer yanda toplumun zihninde hala canlı olan geniş ve duygulu öğretmen imgesi. Bu iki uç arasında öğretmenlerin yürüdüğü ince çizgi, bugün öğretmenlik mesleğinin en büyük sınavlarından biridir.

Öğretmenler Günü'nü güçlü kılan bir diğer boyut ise bireysel hafızanın kolektif hafızayla buluştuğu o duygusal eksendir. Her bireyin zihninde bir öğretmen izi vardır: bir cümlemin ağırlığı, bir jestin sıcaklığı, küçük bir cesaretlendirme, fark edilme hissi ya da bir döneme yön veren bir dokunuş. Bu kişisel anlar bir araya geldiğinde, toplumun öğretmene duyduğu sevgi yalnızca kurumsal bir şükrandan çıkar; insanların en kırılgan hallerine eşlik eden, hayatlarını şekillendiren nüansların toplamına dönüşür. Öğretmenlik mesleğini diğer mesleklerden ayıran şey tam da budur. Bir doktor hayat kurtarır, bir mühendis köprüler inşa eder ama öğretmen çoğu zaman fark edilmeyen bir yerden, insanın iç dünyasında köprüler kurar. Öğretmenler Günü'nde hissedilen duygusal yoğunluk, bu içsel bağın yıllar sonra bile kendini hatırlatabilmesindedir.

SOSYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

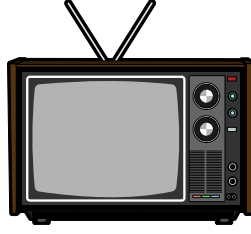

24 Kasım'ın hala güçlü bir anlam taşımasının nedeni tarihsel arka planı kadar, toplumun değerlerini ve eksikliklerini aynı anda görünür kılabilmesidir. Bugün, öğretmenin yalnızca anılmasını değil, eğitim sisteminin niteliği üzerine düşünülmesini de sağlar. Bir ülkenin geleceği hakkında en doğru sorular çoğu zaman en sessiz mekanlarda, bir sınıfın loş ışığında, bir öğrencinin defterine eğilmiş yorgun bir öğretmenin bakışında saklıdır. Öğretmenler Günü, bu bakışın kıymetini hatırlatır. Toplumsal hafızanın sürekliliği, değerlerin erozyona uğramaması, kamusal eğitimin hayatiyetinin anlaşılması için bu hatırlama elzemdir. Bu yönüyle Öğretmenler Günü geçmişe dönük bir nostalji değil, geleceğe dair toplumsal taahhüttür.

Ve belki de en önemlisi, bugünün öğretmenlere söylenen sözlerin ötesinde gerçek karşılıklar bulmasıdır. Saygının yalnızca 24 Kasım'da yapılan kutlamalarda değil, eğitimle ilgili karar süreçlerinde, eğitim programlarında, okulun mimarisinde, çalışma koşullarında, kısacası hayatın her alanında hissedilmesi gerekir. Bugün, toplumun kendisiyle yüzleşmesine imkan tanır: Öğretmenine verdiği değer, geleceğini nasıl kurduğunu da ortaya koyar. Bu yüzleşmenin cevabı ise hiçbir kutlamada değil, sınıfın kapısını kapatıp öğrencisinin karşısına geçen öğretmenin yüzünde görülecektir.

ÖNERİLER

FİLM

MODERN ZAMANLAR

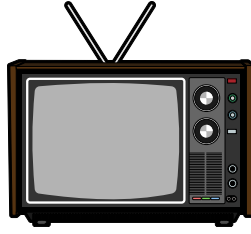
Gündelik hayattaki ya da iş yaşantımızdaki koşuşturmalarımızı bir rutin gibi benimsemişiz. Neden bu işi yapıyorum, bu işin sonunda ortaya ne koyuyorum veya bu iş gerçekten seviyor muyum gibi soruları sormak kimi zaman aklımıza bile gelmiyor ya da bu soruları soracak bir durumda olmuyoruz. Oysa ki çoğumuz hayatımızın devam etmesini sağlamak için, emeğimizi belirli saatler arasında satarak yaşıyoruz. Fazlaca Karl Marx vari bir cümle olduğunun farkındayım ancak durumu özetlemek için iyi bir referans olduğunu düşünüyorum. Yaptığı sessiz filmler ve Şarlo tiplmesi ile bilinen Charlie Chaplin'in 1936 yapımı Modern Zamanlar filmi de, aslında kapitalizmin dayattığı hız karşısında hayatını devam ettirmeye çalışan insanı ele almaktadır. Modernizm adı altında, makineleşme ve bunun sonucu olarak da kitlesel üretim ve tüketim hem politik bir perspektiften hem de mizah yolu ile anlatılır. Eleştirmenlerin, dönemin sosyal gerçekliğini en iyi yansıtan eserlerden biri olarak gördüğü bu film, aynı zamanda modern insan kavramının ve onun yaşadığı köklü değişimin dinamiklerini anlamamız için de iyi bir kaynaktır.

MODERN TIMES

ÖNERİLER

FİLM

Film, ayrıca bir dönüm noktasına da denk gelmektedir. Bu dönüm noktası, sinemada sessiz film çağının sonlanması ve sesli filmin, Chaplin'in sanatsal itirazlarına rağmen endüstride hızla yayılışıdır. Chaplin bu durumu, yalnızca sinemaya değil, modernleşmenin getirdiği her daim yüksek tempolu olma zorunluluğuna da bir tepki olarak kullanmıştır belki de.

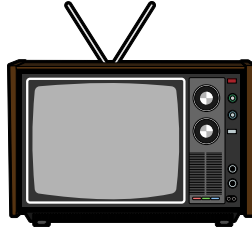
Modern Zamanlar, Büyük Bunalım'ın kaotik ortamında, açlık, yoksulluk ve işsizlik sorunlarıyla boğuşan ABD'nin endüstriyel çalışma ortamını analiz eder. Chaplin, Şarlo (Little Tramp, Küçük Serseri) adıyla bilinen karakteri aracılığıyla, ekonomik bunalımın etkisindeki bu dönemin çalışma ilişkilerini ve kişinin emeğine yabancılaşmasını sert bir mizahla anlatmaktadır. Film, sanayi dünyasını kökünden değiştiren Fordizm'in ve modernizmin yükselişine odaklanır. Taylorist-Fordist model, kitlesel üretim için kitlesel tüketimi hedefleyerek maliyetleri düşürmüştü, çok sayıda, hızlı ve ucuz üretimi temel almıştır. Ancak bunun toplumsal maliyeti ne yazık ki düşünülmemiştir. Emeğin özgünlüğü ortadan kalkmış, işçinin bilgi ve becerisi gereksizleşmiş, insan, makinelerin bir uzantısı haline gelmiştir. Ayrıca yönetim modeli, katı hiyerarşik ve disiplin temellidir. Çalışanlar, hiyerarşik yönetim ve kesin itaati sağlamak için yüksek tempoda aralıksız çalışmak zorundadırlar.

Chaplin bu durumu, filmde montaj hattında bizlere yansıtır. Sıradan bir fabrika işçisi olan Şarlo, sürekli aynı cıvatayı sıkma zorunda kalan ve deyim yerindeyse çarklardan birine sıkışan bir işçidir. Sürekli monoton bir işi yapmanın birey üzerindeki etkisi öylesine yoğun ki, Şarlo iş dışına çıktığında bile cıvata sıkma hareketini yapmaktan kendini alıkoyamaz. Şarlo, fabrikadan dışarı çıktığında bir kadının elbisesindeki düğmelere ya da dışarıdaki eşyaların üzerinde bile bu hareketi yapmaya devam ederek durumun trajikomikliğini hepimize göstermektedir. Diğer bir sahnede ise fabrikada öğle arasında, işçilerin yemek yemek için paydos etmelerini izleriz. Fabrikaya otomatik besleme aygıtı tanıtmak için gelen adamlarla görüşen fabrikanın patronu, bu aletin Şarlo'nun üzerinde denenmesini ister. Alet, işçilerin yemek için vakit harcamamaları amacıyla tasarlanmıştır. Bu sayede daha fazla üretim elde edebilecek ve diğer iş yerleri ile rekabet edebileceklerdir. Bu sahne, zaman baskısının geldiği noktayı alaycı bir şekilde bizlere göstermektedir.

ÖNERİLER

FİLM

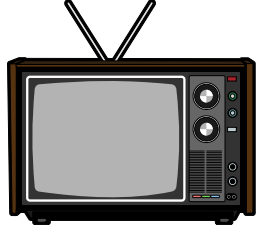

Chaplin'in eleştirisi sadece fabrika zeminiyle sınırlı değildir. Fabrika yöneticisi, bir görüntü ekranı aracılığıyla bütün işletmeyi kontrol eder. Ayrıca, gücü elinde tutan otorite figürlerine sesi veren Chaplin, böylece endüstri ilişkilerindeki dengesiz diyalog zeminini de vurgular: Söz hakkı, daima gücü elinde tutanlarındır. Bu sahne, Jeremy Bentham'ın Panopticon fikrinden hareketle, Foucault'nun bahsettiği iktidar ve disiplin mekanizmaları ile Orwell'in 1984 romanındaki Büyük Birader figürünü çağırıştırılmaktadır.

ÖNERİLER

FİLM

Chaplin, film boyunca daha çok otoritenin insan'ı yok eden baskısına karşı çıkar. Filmin açılışında, itişerek ilerleyen kuzular ile fabrikadaki vardiyalarına yetişmek için koşturan insanların görüntüsü peş peşe verilerek, modernitenin insanı nasıl tek tip ve uyumlu(!) hale getirdiği simgesel bir dille anlatılır.

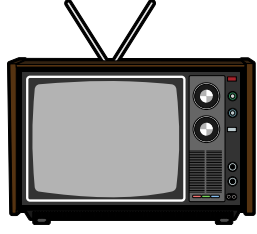
Filmin politik mizahı, kızıl bayrak sahnesinde zirveye ulaşır. İşsiz Şarlo'nun, tesadüfen yere düşen kırmızı bayrağı alıp kamyondakilere geri vermek isterken kendini bir sendikal eylemin lideri olarak bulması ve tutuklanması, olaylardaki akış hızını bizlere yansıtmaktadır. Aynı zamanda Şarlo'nun taşıdığı bu bayrak aracılığıyla, dönemin Sovyetler Birliği gibi totaliter rejimlerine de eleştiri getirilmektedir.

Şarlo, hapishaneden çıktıktan sonra, tıpkı kendisi gibi yoksullukla mücadele eden bir yetim kızla tanışır ve aralarında bir bağ oluşur. Birlikte, dışarıdaki sisteme karşı bir sığınak ve iş bulma arayışına girerler. Gelecekte kuracakları, bahçeli ve huzurlu bir küçük komün hayatının hayalini kurarlar. Ancak sistemin işsizlik, yoksulluk ve adaletsizlikle sürekli onları takip etmesi, bu hayalin peşinde koşarken ikiliyi yorgun düşürür ve umutsuzluğun eşğine getirir. Finalde, Şarlo'nun sevgilisi ile aralarında geçen diyalog, aslında filmin politik ve felsefi bir özeti niteliğindedir. Sevgilisi, yorgunluktan ve umutsuzluktan ağlarken, Şarlo yüzüne bir gülümseme yerleştirir ve o meşhur repliği söyler: Ayağa kalk! Asla pes etme. Beraber olacağız.

ÖNERİLER

FİLM

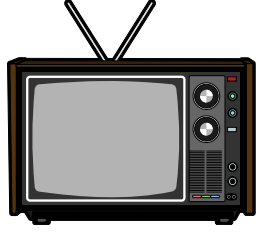

Chaplin, alınan ekonomik kararların sosyal sonuçları olduğunu vurgular. İnsanlığın makineler aracılığıyla erişeceğini sandığı refah ve gelişmişlik, oldukça yapay ve insanlık dışı bir yöntemdir. Öte yandan sorunlar da yine makinelerin kendisinden kaynaklanmaktadır.

İçinde bulunduğumuz durumu düşününce, hayatımız artık daha da fazla makinelerin elinde. Telefonlar ve sosyal medya uygulamaları, bizlere verdiği sanal mutluluk ile dikkat süremizi, iletişim becerilerimizi ve belki de en değerli varlığımız olan zamanımızı bizden almaktadır. Daha önceki zamanlarda onlara sahip olmak için heyecan duyduğumuz telefonların, yarattığı bu olumsuz durumlar için şimdilerde dopamin detoksları ya da ekran kısıtlamaları gibi çeşitli uygulamalar yapıyoruz. Filmde Şarlo'nun tiki haline gelen cıvata sıkma hareketi, şu an sanal prangalarımız olan telefonlarımızı sürekli kontrol etme durumu ile aslında aynıdır. Tek fark, birinde zorunluluğun diğerinde ise gönüllü bir keyifliğin olmasıdır.

ÖNERİLER

FİLM

Charlie Chaplin'in asıl eleştirisi, aslında bireyi tek tipleştiren ve değerlerini yok sayan her türlü otoriteye yöneliktir. Modern Zamanlar bize; insani değerlerin, mizahın ve dayanışmanın, içinde sıkıştığımız bu çarkların gürültüsünden daha güçlü olduğunu gösterir. Final sahnesindeki mesajı ile, insan kalabilme direnişinin evrensel olduğunu ve sosyal sonuçları düşünülmeden ortaya konulan uygulamaların da karşısında daima kalıcı bir muhalefet oluşturacağını göstermektedir.

ÖNERİLER

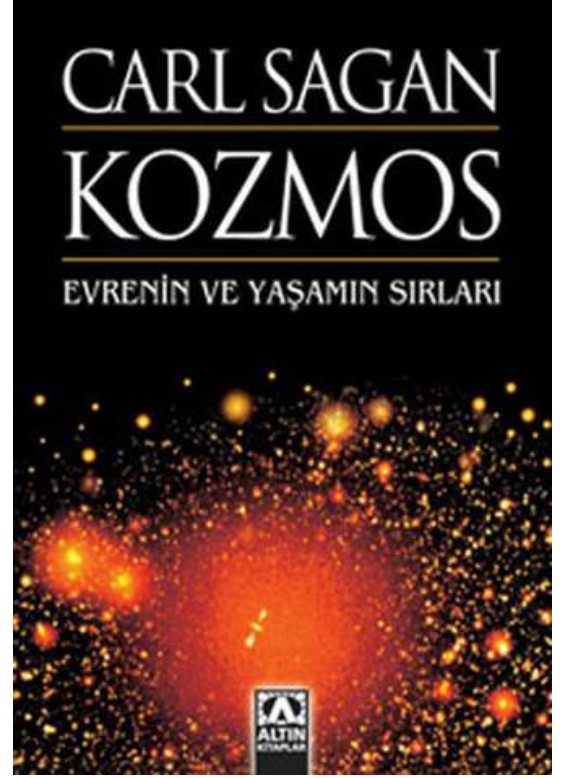
KİTAP

SONSUZLUĞUN KIYISINDA BİR YOLCULUK: KOZMOS

"Gökyüzüne bakan herkesin,
'Evrende yerimiz ne?' sorusuna
vereceği en sıcak ve en öğretici
cevap bu kitapta saklı."

Bilim kitaplarının genelde soğuk, formüllerle dolu ve anlaşılması zor olduğu düşünülür. Ancak Carl Sagan, Kozmos ile bu önyargıyı atomlarına ayırıp yok ediyor. Bu ayki kitap önerimiz, insan aklının sınırlarını zorlayan, bizi kendi küçük dünyamızdan alıp "Uzay Okyanusu"nun derinliklerine götüren bir başyapıt: **Kozmos - Evrenin ve Yaşamın Sırları**.

Kitabın kapağını açtığınız andan itibaren gerçek olamayacak kadar gerçek bir evrene adım atıyorsunuz. Carl Sagan, evrenin 13,8 milyar yıllık tarihini anlatırken; Büyük Patlama'dan DNA'mızın yapısına, yıldızların doğumundan karadeliklerin gizemine kadar her şeyi büyüleyici bir sadelikle sunuyor.

Sagan'ın anlatımı o kadar akıcı ki, yazarın karmaşık fizik kurallarını anlatırken kullandığı basit örnekler sayesinde kendinizi bir derslikte değil, ışık hızında giden bir uzay gemisinin penceresinden dışarıyı izliyor gibi hissediyorsunuz.

ÖNERİLER

KİTAP

KİTAPTA SİZİ NELER BEKLİYOR?

Kozmos, sadece gezegenlerin ve yıldızların kataloğu değil; aynı zamanda insanoğlunun keşif tutkusunun bir öyküsü. Kitap boyunca şu soruların peşine düşeceksiniz:

EVRENDE YALNIZ MIYIZ?

Galaktik uygarlıklar seviyesine ulaşabilecek miyiz, yoksa kendi teknolojimizle yok mu olacağız?

The Miami Herald bu eser için "Alanında göz kamaştırıcı, önerilerinde kışkırtıcı" yorumunu yapıyor ve haksız da sayılmaz. Kozmos, bilimin geçmişini, bugününü ve geleceğini birleştirirken merak duygunuzu sürekli canlı tutuyor.

Eğer siz de berrak bir gecede gökyüzüne bakıp ürpertiyle karışık bir hayranlık duyuyorsanız, bu kitap tam size göre. Sagan'ın rehberliğinde çıkacağınız bu yolculukta, sadece evreni değil, kendinizi de yeniden keşfedeceksiniz.

İyi okumalar!

ÖNERİLER

MÜZİK RADARI

SESSİZLİK VE TON: SONBAHAR MÜZİĞİNDE DUYGUSAL DERİNLİK

Kasımın Melankolik Ruhunu

Kasım, doğanın ışığını yitirdiği, gökyüzünün gri tonlara büründüğü ve gündüzün kısaldığı bir mevsimdir. Bu değişim, müzikte sadece bir arka plan değil, melodilerin ve armonilerin temel ilham kaynağı hâline gelir. Mevsimin melankolik ruhu, besteciler tarafından ton ve ritim aracılığıyla yansıtılır. Düşen yaprakların ritmi ve kasvetli tonlar, dinleyicide sonbaharın hüznü atmosferini canlandırır ve içsel bir yolculuğa davet eder.

Sessizlik Estetiği

Sonbaharın sessizliği, müzikte boşluk ve duraklamalarla ifade edilir. Yavaşlatılmış ritimler ve melodik duraklamalar, yalnızca bestecinin estetik tercihi değil; dinleyicinin duygusal deneyimini derinleştiren bir araçtır. Sessizlik, tonla birleştiğinde dinleyicide yoğun bir duygusal farkındalık yaratır. Bu estetik yaklaşım, Kasım'ın dinginliğini müzik aracılığıyla görünür kılar.

Melodi, Armoni ve Zaman

Kasım atmosferi, müzikte zaman algısının farklı biçimlerde deneyimlenmesini sağlar. Ritim ve armonik geçişler, dinleyicide bir "zamanın yavaşlaması" hissi yaratır. Piyano ve yaylı enstrümanlarda öne çıkan melodik çizgiler, doğanın yavaş ritmiyle uyum içinde ilerler. Bu uyum, sonbaharın melankolisini hem işitsel hem de duygusal olarak iletir.

ÖNERİLER

MÜZİK RADARI

Sonbahar Müziğinin Sembolizmi

Kasım ve sonbaharın müzikteki temsili, sadece ritim ve melodiyle sınırlı değildir. Ton, dinamikler ve motifler aracılığıyla sembolik bir dil oluşturulur. Düşen yaprakların sessiz ritmi, geçicilik, dönüşüm ve yeniden doğuş temalarıyla bütünleşir. Müziğin yapısı, doğa ve duygu arasındaki paralelliği aktarır; mevsimsel atmosfer, her nota ve armonik geçişte hissedilir.

Dinleyici Deneyimi

Kasımın sessizliği ve tonal zenginliği, dinleyiciyle kurulan ilişkinin merkezinde yer alır. Yavaşlatılmış ritim ve boşluk, içsel farkındalığı artırır. Sonbahar müziği, hem bireysel hem toplumsal duygu hâllerini yansıtır; dinleyici, mevsimin duygusal yansımasını melodiler aracılığıyla deneyimler. Bu nedenle Kasım, sadece tematik bir çerçeve değil, aynı zamanda dinleme deneyimini dönüştüren bir ritim alanıdır.

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

Son Başvuru Tarihi: 16 Aralık 2025

Microfon Academy Eğitimleri 5.Dönem Başvuruları Başladı!

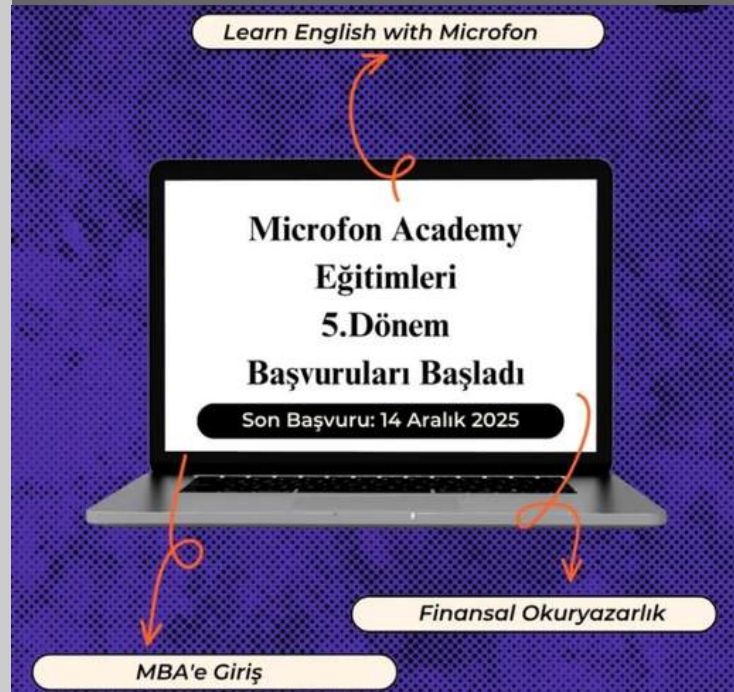
Tamamen ücretsiz ve online olarak sunulan bu program, 18-26 yaş aralığındaki üniversite öğrencilerinin katılımına açık. Eğitimler önceden kaydedilmiş videolar üzerinden ilerlediği için katılımcılar diledikleri zaman içeriklere erişebiliyor. Programa başvurmak için daha önce Akbank hesabı bulunmaması gerekiyor; başvuru dönemi boyunca ilanla paylaşılan özel link üzerinden yeni bir Akbank hesabı açılması ve ardından "Üniversiteli Akbanklı" statüsüne geçilmesi şart. Katılımcılar yalnızca bir eğitim seçebiliyor. Ücretsiz, esnek ve nitelikli içerikleriyle Microfon Academy, gençlerin kişisel ve mesleki gelişimlerini desteklemeyi amaçlıyor.

[Başvuru Linki](#)

Son Başvuru Tarihi: 14 Aralık 2025

Global Impact Summit

Global Impact Career Summit, uluslararası kariyer fırsatlarını keşfetmek isteyen genç yetenekleri global şirketlerle bir araya getiren kapsamlı bir kariyer etkinliği olarak bu yıl 17 Aralık'ta online şekilde gerçekleşecek. Yurt dışında kariyer yapmayı hayal eden ve nereden başlayacağını bilmeyen katılımcılar için rehber niteliği taşıyan etkinlik, global iş dünyasına dair önemli bilgiler sunacak. Üniversite, yüksek lisans öğrencileri ile yeni mezunların yanı sıra yurt dışındaki çalışma imkanlarını merak eden ve farklı kültürlerle çalışmaya açık olan herkes etkinliğe başvurabiliyor. Uluslararası firmalardan gelen konuşmacılarla etkileşim, soru-cevap ve networking fırsatları sunan etkinlik, tüm oturumlara katılanlara katılım belgesi verilmesiyle tamamlanacak. Bu program, global kariyerini şekillendirmek isteyen gençler için önemli bir fırsat niteliğinde. Etkinlik başvurusunu Youthall uygulaması üzerinden yapabilirsiniz.

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

Kariyer yolculuğuna Otokoç Otomotiv'de başla!

Staj programı başvuruları başladı!

İnsan Kaynakları, Teknoloji, Mali İşler, Pazarlama, Stratejik Planlama ve Satış gibi departmanlarda kariyerine yön verecek deneyimler seni bekliyor.

Başvuru açılış: 24 Kasım 2025
Son başvuru: 21 Aralık 2025

3. ve 4. sınıf
Üniversite öğrencisiysen, lisans
mezunu ya da yüksek
lisans öğrencisiysen
bu yol senin için
görev.

Son Başvuru Tarihi: 21 Aralık 2025

BAŞVURU DÖNEMİ BAŞLADI!

Hemen Başvur!

www.aselsan.com/tr/ayetenek3

Son Başvuru Tarihi:
22.12.2025

ASELSAN: a Yetenek 3 Programı

ASELSAN'ın a Yetenek 3 programı, lisans 3. sınıf öğrencilerinin eğitimleri devam ederken mesleki yeterlilik ve yetkinliklerini geliştirmelerine olanak tanıyor ve aynı zamanda genç yetenekleri a Yetenek 4 programına hazırlıyor. Program sayesinde, henüz 3. sınıfta olan ve seçmeli alan derslerini yeni almaya başlayan öğrenciler, ilgi duydukları alanları erken dönemde keşfetme fırsatı buluyor.

Son Başvuru Tarihi: 22 Aralık 2025

Otokoç Otomotiv Uzun Dönem Staj Programı

Otokoç Otomotiv, genç yeteneklere "Upgrade" uzun dönem staj programıyla kapılarını açıyor. Koç Holding bünyesinde 95 yıllık geçmişe sahip olan şirket, Otokoç Ford, Fiat, Avis, Budget ve daha birçok markayla otomotiv sektöründe güçlü bir konuma sahip. Stajyerler, pazarlama, satış, mali işler, insan kaynakları, stratejik planlama ve teknoloji gibi departmanlarda deneyim kazanma fırsatı buluyor. Programa başvurmak için adayların haftada en az üç tam gün çalışabilmesi, İstanbul'da ikamet ediyor olması ve üniversitenin son sınıfı, yeni mezun ya da yüksek lisans öğrencisi olmaları bekleniyor. İngilizce yeterliliği önemli bir kriter; takım çalışması, iletişim ve problem çözme yetkinlikleri de aranan özellikler arasında. İşe alım süreci, temel gereklilik değerlendirmesinden testlere, yönetici ve İK mülakatlarını kapsıyor. Stajyerler maaşlı bir pozisyonda, hibrit çalışma modeline sahip bir ortamda İstanbul'da görev alıyor. Otokoç Otomotiv, kapsayıcılık, yenilikçilik ve iş birliğine dayalı bir kültürde stajyerlerin hem profesyonel projelerle gerçek iş deneyimi kazanmalarını hem de kariyerlerini şekillendirmelerini destekliyor.

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

Think Tech

Yazılım ve teknoloji sektöründe kariyer yapmak isteyen öğrenciler, yeni mezunlar ve profesyoneller için düzenlenen çevrimiçi bir buluşma etkinliğidir. Katılımcılar diledikleri yerden sektörün önde gelen şirketlerini tanıma fırsatı bulurken uzmanlara merak ettikleri soruları sorarak "Teknolojide ne yapabilirim?" sorusuna cevap arayabilirler.

Başvuru Linki

Son Başvuru Tarihi: 12 Aralık 2025 16.10'a kadar kayıt olabilirsiniz.

Unilever Chain Reaction

Unilever'in Chain Reaction etkinliği, tedarik zincirini uçtan uca tanımak isteyen üniversite öğrencileri için düzenlenen, iş dünyasıyla akademiye buluşturan özel bir programdır. Katılımcılar, 18 Aralık 2025 tarihinde U-House'ta gerçekleştirilecek fiziki etkinlikte Unilever tedarik zinciri ekiplerinin lider yöneticileriyle tanışma ve doğrudan etkileşim kurma fırsatı yakalayacaklar. Etkinlik süresince planlama, lojistikten üretime kadar farklı fonksiyonları kapsayan vaka çalışmaları, yönetici panelleri ve networking oturumları da düzenlenecek.

Programa başvuru yapabilmek için üniversitenin 3. veya 4. sınıfında ya da yüksek lisans öğrencisi olmak; iyi derecede İngilizce bilgisine sahip olmak; analitik düşünme becerileri ve tedarik zincirine olan ilgisi yüksek bireyler tercih ediliyor. Ayrıca katılımcıların 18 Aralık 2025 günü U-House'da bulunmaları zorunlu. Başvurular, 7 Aralık 2025 tarihine kadar CV ve online değerlendirme test aracılığıyla alınacak.

Son Başvuru Tarihi: 7 Aralık 2025

Etkinlik Tarihi: 18 Aralık 2025

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

Kariyerin için
yüksek bir
başlangıç

Step Up
Adım Adım
Bankacılık
Programı

HSBC Step Up: Adım Adım Bankacılık Programı

HSBC Türkiye'nin Step Up: Adım Adım Bankacılık Programı, bankacılık sektörüne adım atmak isteyen üniversite öğrencilerine ve yeni mezunlara özel çevrimiçi bir eğitim programıdır. Katılımcılar, HSBC'nin iş dünyası ve banka kültürü hakkında bilgi edinirken haftalık modüller aracılığıyla dijital bankacılıktan kurumsal bankacılığa, bireysel bankacılık ve risk yönetimine kadar geniş bir yelpazede beceri kazanacaklar.

[Başvuru Linki](#)

Son Başvuru Tarihi: 19 Aralık 2025

Etkili İnsanların 7 Alışkanlığı

⌚ 8 Saat
📅 Sosyal
📜 Sertifikalı

Son Başvuru:

2 ARALIK

Tuğçe Uçak
Franklin Covey
Eğitmen

Etkili İnsanların 7 Alışkanlığı: Pupilica Eğitim Programı

Pupilica'nın düzenlediği "Etkili İnsanların 7 Alışkanlığı" eğitimi, katılımcıların proaktif düşünme, hedef belirleme, etkili iletişim ve iş birliği geliştirme gibi temel beceriler kazanmasını amaçlayan kapsamlı bir kişisel gelişim programıdır. Tuğçe Uçak tarafından yürütülecek olan bu çevrimiçi eğitimde; sorumluluk alma, vizyon oluşturma, önemli işlere odaklanma, kazan-kazan yaklaşımıyla ilişkiler kurma, empatik iletişim, yaratıcı iş birliği ve kişisel yenilenme gibi yedi alışkanlık derinlemesine ele alınacak. Program lisans ve ön lisans öğrencilerine açıktır; kontenjan sınırlıdır ve başvuru sonuçları e-posta yoluyla açıklanacaktır.

Son Başvuru Tarihi: 2 Aralık 2025

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

Hayırlı Sabancı Desteğiyle İngilizce Fırsatım Programı
Hayırlı Sabancı Desteğiyle İngilizce Fırsatım Programı, devlet üniversitelerinde okuyan gençlerin İngilizce becerilerini güçlendirmeyi hedefleyen 12 aylık kapsamlı bir çevrimiçi eğitim programıdır. Berlitz Dil Okulları tarafından verilen dersler üç kur boyunca haftada iki gün, toplamda yaklaşık 4,5 saatlik online sınıflarda yürütülürken; katılımcılara aynı zamanda MS Office eğitimi, İngilizce CV hazırlama eğitimi, kariyer yönetimi desteği ve İngilizce mülakat koçluğu gibi ek imkanlar da sunuluyor. Programa başvurmak için T.C. vatandaşı olmak, Türkiye'deki bir devlet üniversitesinde öğrenim görmek, 3. sınıf (ya da programın yapısına göre bir önceki sınıf) öğrencisi olmak, 2027 yılında mezun olacak durumda bulunmak, en az 2.50/4.00 not ortalamasına sahip olmak ve üçten fazla başarısız derse sahip olmamak gerekiyor. Adayların 12 ay boyunca haftada iki gün online derslere düzenli olarak katılabilmesi de temel şartlardan biri. İngilizce motivasyonu yüksek, kulüp ya da gönüllülük deneyimi olan öğrenciler seçim sürecinde avantaj elde ediyor.

[Başvuru Linki](#)

JTI Make It Bright 2025

Make It Bright 2025, üniversite öğrencilerine ve yeni mezunlara yönelik JTI tarafından düzenlenen uluslararası bir yetenek yarışmasıdır. Katılımcılar Instagram üzerinden mini oyunlar ve görevler aracılığıyla puan toplayıp, seviyelerini yükselterek yerel finallere katılma hakkı kazanacaklar. Kazananlar, Barcelona'da bir haftalık (RE)bootcamp'e davet edilecek; bu kamp süresince eğitim, mentorluk ve ağ kurma imkanlarının yanı sıra JTI'de 6 aylık ücretli bir uluslararası staj imkanı da sunulacak. Yarışmaya katılmak için 21-27 yaş aralığında olmak, İngilizceye hakim olmak ve bir yıldan az tam zamanlı iş deneyimine sahip olmak gereklidir.

[Başvuru Linki](#)

Son Başvuru Tarihi: 31 Aralık 2025

Ücretsiz ve Berlitz Global Sertifikalı

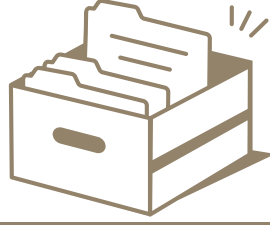
Hayırlı Sabancı Desteğiyle İngilizce Fırsatım

6. Dönem Başvuruları Başladı

Son Başvuru Tarihi: 4 Şubat 2026

ARŞİVDEN

NEW

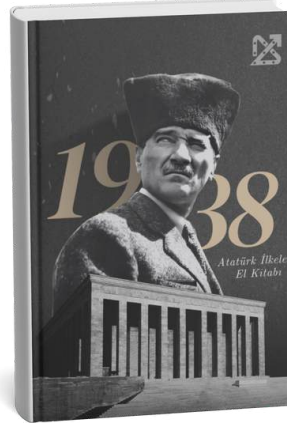
GENÇLİK AĞI GAZETESİ'NİN KASIM AYINDA YAYIMLANAN SAYILARI

Kasım 2021 Sayısı

10 Kasım Atatürk'ü
Anma Özel Sayısı

Kasım 2022 Sayısı

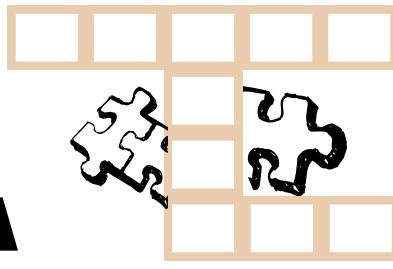
Atatürk İlkeleri
El Kitabı

Kasım 2023 Sayısı

Kasım 2024 Sayısı

Sayıların ismine
tıklayarak ilgili
gazeteye
ulaşabilirsiniz

BULMACA

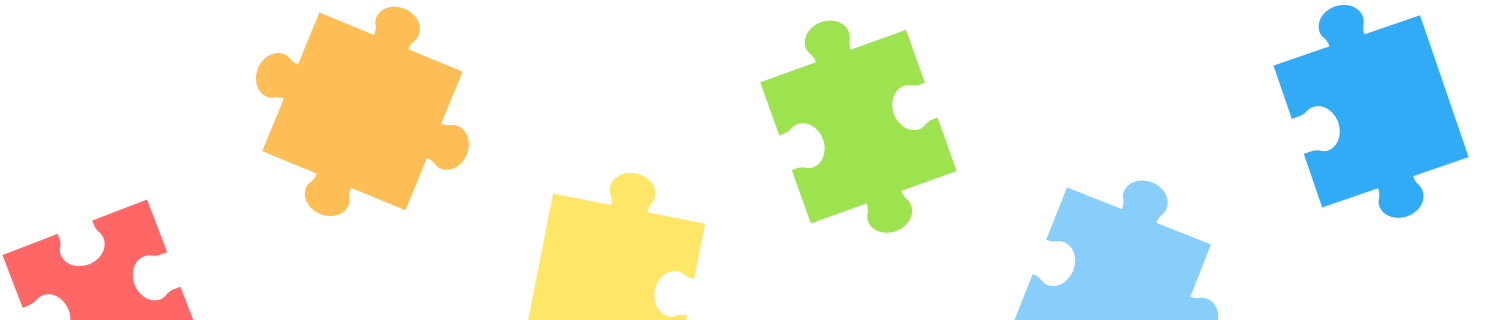
Ödüllendirmemiz yalnızca Gençlik Ağı üyelerine özeldir.

Bu ayın kazananı olmak ve hediye kazanmak istiyorsan tek yapman gereken elini çabuk tutup ilk çözen kişi olmak ve cevabı bize göndermek!

PROAKTİF EŞİTLİK YENİLENME VAROLUŞ DENETLEME
BİRİKİM HAK KAPSAM

D	A	X	C	S	N	Y	U	P	P	B
E	V	B	L	A	D	O	R	A	R	G
N	A	B	İ	R	İ	K	İ	M	O	Ñ
E	R	W	İ	X	İ	A	L	T	A	R
T	O	K	F	L	O	P	E	S	K	D
L	L	L	T	A	G	S	A	Y	T	K
E	U	İ	E	N	H	A	K	P	İ	L
M	Ş	M	I	N	O	M	D	Q	F	Ñ
E	F	E	M	N	E	L	İ	N	E	Y

Cevaplar için bize mail atmayı unutmayın: kuruliletisim@gmail.com

KAYNAKLAR

10 Kasım 1938: Sessizliğin İçinde Bir Milletin Hafızası

- [Anderson, B. \(1983\). Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism. Verso.](#)
- [Durkheim, É. \(1912\). The Elementary Forms of Religious Life. Paris: Alcan.](#)
- [Halbwachs, M. \(1992\). On Collective Memory. University of Chicago Press.](#)
- [Turner, V. \(1969\). The Ritual Process: Structure and Anti-Structure. Aldine.](#)
- [Assmann, J. \(2011\). Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination. Cambridge University Press.](#)
- [Connerton, P. \(1989\). How Societies Remember. Cambridge University Press.](#)
- [Nora, P. \(1989\). Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire. Representations, 26, 7–24.](#)
- [Smith, A. D. \(1991\). National Identity. Penguin Books.](#)

Atatürk'ün Müzik Anlayışı: Hayat Musikidir

- [Atatürk Dönemi Müzik Politikaları. Karnaval Sanat Okulu.](#)
- <https://www.karnavalsanatokulu.com/>
- [Yarman, O. \(Alaturka Müziğin Yasaklanması Ataturk. Saz ve Söz Dergisi, 9.](#)
- <https://www.divanmakam.com/>
- [Marmara Tarih Kulübü. Atatürk Köşesi. Marmara Üniversitesi.](#)
- <https://marmara.edu.tr/>
- [Vikipedi. Türk Beşleri.](#)
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Türk_Beşleri
- [Atatürk Kültür Merkezi. Özsoy Operası.](#)
- <https://akmistanbul.gov.tr/>
- [Güdek, B. Erken Cumhuriyet Döneminde Modernleşme ve Müzik. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.](#)
- [Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 24, Sayı 2, 2015, Atatürk'ün Müzik Devrimi, Hakan Çuhadar. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/365241](#)
- [Cumhuriyetin İlk Yıllarında Müzik Alanında Yurt Dışına Gönderilen Öğrenciler ve Çağdaş Türk Müziğine Etkileri, Alpaslan, E., Gökdemir, T. \(2019\).](#)
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/779227>
- [Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Halkevleri'nde Halk Müziği Ve Batı Müziği Beraberliği Reyhan Yüksel.](#)
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1179074>
- [Atatürk, Cumhuriyet ve Türk Müziği, Yavuz Şen.](#)
- https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/687434?utm_source=chatgpt.com
- [Türk Düşün Dergisi. Mustafa Kemal Atatürk'ün Müzik Sanatı İle İlgili Tutumu Ve Cumhuriyetin İlk 10 Yılında Müzik Eğitimindeki Gelişmeler, Akın Keçeci.](#)
- <https://turkdusunundergisi.com/upload/article/b6e1d38575366ccc141d818b64677955.pdf>

KAYNAKLAR

Çocukluğun Tarihsel Dönüşümü

- [Birleşmiş Milletler \(1924\). Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi.](#)
- [Birleşmiş Milletler \(1959\). Çocuk Hakları Bildirgesi.](#)
- [Birleşmiş Milletler \(1989\). Çocuk Hakları Sözleşmesi. \(Türkiye onay tarihi: 1990\)](#)
- [Bourdieu, P. \(2015\). Pratik Nedenler: Eylem Kuramı Üzerine \(Çev. H. U. Tannöver\). İstanbul: Hil Yayın.](#)
- [Bourdieu, P. \(2016\). Ayrım: Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi \(Çev. D. F. Şannan & A. G. Berkkurt\). Ankara: Heretik Yayınları.](#)
- [Güçlü, S. \(2016\). Çocukluk ve çocukluğun sosyolojisi bağlamında çocuk hakları. Sosyoloji Dergisi, \(10zel\), 1-22.](#)
- <https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87ocuk#:~:text=>
- [İngiltere Parlamentosu \(1833\). Factory Act 1833 \(Fabrika Yasası\).](#)
- [Ördem, O. \(2020\). Türkiye'de çocukluk sosyolojisi. OPUS International Journal of Society Researches, 16\(31\), 4469-4492.](#)
- [Özcan, Ö. \(2017\). Orta Çağ'dan erken modern döneme çocukluğun tarihsel gelişimi. Çocuk ve Medeniyet, 2\(4\), 91-126.](#)
- [Öztürk, H. K. \(2017\). Çocukluğun tarihsel gelişimi üzerine düşünceler. İğdir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, \(13\), 253-276.](#)
- [Razaki, C. B., & Ülkeryıldız, E. \(2025\). Antik Çağdan Günümüze Kamusal Alanda Çocuk Temsili ve Çocukluk Olgusunun Çocuk Mekânlarına Yansımaları. Kent Akademisi, 18\(2\), 878-907.](#)
- [Rousseau, J. J. \(2009\). Emile ya da Eğitim Üzerine \(Çev. Y. Avunç\). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.](#)
- [Sen, A. \(2004\). Özgürlükle Kalkınma \(Çev. Y. Alogan\). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.](#)
- [Tan, M. \(1989\). Çağlar boyunca çocukluk. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences \(JFES\), 22\(1\), 71-88.](#)
- [TÜİK \(2024\). Çocuk İşgücü Araştırması, 2024. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.](#)
- [UNICEF \(2024\). Türkiye'de Çocuk Hakları İzleme Raporu. Ankara: UNICEF Türkiye Ofisi.](#)

Gıda Atıklarından Üretilen Değer: Upcycling (İleri Dönüşüm)

- https://www.renewalmill.com/?srsltid=AfmBOookOrCxmaHbulCrpUu_p0YT0ViyOE5RrDFpraYoCoduV13xlXl
- https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4020-9942-7_16
- <https://barnana.com/pages/sustainability?srsltid=AfmBOoov5S-61o003sKc507ZeACbTVNa6W1PssdKkxjiKWSXF7dv8une>
- <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0308814620322652>
- <https://upcycledfoods.com/regrained-upcycled-pasta/>
- <https://scijournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/jsfa.6486>
- <https://pubs.acs.org/doi/abs/10.1021/acssuschemeng.7b01046>
- <https://www.toastbrewing.com/about-us>
- <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0958694608000344>
- <https://www.mdpi.com/1660-3397/8/3/438>

KAYNAKLAR

Günümüzün Hastalığı Diyabet

- https://jag.journalagent.com/eamr/pdfs/OTD_31_SUP_EK_SAYI_1_6.pdf
- <https://www.health.harvard.edu/healthbeat/a-good-guide-to-good-carbs-the-glycemic-index>
- <https://www.fao.org/4/x2650t/x2650t02.htm>

Kalbimin Raflarındaki Reçeller: Didem Madak

- [Madak, D. \(2012\). Ah'lar Ağacı. İstanbul: Metis Yayıncılık Ltd.](#)
- [Madak, D. \(2012\). Grapon Kağıtları. İstanbul: Metis Yayıncılık Ltd.](#)

Öğretmenler Gününün Sosyolojik Arka Planı: Bir Toplumun Kendini Yeniden Kurma Süreci

- [Benli, F. \(2018\). Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirilmenin tarihi, sosyal ve felsefi temelleri. Ankara Üniversitesi.](#)
- [Demir, G. T. 1928 Muallim Almanağı ve Dönemin Eğitim Anlayışı. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi.](#)
- [Keleş, O. & Aslan, G. \(2022\). Examining Teachers' Views on the Reflections of Neoliberal Policies in the Teaching Profession. Mediterranean Journal of Educational Research.](#)
- [Saito, H. \(2014\). From Collective Memory to Commemoration. Sociological Theory.](#)
- [Çelik, G. E. \(2023\). Kolektif Belleğin Modern ve Postmodern Fazları.](#)
- [Hobsbawm, E., & Ranger, T. \(1983\). The Invention of Tradition. Cambridge University Press.](#)
- [Ball, S. J. \(2016\). Neoliberal education? Confronting the slouching beast. Policy Futures in Education.](#)
- [Hall, D. \(2015\). Teacher Identity in Neoliberal Times: Resistance, Compliance, Reform.](#)
- [Roudometof, V. \(2014\). Collective Memory and Cultural Politics.](#)
- [Spillman, L. \(1997\). When Do Collective Memories Last?](#)

Pikselden Zeka'ya

- <https://www.nvidia.com/tr-tr/about-nvidia/corporate-timeline/>
- <https://www.webtekno.com/nvidia-oykusu-h135876.html>
- [Harvard Business Review. \(2017\). How NVIDIA Built a Competitive Moat Around AI. Harvard Business School Publishing. https://hbr.org/podcast/2023/12/nvidias-ceo-on-leading-through-the-a-i-revolution](#)
- <https://www.nytimes.com/2023/08/21/technology/nvidia-ai-chips-gpu.html>

Sessizlik ve Ton: Sonbahar Müziğinde Duygusal Derinlik

- [Okay, O. Müzik Estetiği ve Duygu. Türk müziğinde estetik ve mevsimsel duygusal yansımalar üzerine çalışma.](#)
- [Korkmaz, A. Edebiyat ve Müzikte Mevsimsel Temalar. Sonbaharın müzik ve edebiyat üzerindeki etkilerini inceleyen akademik çalışma.](#)

KAYNAKLAR

Tüketim Alışkanlıklarımız: Geçmişten Bugüne Bir Yolculuk

- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1673343>
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2078824>
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3358573>
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/740193>
- <https://www.adjournal.net/articles/83/838.pdf>
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2741544>
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2470983>
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/370674>
- <https://jshsr.org/index.php/pub/article/view/914/893>
- <https://www.mckinsey.com/industries/consumer-packaged-goods/our-insights/state-of-consumer>
- https://www.researchgate.net/publication/249006301_Karl_Polanyi's_The_Great_Transformation_Perverse_effects_protectionism_and_Gemeinschaft

Gençlik Ağı Gazetesi

KASIM 2025

İletişim Kurulu Gençlik Ağı Gazetesi yazarları
olarak hepinize keyifli okumalar dileriz!